

KURTULUŞ
TUTAN ULKELERİN UÇURUĞU VE EZİLEN HALKININ BÜLEŞİMİ

KAPAKTAKİ ONURLARIMIZ

Nuray ERENLER - 8. 01. 1976

Aynur SERTBUDAK - 10. 12. 1976

Zeki ERGİNBAY - 2. 02. 1977

Necdet ADALI - 8. 10. 1980

Hakan MERMEROLUK - 14. 12. 1981

Sabit TORUN - 18. 01. ----

Kemal ERGİN - --. 05. 1981

Azmi PAT - 13. 11. 1990

İsmet ÖZTÜRK - 20.11.2011

Bedrettin AKDENİZ - 29. 05. 2015

Heval YEŞİLGÖZ – 18. 10. 2015

Fatma Eylem ATAŞ - 27. 06. 2016

Özge BALİ - 27. 05. 2017

Asiye ÖZLAHLAN - 27. 05. 2017

İÇİNDEKİLER

★ Bu Çalışmaya İlişkin Açıklama Notu (Eylül, 2019.)

★ Sunuş

★ Bu kitabın öyküsü

★ SOSYALİST AHLÂK, DEVRİMCİ TAVIR VE ELEŞTİRİ ÖZELEŞTİRİ ÜZERİNE NOTLAR (1977)

★ Bir Faşistin Ahlâk Üzerine Ahlâksızlığı.

(Kurtuluş Gazetesi: 12 Aralık, 1979. Sayı 96. 19 Aralık 1979. Sayı 97)

★ Genç Kurtuluş’tan arkadaşlara Mektup.

★ Ayça’ya Mektup.

★ BEKAA’DA (Beyrut), KURTULUŞ Kampında yaptığım Sosyalist Ahlak Anlayışı ve Devrimci Tavrı” Seminerinin Notları.

BU ÇALIŞMAYA İLİŞKİN AÇIKLAMA NOTU

Bu pdf yayın dizisini hazırlama düşüncesi uzun zamandır aklımdaydı. Ama zaman zaman politik yaşamın güncel taleplerinin peşine takılmak, zaman zaman eğitim (pedagoji/andragoji) alanındaki çalışmalarım, ama daha da önemlisi, böylesi bir çalışmanın kendi amacının tersi sonuçlar üretebileceğine ilişkin kuşkularım beni haylice engelledi.

Ne var ki, bence kısa tarihimizin en değerli çalışmalarından biri, -hele de yayınlandığı tarihte yamalı bohça görüntüsü veren **KURTULUŞ**'un genel konumu düşünüldüğünde- “en anlamlı ve kalıcı” çalışmalarından biri olarak kabul ettiğim **“KURTULUŞ KENDİNİ ANLATIYOR”** kitap dizisi bana büyük cesaret verdi. Açıkçası bu çalışmanın emekçilerinin onların gönüllülük üzerinden sürdürdükleri bu emek yoğun çaba, ortak tarihimizi biraz daha aydınlatmak istemiyle sürdürülmekteydi. Bu düşünce, kısacık tarihimize duydukları büyük saygının ifadesiydi. “Alın bakın, iyisi de kötüsü de biz idik!” yüzleşmesinin ve ortaklaşmasının ürünleri, bu niyetin, amacın gerçekleştirilmesine yönelik güçlü bir bilincin titiz ve yoğun uğraşı sonucu güzel ürünlerle boy verdi. Üstelik resmî tarih üretimini de engelleyecek bir yöntem seçilmişti.

Ve onların seçtikleri yöntemin ne kadar doğru ve haklı olduğunu aslında herkes görmekteydi. **KURTULUŞ** Tarihi yazmaya soyunan birçok arkadaş, hiçbir belgeye dayanmadan, kendi sınırlanamaz egolarını tatmine, muhaliflerinden öğ almaya, yanlışsız olduğunu kanıtlamaya, kısaca kendilerinin hep doğru ve haklı, başkalarının hep yanlış ve haksız olduğunu kanıtlamaya yönelik resmî tarihler üretimini sürdürdüler.

Denebilir ki: “ama **KURTULUŞ KENDİNİ ANLATIYOR** kitap dizisinde de kişisel düşünceler yer alıyor. Evet, elbette öyle olacaktır. Ama bu dizinin herkese sorduğu soruların karşılığı olarak herkesten aldıkları yanıtlar sorunların ele alınışına yönelik tutarlı bir değerlendirmeye de olanak tanımaktadır. Kişisel değerlendirmelerin kalitesini artıracak en önemli şey olan “belgeleme sorunu” sözlü tarih emekçilerinin değil, söz konusu tarihe ilişkin belge niteliğindeki yazıların derlenmesine ve ortak kullanıma sokulmasına katkı sunabilecek yoldaşlarımızın sorumluluğu olarak tanımlanmalıdır. Bu konuda yeterli bir çaba gösterilmemesi,

Sözlü Tarih çalışmalarının dışında ama onu bütünleyebilecek bir belge arşivimizin olmaması önemli bir eksikliğimiz idi.

★ ★ ★

Açıkcısı **KURTULUŞ KENDİNİ ANLATIYOR** projesinin ve üretiminin emekçileri beni de cesaretlendirdiler. Sözü geçen çalışmanın ilk adımlarında, yaşamakta olduğum Avrupa ülkelerinin sağladığı güvenceyle özenle saklayıp koruyabildiğim örgütsel yazışmalar vb. türünden belgeleri, örgütsel materyalleri, kısaca özel arşivimde yer alan ve **KURTULUŞ** Tarihi açısından anlamlı olabileceğini düşündüğüm belgesel nitelikli evrak-ı metrukeyi de bu diziye katmayı düşünmüştüm. Ama o çalışma bir “sözlü tarih” çalışması olduğu için, sözlü tarih mantığına saygılı davranıp, arşivimi bu çalışmada yer alan başka arkadaşlara karşı kullanma kötü niyetine kapılmadan “hafızama güvenip”, benimle yapılan söyleşide bile belgelere başvurmaya, belge aktarımına yönelmemiştim.

34 yıldan sonra 2015 Mart’ında Türkiye’ye ilk yasal girişimde ziyaret edebildiğim Sosyal Dayanışma ve İletişim Derneği’nin (SODİD) bir toplantısında, yoldaşlarıma yaptığım kısa konuşmada, onlara “elimdeki belge niteliğindeki materyalleri aktarmak” sözünü vermiştim.

Sonrası benim için de dolu dolu geçen bir süreç oldu. Ve ancak şimdi bu sözü adım adım yerine getirme çabası içerisine girebildim.

★ ★ ★

Hemen söyleyeyim ki, “arşivci” olarak tanınan, üzerine farklı öyküler bindirilerek dillendirilen Ayçiçek’in arşivi, bir arşivcilik merakının ya da hassasiyetinin değil, sürdürdüğü çalışmaya yönelik kendi karakterinin yansıması olan bir davranış biçiminin, bir çalışma tarzının ya da zaman zaman “titizlik” olarak adlandırılan bir alışkanlığın sonucu olarak ortaya çıkan kişisel bir birikimdir. Kendisine ulaşmış/ulaştırılmış MYK Raporları, yerel raporlar, içerisinde yer aldığı ya da bütünü kapsayan yazışmalar vb. türü belgeleri de kapsadığı için fazlasıyla abartılı olarak “arşiv” olarak tanımlanmıştır.

Ve bu kapsamda belgelerle sınırlı olduğu için, tarihimizin bütünü aydınlatılma yeteneğinden haylice uzaktır. Ama bu tarihin emekçileri, yani gerçek yazıcıları olan birçok yoldaş, belki de o tarihin aydınlanmasına katkı sunmak için

kendilerinde kalmış notları, belgeleri, anıları da ortak bir kasada biriktirerek yeni çalışmalar üretebilirler. Böylece, içinde yer almaktan onur duyduğumuz bir tarihi “doğru – yanlış”, “iyi – kötü” ayrımlarına tâbi tutmadan, olabildiğince objektif bir tanıma ulaşmamız mümkün olabilir. Devrimci mücadelenin geleceğe böylesi bir bilinçle taşınması, deney aktarımlarının yaratacağı büyük bir zenginliği de katarak, kendini kendi küllerinden ve yeniden var etmesine bir destek sunmuş olur.

Elinizdeki kitapta “Giriş” yazısı dışındaki yazılar, yayınlandıkları anın orijinalliklerini koruyorlar. Böylesi bir çaba, en azından hafızamızın bizi kandırmasını engellemeye yönelik bir katkı bile sağlasa, beni fazlasıyla mutlu edecektir. Belki de bu çabayı üstlenirken, politik tarihimizin yaratıcı emeğini sansüre tâbi tutmadan, sınırlamadan kendini ifade etmesine olanak sağlayan, benim için özellikle bu yanıla büyük öneme sahip olan “**KURTULUŞ KENDİNİ ANLATIYOR**” dizisinin değerli emekçilerine de (Sezai’nin deyimiyile) “yan masadan bir destek” sunmayı amaçlamaktayım. Böylece tarihle yüzleşmede belgelere dayanan bir “yeniden sorgulama” ortamını yaratmak mümkün olabilir kanaatindeyim.

Bu çaba, aynı tarih içerisinde birlikte yer alanların, farklı bakış açıları içerisinde yaptıkları/yapacakları farklı değerlendirmelerle daha bir zenginlik kazanaaktır. Ve ben de kişisel arşivim içerisinde korumaya çalıştığım elimde kalabilmiş az sayıda belgeyi yayınlayarak, tarihimize kattıkları zenginlik nedeniyle büyük bir övgüye lâyık olan KURTULUŞ KENDİNİ ANLATIYOR kitaplarının üretici emeğine ve emekçilerine resmi kaynaklar sunarak katkılı olmaya çalışacağım.

★★★

Hazır söz açılmışken, burada “arşiv” sorununa ilişkin bir açıklama yapma gereksinimi kendini bir dayatıyor. Çünkü yıllardır her ne kadar yüz yüze görüşmelerde hiç kimse tarafından dillendirilmese de, ismim üzerinde, “örgüt arşivine el koydu” gibi bir iddianın dedikodu ortamlarında bilinçli olarak üretildiğini biliyorum. Yeni bir şeyler söylemeden, bu konuda da **KURTULUŞ KENDİNİ ANLATIYOR** Cilt 3’de (s. 31-114) benimle yapılan söyleşi de aktardığım bilgileri oradan buraya aktarmayı yeterli buluyorum. Belki böylesi bir açıklama, “belgesel” nitelikli yazıların, kararların, raporların, bildiri ya da yayın gibi malzemelerin, bir kimliğin belirlenmesinde ve tanımında nasıl bir öneme sahip olduğunu bizlere gösterir ve çabamızın önemini ve yoğunluğunu artırabilir.

Şimdi sözü **KURTULUŞ KENDİNİ ANLATIYOR** 3. Ciltte (s.31-114) benimle yapılan söyleşiden (zaman zaman söyleşinin haklı olarak uygulanan sayfa ve dönem sınırlamaları nedeniyle kitaba girmeyen ama kayda geçmiş orijinal kayıtlardan da yararlanarak) konuyla ilgili bölümü aktararak, “arşiv” konulu iddialara açıklık getirmek istiyorum:

“ Bu konferansa ilişkin yazılı belgeler sende mi kaldı?

Bu Konferans’a ilişkin bireysel notlar ve yazılı belgelerin dışında, konuşmaların kaydedildiği 67 kaset vardı. Konferans sonuçları ve sürecin değerlendirmesi ise sanırım İlhami Aras’ın el yazısı ile yazılmış, (bir kopyası da bende olan) 120 sayfalık uzun bir Konferans sonuç raporu ile belgelendi. Bugün bu belge ve kayıtlardan sadece bende kopya Konferans Sonuç Bildirgesi durmaktadır. Başka var mı bilmiyorum.

Burada hazır arşiv sorununa değinmişken, örgütsel hafızanın yani bilgilerin arşivlenmesine ilişkin örgüt yaklaşımımıza yönelik bir açıklama yapmak istiyorum.

Tarihimiz içinde yer alan çoğu arkadaşta “örgüt arşivinin Metin Ayçiçek’te olduğu” bilgisi yer etmiş. Hatta bazen bu bilgi “Ayçiçek örgüt arşivine el koymuş” versiyonuyla yayılmıştır. Örgütsel arşivimize yönelik bu ilginin özellikle ikibinli yılların başlarından itibaren ortaya çıkması ise altını çizeceğim ve nedenine ilişkin kişisel düşüncelerimi de aktarmamı gerektiren bir başka konu.

Sanıyorum arkadaşların “arşiv” istemiyle araştırmak istedikleri dönemler sıralamasında tartışmaların zirveye tırmandığı 1979’da Bodrum’da yapılan 1. Konferans; 1984 Şubat ayında Suriye’de yapılan 2. Konferans; 1986’da Türkiye’de yapılan 1. Kongre ve 1991 Kasım’ında Türkiye’de yapılan ve TKKKÖ adının iki K’sının çıkarıldığı 5. Konferans belgeleri ilk sırayı alırlar. Sonuncu Konferans’a ilişkin tüm belgeler, Avrupa Özel Organı’nın aldığı karar sonucu İrfan Cüre tarafından yayına hazırlanarak 1992’de Hamburg’da basılarak yayınlanmıştır. Ama diğer konferansların belgelerine ulaşamadığı için yoğun eleştiriler olmuştur. Bu bir rastlantı değil, tartışmaların yarattığı doğal bir taleptir. Ama örgütsel tarihinin bütününü öğrenmek ve çizgi tutarlılığını sağlamaya yönelik böylesi yoğun bir arşiv merakının olmaması eleştirilebilir.

1979, Birinci Konferans:

1979’da Bodrum’da gerçekleştirilen MK ve il komitelerinden temsilciler ile Yayını temsilen benim de katıldığım 1. Konferansa ilişkin o dönemde yayınlarda aktarılan bilgilerin dışında elimizde bir belge arşivinin olduğunu hatırlamıyorum. Bu tür belgelerin olduğunu da sanmıyorum. Daha sonraki yıllarda yazılan tartışma yazılarında bu Konferans’ın ele aldığı konular az da olsa dillendirilmişti.

İşçi sınıfı hareketi içerisinde yerimiz yok ya da çok zayıf. Bütün bunları irdeleyen kafalar çalışma tarzımızı sorgulamaya başladı. Hedef kitle olarak koyduğumuz hedef kitle doğru mu yanlış mı ya da mücadelemizde temel aldığımız odaklanma doğru mu yanlış mı gibi tartışmalar vardı.

Bu Konferans’ın Doğan Tarkan’ın getirdiği ve İsmet Öztürk, Fehmi Bayraktar arkadaşların da desteklediği “bütün gücümüzle ve sadece işçi sınıfına yönelmek” tezi tartışıldı. Doğan ancak böylece anti faşist mücadele diye ifade edilen ama bütün zamanımızı alan, mahallelere kapatan mücadelenin dışına çıkmaya çalışmak gerektiğini savunuyordu. Ona göre örgüt, bütün gücünü işçi sınıfının örgütlenmesine vermeliydi. Bu teze karşı İlhami-Mahir-Kaçar-Şaban-Ali Demir ve ben dâhil birçok arkadaşın savunduğu “ağırlıklı olarak işçi sınıfına yönelmek ve aynı zamanda toplumun diğer kesimlerinin mücadelesine önderlik yapmak” tezi tartışıldı. Bu tezin sahipleri güncel yaşamda faşist blokajlar yıkılmadan fabrikalara ulaşmanın mümkün olmadığını bilerek, anti faşist mücadele içerisinde yer alışın aynı zamanda işçi sınıfına gidişin çabası olduğunu; üstelik varoşlarda oturan ve mahalle çalışmalarıyla kendileriyle bağ kurulan işçi ve emekçilere de bu çalışma ile ulaşabilmektedir diye tezlerini savunuyorlardı. Elbette basit bir tartışma değildi bu. Bütün örgütsel politikaları etkileyebilecek bir öneme sahipti. Büyük çoğunluk kararıyla ikinci tez kabul edildi.

Bu Konferans sonrasında örgütsel yapı içerisinde huzursuzluk verebilecek sorunlu bir durum yaşanmadı. Taraflar örgüt iradesini saygıyla görevlerini gerçekleştirdiler. Ama daha dar ve samimi görüşmelerde bu konferans içerisinde gelecekteki bir bölünmenin tohumlarını görmemek mümkün değildi.

Bir süre sonra gruplaşmalar daha net çizgilere dönüştü. Daha sonra bilgi aktarımları gruplara göre farklılaşmaya başladı. Bir görevlendirme yapılacağı zaman tercihlerde grup adresleri de önemli olmaya başladı.

Ben 1. Konferans'ın örgütümüze büyük bir ivme kazandıracağını düşünüyordum. Çünkü bir sıkıntımız vardı, ideolojik olarak artık durmuştuk. Bir şey üretemez hale gelmiştik. Konuşmamın başlarında çok da abartamayalım demiştim ama bugün bakınca, abartmayalım dediğimiz olayların müthiş önemi daha net görülebiliyor.

Şubat, 1984 – Suriye. II. Konferans:

1983'de İzmit İl Komitesi'nin yazısı ve buna yönelik Politbüro'nun sekte tutumunun yarattığı kriz üzerine 1984 Şubat'ında Suriye'de yapılan ve Doğan Tarcan'ların örgütten atılması/ayrılmasıyla sonuçlanan bu Konferansın yazılı ve sözel (kaset kaydı) bütün arşivi ve Ortadoğu'daki hepimizin yaşamlarına ait birçok belge Suriye'de Ortadoğu Özel Organı üyeleri olan Hasan ve Semir arkadaşın sorumluluğu altında güvendediydi. Onları henüz Avrupa'ya getirmemiştik. Daha sonraki yıllarda Semir ve Hasan –bunlar örgüt üyesi arkadaşlardı- Suriye'deki baskılar nedeniyle bulundukları bölgeyi kimseye danışmadan, kendi kararlarıyla terk ettiler. O tarihlerde Merkez Komite üyesiyim ve Avrupa Özel Organı adıyla kurulmuş Avrupa organının Sekreter'iyim. Aynı zamanda örgüt kararıyla zaman MK adına Ortadoğu'daki ilişkilerden de sorumlu kişiyim.

Bölgedeki iki arkadaş hiçbir organ ya da kişiye danışmadan bölgeyi terk ettiler. Gerekçeleri kendilerince haklı da olabilir. Ama bu, önceden, en azından Avrupa'daki yoldaşlarına aktarılabilirdi. Bu yapılmadı. Küçük, sıradan bir olay değil, bir ülke terk ediliyor.

Hasan arkadaşın adıma yazdığı bir mektupla arkadaşların İsveç'te olduklarını öğrendik. Hasan, Suriye'nin terk edilmesinin nedenlerini anlatıyor ve “orayı terk ederken herhangi bir başka örgüte emaneten bırakmak istemedikleri ve toprağa gömerek de nem ya da su nedeniyle uzun süreli olarak korunamayacağını düşündükleri için, kasetler dâhil bütün arşivi” yakarak imha ettiklerini bildirdi.

Ben bu mektubu yeterli görmedim. İki de güvendiğim arkadaşlardı ama arşiv konusu çok hassas bir konu idi. “İletilen mektubu bir rapor olarak kabul etmiyorum” notunu ve kendi düşüncelerimi de ekleyerek bana iletilen mektubun bilgisini Mahir Sayın'a da bildirdim.

Mahir “artık yakılmış, yapacak bir şey yok. Arkadaşların çıkış nedenleri de haklıdır” diyerek durumu kabullendi. Sonuç itibarıyla onlar ilticalarını alıp Avrupa’da hareket özgürlüğü kazanana kadar üyeliklerinin devamına karar verildi. Zaten ilticaları o tarihte henüz kabul olmadığı için Avrupa’da aktif olamayacaklardı. Dolayısıyla böyle bir arşiv aramaya gerek yok.

Şimdi, 84 Konferansının sadece 1 belgesinin Ayçiçek’teki kopyası elimizde kalmıştı. Bir başka belge ise Avrupa’da yeniden dizerek yayınladığımız TKKKÖ Merkez Yayın Organı Kurtuluş’un 53. Sayısında (Şubat-1984) yer alan “TKKKÖ II. Konferans Kararları” başlıklı resmî belgedir. Bu ikinci belgenin tarihimizde çok nadir görülen ama çok önemli bir “özeleştir” yazısı olduğunun altını çizeyim. Ama bu Konferans öncesi ve sonrasında kişisel imzalar, X İl Örgütü, GMK-iÖ, TKKKÖ MK ve benzeri imzalarla sirküle edilmiş yazılardan bana ulaşanların bütünü koruyarak saklayabildim. Ama altını bir kez daha çizerek herkesi yeniden sorumluluğa davet ediyorum: Bu yazıların bütünü sizlere de ulaştığı halde siz neden saklamadınız?

Ocak, 1986- Birinci Kongre:

1984’de “Büyük Soygun Sonrası” polisin örgütümüze karşı gerçekleştirdiği büyük operasyon sonunda, dışarıda tek MK üyesi olarak Mahir Sayın kalmıştı. Örgüt dağılmıştı ve yeniden toparlamak için bir “üyenin” ülkeye dönmesi gerekiyordu. Avrupa çalışmalarını örgütlemek için kurduğumuz ve sadece üyelere oluşan “Avrupa Özel Organı” olarak toplandık ve kimin gideceği üzerine düşüncelerimiz aktardık. Mahir’in ülkeye gitmesini, taşıdığı riskleri göğüsleyemeyeceğimizi bilerek kesinlikle ve oy birliğiyle reddedip, benim ülkeye gitmeme karar verildi. 1984 Aralık ayında Suriye’ye inip, 1985 Ocak ayında Türkiye’ye girdim.

Kongre için ön hazırlıkları Almanya’da benim evimde yapmıştık. Mahir tarafından hazırlanan taslakları AÖO toplantısında değerlendirip, düzelterek Kongre’ye sunulması için onayladık.

Ülkeye girdiğimde (bana bir kurye ile sonradan ulaştırılan) 6 taslak vardı: 1- Örgütün tek MK üyesi olarak Cafer Kamil’in Kongreyi selamlama mesajı; 2- Uluslararası Durum Üzerine; 3-Mevcut Siyasal Durum ve Örgütsel Görevlerimiz; 4-Sendikal Mücadele ve Disk Üzerine; 5-Kadın Sorunu Üzerine; 6-Zindanlardaki Mücadele Üzerine.

Mahir'in yetkilerini üstlenerek, yine Suriye üzerinden belli geçiş yöntemleriyle ülkeye girdim. Aralık ve Ocak ayı üyeleri toparlama süreci olarak geçti ve Kurtuluş ve daha sonra TKKKÖ'nün ilk Kongresi'ni 1986 yılı Ocak sonunda gerçekleştirdik. Bu Kongre'nin özelliklerinden birisi MK'nın seçilerek iş başına gelmesi idi. Ben, Erdil, K.Sultan (Ümit Savaş), Nasır (Burhan Tanrıverdi), fenli Kenan, Raif Gümüş, Metin Yavuz ve Kürdistan Seksiyonu için Semir. Ben işbölümünde Örgüt Sekreter'i olarak görevlendirildim.

MK seçimin ertesi günü işbölümünü gerçekleştirmek amacıyla (ve Kongreyi yaptığımız evde) yapılan tartışmalarda Nasır, "soruna ilişkin yaklaşımlarımızın farklı olduğu" açıklamasıyla MK'dan istifa etti.

O aşamada örgütümüzde kadın sorunu dibe vurmuştu. İstanbul'da kalmış birkaç kadın "üyemizden" başka yoktu. Örgüte güvenleri (bence kesin olarak haklı nedenlerle) neredeyse bütünüyle kaybolmuştu. Kadın yoldaşların kongreye katılımlarını artırabilmek için illere "sorumluluk ve zorunluluk" belirten direktifler gönderildi. Üye kadın yoldaşların, bulundukları organda delege olarak seçilmelerine gerek olmaksızın, bütününün Kongreye katılımları istendi. Ne yazık ki hiçbirini organlara kongreye katabilmek mümkün olmadı.

Bu Kongre'nin yazılı belgelerinin çoğu zaten Avrupa'da hazırlanmıştı. Yukarıda adını verdiğim yazıların dışında bu Kongre'de önemli bulduğum ve kişisel olarak tarafımdan önerilen üç karardan biri Kıbrıs Sorunu'nu ikincisi Ermeni Sorunu'nu üzerine alınmıştır. Kıbrıs, Türkiye ve Yunanistan arasında paylaşılmış bir sömürge'dir. Kuzey Kıbrıs, Türkiye'nin sömürgesidir diye tariflemiş ve Kıbrıs halklarının kendi kaderlerini tayin hakkını kabul ettiğimizi ilan etmiştik. İkinci karar ise "Ermeni Soykırımı" olgusunu kabul ederek, ASALA dahil bütün Ermenilerin dünyada sürdürdükleri mücadelenin (yöntemleri eleştiriye açık tutulmak üzere) haklı bir mücadele olduğunun kabulü idi. Yine bu Kongre'de yediği ağır devlet darbelerinden dolayı tekrar örgütlenmesi zaman alacak olan Kürdistan seksiyonunun oluşturulması amacıyla görevlendirilerek Kürdistan Örgütlenme Komitesi (KÖK) adıyla bir çalışma başlatma kararımız idi.

Kongrede belge değerine sahip olan belgeleri hem yazılı bir mektup-rapor hem de dinlendiğinde hemen anlaşılmasını engellemek için başında ve sonunda İbrahim Tatlıses'in türküsü olan iki kaset halinde bir çikolata paketinin içerisine

saklayarak bir kurye ile Avrupa'ya, Mahir'e ilettim. Daha sonra Türkiye'den İsviçre'ye telefon açarak yazılı değerlendirmelerim üzerine de konuştuk. Bu belgelerin şu an Mahir'de olduğunu sanmıyorum. Zira eğer onda duruyor olsaydı "arşiv tartışması üzerime yıkılmışken" bir açıklama yapardı.

Meraklıları için bir bilgi: Kongre'ye sunulmak için götürdüğüm 6 taslak yazı ve benim Kongre sonrası süreçte Mahir'e yazdığım çok uzun bir mektubun kopyasının elimde bulunuyor olması belki de bir şansımız. Ayrıca o dönemde de "TKKKÖ 1. Kongre Belgeleri" adıyla özel bir broşür olarak da teksir ile çoğaltılarak dağıtımına sunuldu. (Bu broşür de mutlulukla söyleyebilirim ki bende var.)

Kurtuluş Kendini Anlatıyor.

"Fırtınalı Bir Denizdir İçimiz". Dipnot Yayınları. 2017. 3. Cilt. S.88 ve devamı.

Tamam, diyeceğimizi dedik. Şimdi geçmişte neler dediğimize bakalım.

★★★

Son olarak bu pdf kitap dizisi projesinin planlanmasına ilişkin bir açıklama yaparak bitireceğim.

Bu seri dizide ilk 3 kitap benim geçmişte yazdıklarım olacak. Sonrası KURTULUŞ BELGELERİ olarak sürecek:

1- Sosyalist Ahlak...

2- Sosyalist ideolojik eğitimin önemi ve yöntemi üzerine (Yaklaşık 160 sayfa)

3- Kurtuluş Yazıları (Benim yazılarımdan derleme)

4- Kurtuluş Avrupa'da. (Avrupa Örgütlenmesi vb.)

5- KURTULUŞ BELGELERİ. 1-2-3 vd.olarak sürecek.

İlk üç kitabı kendime ayırmamın tek nedeni, bu çalışmanın kaynaklarının düzenlenmeye en hazır konumda olmasındandır.

Diğerleri ise sanırım bir ekip çalışması ile hızlandırılarak hazırlanabilecektir.

Elbette bu yazıları ayrıca bastırmayı düşünmüyorum. Tek isteğim bu tarihin oluşumunda emeği geçmiş arkadaşlarımızın bütünü, bu tarihin resmî belgeleriyle buluşturmak ve yaşananın tanımlanmasına yönelik çalışmalarına belge sunarak destek olmaktır.

Beni bu çabaya iten asıl neden ise, ne yazık ki bizde de örneklenmeye başlanan resmî tarih yazıcılığına yönelik duyduğum nefret düzeyinde tepkidir. Dünya devrim tarihlerinden gördüğümüz ve bizde de boy atmış olan resmî tarihçilik, "tarihi önder niteliklere sahip kahramanların yarattığı" idealist anlayışa inanmamızı ister. Bu tür çabaların çoğalmasıyla, "üç kişinin yarattığı tarih anlayışlarını" edebiyatın "masal" tanımları içerisine atarak, yaratıcı gücün sınıf çatışmaları üzerinde gelişen toplumsal gelişimin dinamiği ve on binlerce tuğlayı yerli yerine oturtturarak binayı var eden binlerce "yapı işçisi" olduğu gerçeğini hatırlayarak, kendimizi bu toplam emeğin içerisinde bulabiliriz.

Sevgi ve saygılar.

İ. Metin Ayçiçek. EKİM, 2019.

“İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar, ama kendi keyiflerine göre, kendi seçtikleri koşullar içinde yapmazlar, doğrudan veri olan ve geçmişten kalan koşullar içinde yaparlar. Bütün ölmüş kuşakların geleceği, büyük bir ağırlıkla, yaşayanların beyinleri üzerine çöker. Ve onlar kendilerini ve şeyleri, bir başka biçime dönüştürmekle, tamamıyla yepyeni bir şey yaratmakla uğraşır göründüklerinde bile, özellikle bu devrimci bunalım çağlarında, korku ile geçmişteki ruhları kafalarında canlandırırlar, tarihin yeni sahne-sinde o saygıdeğer eğreti kılıkla ve başkasından alınma ağızla ortaya çıkmak üzere, onların adlarını, sloganlarını, kılıklarını alırlar... yeni bir dili öğrenmeye başlayan kişi, onu hep kendi anadiline çevirir durur, ama ancak kendi anadilini anımsamadan bu yeni dili kullanmayı başardığı ve hatta kendi dilini tümünden unutabildiği zaman o yeni dilin özünü, ruhunu özümleyebilir.”

Karl Marx.

(Louis Bonapar-te'in 18 Brumaire'i)

SUNUŞ

Sanıyorum ilk kez Zonguldak’tan Zeki istemişti “Sosyalist Ahlâk” kitabının bir kopyasını benden. Elimdeki orijinalinden yazıya dönüştürülmüş ve pdf format olarak kopyalanmış bir kopya ilettim. Sonra başkaları da zaman zaman istediler. Yıllar sonrasında aranan bir kitabın yazarı olmak elbette büyük gururdu. 34 yıllık hasretten sonra yasal olarak ilk kez Türkiye’ye gidebildim. Orada yoldaşlarımla davetiyle Mersin’e davet edildim. Burada olağanüstü bir karşılama beni bekliyordu. Yaşamımın büyük ödülünü aldım o gün: Baba ve oğulun elinde taşıdığı pankart ile karşılanma anını unutmak benim için asla mümkün değil.

Bir yoldaş sohbet içinde gençlik yıllarımdan taşıdığı bütün sevecenliği ile yakınmaktan da geri durmadı: “Bu kitapla anamızı ağılattın Metin ağabey. Her şeye dikkat eder olduk. İçki yok, sigara yok...”

Gülerek yanıtladım: “Böyle şeyler yazmadık. Bu kitapta söylediklerini kanıtlayan bir kelime bulursan ben kaybederim, ama sanırım insan sağlığı ve insanlık kazanır.” Elbette şaka idi ve kitapta bireyin yaşamını devrim adına yasaklan bu türden öneriler yoktu. Ama mali maddi her alanda paylaşım ve ortaklaşmanın en üst düzeylerde yaşandığı bir dönemde herkesin “yükünü” eşitlemeye çalışmanın bir yöntemi olarak, sanırım harcamalarda tasarruf öneren bir bölümde “filtreli sigara içmek yerine, daha ucuz olan filtresiz sigara içmek” önerisi vardı.

Almanya’nın Ulm kentinden en eski dostlarımdan yayıncı Hüseyin Şenol telefonla arayıp söz konusu kitabın Türkiye’den bazı yoldaşlar tarafından istendiğini; bu nedenle kitabın pdf format kopyasını internet sayfası üzerinden aktarınca büyük ilgi çektiğini söyleyince (Eylül-2019), yeniden büyük bir coşku yaşadım. Demek ki iki üç kuşak geçmesine rağmen bu konuya ilgi devam etmekteydi.

Şenol’a da söyledim: “O halde bu kitabı, tarihiyle birlikte ve yine sosyal medya üzerinden aktaracağım.” Şenol da bunun bir ihtiyaç olduğunu söyleyince yeniden cesaretlendim.

Ve şimdi karınca kararınca bunu yapmaya çalışacağım.

Kitap, 1977’de KURTULUŞ adıyla yayınlanmıştı. O tarihlerde de örgüt yayınlarında kişisel imza ile yazmak mümkün olduğu halde (örneğin Zeki Erginbay’ın kitabı böyle yayınlanmıştı), bizim gelenegimizde bunu çok yaşamadığımız için, kolektifin adıyla yayınlamayı daha doğru buluyordum.

Fakat yıllar geçti, değişik tarihlerde farklılıklar da gelişti; bölünmeler oldu, aynı kökten farklı örgütler doğdu. Artık, o tarihi kendi gerçekliği içinde koruyarak, tıpkıbasım anlayışıyla belgeleri aktarmak gerektiğini düşündüm. Böylece günümüzde artık giderek, o tarihte yaşayan her kişinin bugünkü düşüncelerine ve içinde bulunduğu ruh haline göre biçimlenen fantezilerle dolu bir hafıza oluşmaya başladı. Yaşadığımız tarihi sorgulamak elbette her yoldaşımızın hakkı, hatta görevi olmalıdır. Örneğin “günlük yaşamın bütün alanlarının örgüt tarafından belirlendiği” iddiasında bulunan birçok arkadaşımızın, iddialarını “Sosyalist Ahlâk” kitabına dayandırarak vermeye kalkması bile, bu tür yayınların orijinallerinin tekrar okunabilme olanaklarına yaratılmasının önemini sergilemektedir. Günümüzde geçmişini sorgulama ihtiyacının doğru sonuçlara ulaşabilmesi için yazılanların yazıldığı tarihsel koşullar içerisinden düşünülerek, somut analizlere dayandırılması gerekmektedir. Ben kendi adıma bunu yapmaya çalışacağım.

Son olarak: Kitabın her türlü kullanım hakkı okuyucuya aittir. Benden çıktı, artık üstlendiği kadarıyla kamuya aittir. Sadece “emeğe saygının gereği olarak” kaynak göstermek kaydıyla, her türden alıntı yapmak, çoğaltmak, dağıtmak, yayınlamak hakkı sınırsız olarak herkesindir.

Saygılarımla.

5 Ekim, 2019.

İ. Metin Açıççek

SOSYALİST AHLÂK KİTABININ ÖYKÜSÜ

“Bu arada, galiba Gazete’nin ikinci sayısından sonra ilk kitabımızı çıkardık. İlk kitabımız başlı başına bir öykü.

“Sosyalist Ahlak Devrimci Tavır, Eleştiri ve Özeleştiri Üzerine Notlar.” Böyle bir kitapçığa ihtiyaç vardı ama Hareket bize bunun için para vermiyor ama bunu hazırlayın diyor. Kitabı ben yazdım, esas olarak devrimci liderlerin devrimci duruş ve devrimci ahlak üzerine yazdıklarından bir derleme. Kitap hazırlandı. İnşaat Mühendisleri Odası’nda ilişkilerimiz iyiydi. Orada çalışan İbrahim arkadaşın büyük yardımıyla Kaptan, ben ve birkaç arkadaş sabahlara kadar çalışıp DINA-4 formatlı ve karton kapaklı bin tane bastık. Bunları tek tek zımbaladık, sırtına bez çektik. Kitap hazırdı ve satış sorumluluğunu Kaptan’a verdik. Tanesi 20 TL’ye satılacaktı. Satıştan gelecek para ile bu kez aynı kitabı matbaada bastırmayı hedefliyorduk.

Kitaptan ben de bir tane almak istedim. Kaptan 20 lira istedi. Ben dahil herkesen söke söke parayı aldı. Parası olmayana veremedik. Sonuçta bin tanesini elden sata sata 20 bin lirayı oluşturduk ve örgüte teslim ettik. Matbaada 12500 tane yenisi basıldı.

Çok kısa zaman içerisinde kitap tükendi. İkinci baskıyı yapmak üzereyken bastırmak diye bir şey gündeme geldiğinde aramızda biraz tartıştık. Çünkü kitapta eksikleri fark ettik. Ben yeniden “Sosyalist Ahlak Devrimci Tavır” kitabını “Genişletilmiş 2. Baskı” olarak 240 sayfalık yeni bir kitap yazdım¹. Aslında genişletilmiş lâfı tarihle bağlarımızı koparmamak için konulmuş bir bağ idi. Oysa birinci kitaptan çok farklı bir içerikle ve birinci kitabın ciddi bir eleştirisini de kapsayan güzel bir çalışmaydı. Felsefede ahlak teorilerinin aktarımıyla (sorumluluk ahlakı, görev ahlakı vb.) başlayıp ahlâkın sınıf karakteri ve sınıf ahlâkı üzerinde yoğunlaşan bir içerikti. Elbette “devrimci duruş” olarak bir militanın yaşam biçimine ilişkin öneriler de yapılıyordu. Ama en önemlisi, eleştiri ve özeleştiri alışkanlığını pekiştirmek isteği ve hedefi de vardı.

Temel kaynak neydi bu kitapları yazarken?

Elimizde zaten bu konuda yazılmış az kaynak vardı. Yerli eser ise örgüt gazetelerinde yayınlanan kısa yazıların dışında, başlı başına bir kitap olarak hiç kitap yoktu. Ayrıca zaten o kitapta hedef bir ahlak teorisini yazmak ve tartıştırmak değil, yoldaşlık ilişkilerine ve devrimci yaşamın gereklerine göre yoldaşlarımızı

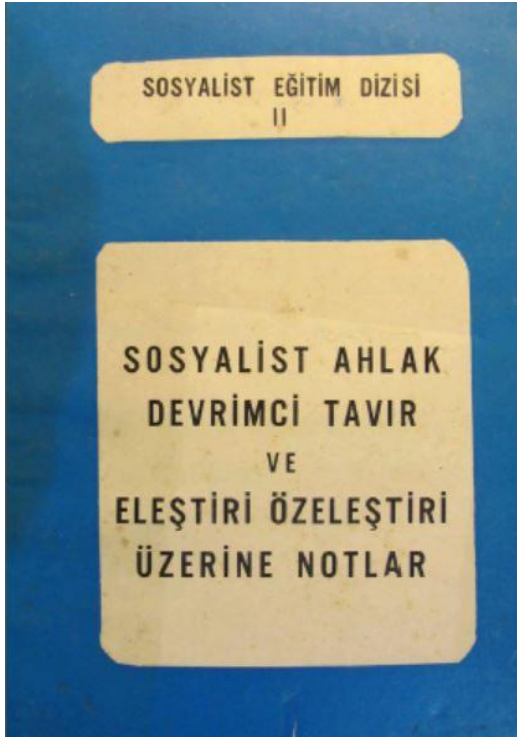
“formatlamak” idi. Marks’a Engels’e girerek uzatmak da tabanımızın ortalama seviyesi düşünöldüğünde çekici olmayacaktı. Buna rağmen girişte biraz yer vererek, esas olarak Lenin, Stalin, Mao, Castro, Dimitrov, Kalinin gibi, yani esas ağırlığı Bolşevik Partisi içinde ama militan, silahlı mücadeleyi savunan kişileri temel aldım.

Bu kitap artık bir siyasi görüşün imzasıyla çıktığına göre kimden onay alıyordu?

Doğal önderlik vardı o zaman. İdeolojik Organ dediğimiz organın ya da Yazı Kurulu dediğimiz organ vardı. Gazetede genel politikayı bu organlar belirliyor. Öncelikler saptanıyordu ama bütün içeriğiyle ilgili sorumluluk bana aitti. Kitap ya da KSD de Yazı Kurulu’nun onayından geçerek hazırlanıyordu. Burada ilginç bir şey söyleyeceğim: Örneğin Kurtuluş Sosyalist Dergi’nin 5. sayısında benim “Teorik Eğitimin Önemi ve Yöntemi Üzerine” başlıklı yazım yayınladı. Bir de 31. sayıda “Sosyalist İdeolojik Eğitimin Önemi Üzerine” adlı yazım. 5. sayıdaki yazının bir yerinde “ustalar” olarak Marks, Engels, Lenin, Stalin, Mao isimleri sayılıyor. O zamanlar devrimci usta olarak birilerini kabul etmişiz ve içerisinde Stalin de var Mao da var. 31. sayıda yazılan yazıda ise artık Stalin ve Mao yok. Ustalık-tan uzaklaştırıldılar.

“Devrimci Ahlak” kitabı ve eğitim çalışmalarımız nedeniyle koşturmaca başladı, her yerde sosyalist ahlak seminerleri vermeye başladım. Bir yandan da eğitim çalışmaları sürüyordu. Aslında söz konusu olan bu kitap benim hayatımı ciddi anlamda etkiledi. O dönemde herkesin yazdığım şeylerin peşinde olduğunu düşündüm. Çünkü insanların yaşamları ile ilgili nasıl yaşamalarıyla ilgili, hangi olaya nasıl bakmalarıyla ilgili boyumuzu çok aşan bir şeyler söylüyorduk. Erkek kadın ilişkisi nasıl olmalı? Tamam, “kim kiminle evlenmeli” demiyoruz ama şöyle olmalı diye formatlarımız var. Bunların bir kısmı sosyalizm anlayışımızın, genel demokrasinin yeni tip insandan isterleridir. Örneğin şovenizme karşı tutum böyle bir şeydir. Ama birçok konu vardır ki bunları salt politikayla tanımlamak doğru değildir. Belki biz onlara da müdahale ettik. Kişinin karakterine özgü olan, karakterinden kaynaklanan şeyleri de değiştirmeye zorladık. Sosyalist ahlak denilen olayın tartışmasında en önemli eksikliğimizin ne olduğunu daha sonraki yıllarda artık görmeye başladım...”

Kurtuluş Kendini Anlatıyor. 3. Cilt. S.61 ve devamı.

Kitabın ilk basımında ön kapak.

**SOSYALİST AHLÂK,
DEVRİMCİ TAVİR
ve
ELEŞTİRİ ÖZELEŞTİRİ ÜZERİNE NOTLAR**

KURTULUŞ

SOSYALİST DERGİ

Sosyalist Eğitim Dizisi

Sahibi: İsmail Ayçiçek

S. Müdürü: Mustafa Eker

Adres: İbrahim Müteferrika Sok. Fazilet Han. Kat 4 No: 409

ULUS - ANKARA

İÇİNDEKİLER

I- GİRİŞ

A-Türkiye soluna, konumuz açısından genel bir bakış.

B-Kitleler arasında çalışmanın önemi üzerine.

II- AHLAK ÜZERİNE GENEL NOTLAR

İçerik, biçim, kalıntı vb. üzerine hatırlatmalar.

Genel olarak ahlak ve sınıfsal karakteri.

III- DEVRİMCİ TAVİR ÜZERİNE

Devrimci lafazanlık

İnanç sağlamlığı

Fedakârlık ve gönüllülük

Disiplin

Kolektif ve bireysel sorumluluk

Kendine güven

Legalite sorunu

Abartılmış devrimcilik

Enternasyonalizme sıkı sıkıya bağlılık

Devrimci alçakgönüllülük ve hoşgörü

Sapmalara karşı amansız mücadele

Zamanın kullanımı üzerine

Dilin kullanımı üzerine

Din üzerine

Kadınlarımız sorunu

Devrimci tasarruf

IV- ELEŞTİRİ-ÖZELEŞTİRİ ÜZERİNE

Eleştiri yönteminin genel ilkeleri

Özeleştiril yönteminin genel ilkeleri.

Biz Faşist canavarlara karşı nefreti kutsal saymaktayız.” (M. İ. Kalinin)

I - GİRİŞ

Sömürge ve yarı sömürge ülke halklarının kurtuluş savaşlarının, her yeni şafakta emperyalizmi çatırdattığı; Demokrasi, Bağımsızlık ve Sosyalizm mücadelelerinin dünya devrimcilerine her gün yeni müjdelere verdiği, emperyalizme son kurşunların sıkıldığı bir çağda yaşıyoruz.

Günümüzde, emperyalist-kapitalist kampın, içine battığı ekonomik ve politik buhran derinleşmekte, buna karşılık, ulusal kurtuluş ve sosyalizm kavgasının kazandığı mevziler gün geçtikçe artmakta, güçlenmektedir. Doğudan batıya, kuzeyden güneye tüm dünyada ezilen halklar bir dayanışma içinde kurtuluşlarını hazırlamaktadırlar.

Bu onurlu kavgada bizler de tüm eksikliklerimiz, kusurlarımız ve yanlışlarımızla birlikte halklarımızın yanında yerimizi aldık. Ancak, kavgamızda daha tutarlı, daha kararlı ve inançlı olmak için kusurlarımızdan bir an önce sıyrılmak, eksik yanlarımızı hızla tamamlamak gerektiğini de bilmekteyiz. Bunları gerçekleştirebilmek için, yani tutarlı devrimciler olabilmek için eksiklerimizi saptamak, kusurlarımızı tanımlamak ve bu kusurlardan kurtulmak için yoğun bir çaba sarfetmek zorundayız. Her hastalık ancak tanımlanabildiği, nedenleri bilindiği takdirde iyileştirilebilir.

A – TÜRKİYE SOLUNA, KONUMUZ AÇISINDAN GENEL BİR BAKIŞ

Türkiye’de “sol hareket”in -çok genel bir bakışla- iki özellik içerdiğini görürüz:

1. Sosyalist hareketin bölünmüşlüğü, dağınıklığı.
2. İşçi sınıfı hareketiyle sosyalist hareketin çıkışamaması.

Somut durum sadece başlık halinde gösterilmesine rağmen, bugün biz devrimcilere ne kadar büyük görevler düşeceği hemen anlaşılmaktadır. Gerçekte de çok yoğun ve çok yönlü bir savaş vermek zorundayız. Ancak, görevlerimizin bü-

yüklüğü bizi korkutmamalıdır. *Bir devrimci, yaşantısının her alanında ve her dakikasında gerçek bir savaşçı olmak zorundadır. Savaş güç bir eylemdir, doğru, ama sınıflı toplumlarda ezilenler için yaşam savaş demektir. Kapitalizmi tüm iğrençliğine rağmen olduğu gibi kabullenmek, savaştan kaçmak, sadece ve sadece korkakların veya kapitalizmden çıkarları olan burjuvaların işidir. Böyle bir davranış hiçbir zaman biz devrimcilerin işi olamaz.*

Türkiye'nin somut koşullarının bize yüklediği görevleri –yine çok genel olarak- birkaç başlık altında incelemek mümkündür.

a) *“Sosyalist hareketin birliğini savunmak, bu yönde çabalarda bulunmak yanında bu süreci hızlandıracak davranışlar içine girmek.”* (KURTULUŞ. Sayı 3. abç.) Sosyalist hareketin birliğinin sağlanması yoğun ve tutarlı ideolojik mücadele ve eleştiri – özeleştiriyi yönteminin yaygınlaştırılması ile mümkündür.

b) *“Sosyalist hareketteki bölünmüşlüğün nedeni ise en kaba biçimi ile işçi sınıfı hareketi ile sosyalist hareketin hala çakışmamasıdır.”* (KURTULUŞ. Sayı 3. abç.) O halde, *sosyalist dünya görüşünün yığınlar içinde yaygınlaştırılması, sosyalist hareket ile işçi sınıfı hareketinin özdeşleşmesinin sağlanması gerekmektedir.*

Bu konuda burjuva düzeni içerisinde belirli bir eğitimden geçebilmiş olan genel olarak küçük burjuva kökenli aydınlara önemli görevler düşmektedir. Bu konuda Lenin şunları söylemektedir:

*“İşçilerin henüz sosyal-demokratik bilince sahip olmadığını söyledik. Bu bilinç, onlara, yalnız dışarıdan ulaştırılır. Bütün ülkelerin tarihi gösterir ki, işçi sınıfı, sadece kendi çabası ile ancak sendikacılık bilgisini geliştirebilir... Oysa sosyalizm teorisi, mülk sahibi sınıfların eğitim görmüş temsilcileri tarafından, aydınlar tarafından geliştirilmiş olan felsefe, tarih ve iktisat teorilerinden doğup gelişmiştir...”*²

Sosyalizm ve sınıf mücadelesi birbirine paralel olarak fışkırp gelişirler ve birbirlerini doğurmazlar; ayrı ayrı ön şartlardan meydana gelirler. Bugünün sosyalist bilinci, ancak derin bir bilimsel bilgi temeli üzerinde yükselebilir... Bilimin taşıyıcısı proletarya değil, burjuva aydınlar zümresidir.”³

Sosyalizm teorisini kitlelere iletirken ve onların örgütlenmeleri doğrultusunda çalışmalar yaparken, bilgi ve kişisel yeteneklerimize önemli görevler dü-

şecektir. Ajitasyon, propaganda ve örgütlenme görevlerinin iyi bir şekilde yapılabilmesi için işe kendimizden başlamak zorundayız. Önce kendimiz değişecek ve yenileneceğiz, eski ve geri olan ne varsa üzerimizden atacağız, sonra başkalarını değiştireceğiz, onlarda eski ve geri olanı yıkacağız. Ancak bunu sağlayabilirsek toplumu değiştirme görevimizde, devrimi gerçekleştirme görevimizde tutarlı devrimciler olarak başarı kazanabiliriz.

Burada hemen ve önemle belirtelim ki, yukarıdaki ifadede kullandığımız “önce – sonra” gibi kavramlar ile bu iki işi yani kişinin kendini ve topluluğu değiştirmek çabalarını birbirinden mekanik olarak ayırmış değiliz. Bu iki çaba, birlikte ve karşılıklı olarak birbirleriyle etkileşim içinde bulunurlar. Devrimci mücadele içerisinde yer aldığımız sürece kendimizi değiştirebiliriz. Kendimizi değiştirdiğimiz, gerici yanlarımızı ayıklaadığımız ölçüde de devrimci harekete yararlı olabilir, onu olumlu bir yönde etkileyebiliriz. O halde, içe ve dışa dönük olan bu iki çaba birbirinden ayrı olarak ve hele “önce şu, sonra bu” mantığı ile ele alınamaz, alınmamalıdır. Biri ancak diğeri ile ve ondan ayrılmaksızın yer alabilir.

c) *“Devrimci mücadele, bugün faşistlerin tecridine yönelik en geniş anti-faşist cephenin oluşturulmasıdır. Faşistlerin yoğun saldırılarının etkisiz bir hale getirilmesi, faşistlerin kitlelerden tecridi ile mümkündür. Anti-faşist mücadele ancak en geniş yığınları mücadeleye sokarak başarıya ulaşabilir.”* (KURTULUŞ. Sayı 3. abç.)

Ve tüm bu görevlerin ulaşması gereken esas hedef anti-emperyalist, anti-oligarşik demokratik halk devriminin başını çekecek, onu yönlendirecek, başarıya ulaştıracak, Türk ve Kürt halklarının kurtuluşunu gerçekleştirecek olan Leninist örgütlenmenin gerçekleştirilmesidir.

Saydığımız bu görevleri birbirinden ayrı şeylermiş gibi ele almak, biriyle olan bağlantıyı, diyalektik bütünlüğü görmemek bizi yanlışlara götürecek metafizik bir davranıştır. Sosyalist hareket, işçi sınıfı tabanına daha fazla oturdukça, yani emekçi sınıflar tarafından daha fazla benimsenip savunuldukça, devrimci harekette bütünleşme ve ideolojik birlik de o derece gerçekleşme olanağı bulabilir.

B - KİTLELER ARASINDA ÇALIŞMANIN ÖNEMİ ÜZERİNE

Doğru bir dünya görüşü, bu görüşten kaynaklanan doğru bir politik çizgi, bu çizgiye uygun biçimde kurulmuş savaşı, disiplinli ve Marksizm Leninizm’le donanmış bir proleter örgüt; bu örgütün kitleler ile kurduğu gerçek ve kopmaz bağlar; ve devrimci çalışma tarzı: devrimin başarısını gerçekleştiren, onu bir “mucizevi rastlantı” değil de zorunluluk haline getiren bütün unsurlar bunlardır. Elbette bu unsurları gerçekleştirecek olan, devrimci ideolojiye ve devrimci ahlaka sınıksız bağlı devrimci kadroları, bu unsurlardan ayrı olarak düşünemeyiz.

“Yığınlarla bağlantı, bu bağlantıları kuvvetlendirme, yığınların sesini dinlemeye hazır olma, Bolşevik önderliğin gücü, yenilmezliği burada yatar.”⁴

Yığınlar içinde çalışma bir devrimcinin en önemli, en temel görevidir. Ustaların her yazıda önemle belirttikleri bu gerçek, bir kişinin devrimci olup olmadığının da ölçütüdür.

Devrimci savaş bir avuç kahramanın, birkaç yiğit unsurun bireysel savaşı değildir. *Devrimci savaş, devrimin gerekliliğine inanmış kitlelerin savaşıdır.* Devrimci savaş, sadece ve sadece kitleler ile birlikte, onlara dayanılarak başarıya ulaştırılabilir. Kitlelerden kopuk bir savaş, kitle çizgisine dayanmayan, gücünü kitlelerden almayan bir savaş, (savaşçıları ne kadar yiğit, ne kadar fedakar ve kahraman olursa olsunlar) yenilmeye mahkumdurlar. Her devrimin birinci yasası budur. Bu konuda Stalin’in çok güzel bir benzetmesi vardır:

“Bir kural olarak kabul edilebilir ki, Bolşevikler, geniş halk yığınları ile bağlarını korudukları sürece, yenilmez olacaklardır. Ve tersine, Bolşevikler, yığınlardan uzaklaştıkları, yığınlarla olan bağlarını yitirdikleri an, bürokratik pasla örtüldükleri an, bütün güçlerini kaybedeceklerdir. Kof bir biçimden ibaret hale geleceklerdir.

Eski Yunan mitolojisinde ünlü bir kahraman olan Anteus, efsaneye göre, denizler tanrısı Poseidon’un ve yeryüzü tanrıçası Gea’nın oğluydu. Anteus kendisini doğuran, emziren, yetiştiren anasına pek çok bağlıydı. Bu Anteus’un yenmediği tek kahraman yoktu. O yenilmez bir kahraman olarak kabul ediliyordu. Onun gücü nerede yatıyordu? Onun gücü dövüş sırasında ne zaman hasım tarafından sıkıştırılırsa, toprağa, kendisini doğurup besleyen anaya dokunmasında ve bunun ona yeni güç katmasında yatıyordu. Ne var ki, onun bir zayıf yönü —şu ya da bu biçimde yerle bağının koparılması tehlikesi— vardı. Düşmanları onun bu zaafının farkındaydılar. Ve fırsat kolluyorlardı. Bir gün bu zaafından yararlanan

bir düşman çıktı ve Anteus'u yendi. Bu Herkül'dü. Herkül, Anteus'u nasıl yendi? Onun yerden ayağını kesti, kaldırdı, havada tuttu, toprağa dokunmasına imkân vermedi. Ve sonunda onu boğdu.

Sanıyorum ki, Bolşevikler, Yunan mitolojisinin kahramanı Anteus'u andırıyorlar. Anteus gibi onlar da kendilerini doğuran, emziren ve yetiştiren analarıyla, yığınlarla bağlarını korudukları için güçlüdürler. Ve analarıyla, halkla, bağlarını korudukları sürece, yenilmez olarak kalmak için her imkana sahiptirler.

Bolşevik önderliğin yenilmezliğinin can damarı budur.”⁵

Devrimcilerin “suda balık” olduğunu söylerken bu gerçeği ifade ediyoruz. Devrimcilerin yaşayabilecekleri tek ortam, yığınların arasındır. Bu gerçeği değerlendiren (!) 12 Mart'ın ünlü işkencecisi, sermayenin üniformalı (12 Mart'tan sonra ise AP içerisinde üniformasız) uşağı General Faik Türün şöyle diyecektir:

“Biz onları (yani proleter devrimcilerini) yaşayabilecekleri tek ortamdan, halk içinden çıkarmaya çalıştık. Havuzun suyunu kurutmak veya balıkları suyun dışına çıkarmak.

Ve böylece onların yaşayabilmelerini, gelişmelerini, besleyip güçlenmelerini engellemek idi amacımız.” (Gazetelerden.)

Devrimci savaşı yürütecek ve yönetecek olan öncü nitelikteki savaşçı partinin yaratılmasının devrimciler için temel görev olduğu günümüzde kitlelerle bağ sorununu daha bir önem kazanmaktadır. Bütün devrim hareketinin temel sorunudur bu.

“Bugün asıl görevimiz geniş kitleleri devrimci savaşta görev alacak seferber etmek. Eğer yoldaşlarımız bu görevi gerçekten kavırıyorsa ve devrimin her şeye rağmen bütün ülkeye yayılması gereğini anlıyorsa, bu takdirde onlar, geniş kitlelerin günlük çıkarları ve refahı sorununu ihmal etme ya da önemli küçümseme durumuna düşmemelidirler.”⁶

Genellikle kitlelere önderlikten söz ederiz. O halde “KİTLELERE ÖNDERLİK ETMEK” deyince ne anlıyoruz? “Gerçek ve somut önderlik” nasıl yapılacaktır?

GERÇEK VE SOMUT ÖNDERLİK, kitlelerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları bütün sorunlarla ilgilenmek, bu sorunların üzerine ciddi olarak eğilmek, onların çözümlenmesi için tüm gücümüzle çaba sarfetmekle olur. *Yığınlarla mümkün olan en sıkı bağ, yığınların duygu ve gereksinimlerini bilmek, yığınların çıkarları*

içinde erimek, yığınların nabzını elinde tutmak: İşte, “gerçek ve somut önderlik” budur.

Oysa, bu konuda arkadaşlarımız arasında yaygın olan olumsuz bir davranış var: Günlük pratik görevler arasında kaybolup, kitlelerle bağ kurma konusunda işi ciddiye almamak ve özellikle de kitlelerin günlük yaşantısına karşı ilgisizlik. Genellikle kitlelerin acil gereksinimlerini, onlar için zorunlu tüketim mallarının fiyatlarını, çeşitli meslek sorunlarını vs. dahi bilmiyoruz. Bu yanlış bir eğilimdir. Kitlelerle ilişkiye geçtiğimiz zaman bu konulardaki bilgisizliğimizle gülünç duruma düşebiliriz. *Soyut sömürü edebiyatı ile bir işçiye veya köylüye nasıl sömürüldüğünü anlatmaya çalışmak, elinde en modern araçlar varken tırnak ile kuyu kazmaya benzer.*

İyi bir proleter devrimcisi, sadece “devrimciler arasında” en iyi ilişkileri kuran kişi değildir; iyi bir devrimci, esas olarak henüz devrim saflarına katılmamış ama mevcut düzene karşı hoşnutsuz olan en geniş yığınlarla en iyi, en sağlam bağları kurmuş olan kişidir. Üniversite kantinlerinde, kahve köşelerinde oturup zaman harcamak bizim davranış biçimimiz olamaz. Biz kitlenin olduğu her yerde olmalıyız, kitlelerin içinde olmalıyız. Biz kitlelerin kopmaz bir parçası olarak, onunla birlikte var olmalıyız.

“İşçilerin kurtuluşunu ancak işçilerin kendileri gerçekleştirecektir. Kitleler bilinçlenmeden, kitleler tüm burjuvaziye karşı açıkça bir sınıf mücadelesiyle yetiştirilmeden ve eğitilmeden sosyalist ihtilal söz konusu olamaz.” ⁷

Bazı arkadaşlarımız da, devrimciliği sadece “erkekler özgü” bir uğraşı olarak görmekte ve bu anlayışın doğal sonucu olarak da sadece erkeklerle ilişki kurma, onları örgütlendirme çalışmaları yapmaktadırlar. Oysa bu konuda ustaların uzlaşmaz tutumu bellidir:

“Bütün kurtuluş hareketlerinin deneyleri göstermiştir ki, devrimin başarısı kadınların devrimde ne ölçüde yer aldıklarına bağlıdır.” ⁸

Bu nedenle kadınları örgütlendirmek, onları devrimin saflarına çekmek, (erkek veya kadın) tüm devrimcilerin ihmal etmemeleri gerekli çok önemli bir konudur. Unutmamak gerekir ki, “proletaryanın cinsiyeti yoktur.” (Guevara.) Ve unutmamak gerekir ki, kadınlar her ülkede nüfusun en az yarısını oluştururlar.

Yığınlar arasında çalışırken tüm davranışlarımızla, bilgimizle, deneylerimizle onların (biz istemesek de) dikkatini çekecek, olumlu ya da olumsuz yanımızla

onlara örnek olacağız. Onların bu konudaki dikkatleri sonsuzdur. Oturuşumuzdan konuşmamıza, giyinişimizden yürüyüşümüze kadar her konuda bizi dikkatle izleyip olumlu ya da olumsuz dersler çıkarır, yargılara varırlar.

O halde, devrimci öncünün kitlelere güven verebilmesi için sosyalist ahlak anlayışına, devrimci tavıra, sosyalist çalışma biçimine dört elle sarılması gerekmektedir. Yani devrimci tavır örneklerini göstermek, bir anlamıyla da kitlelerin eğitimidir. Bununla da kalmaz, kadroları da olumlu tavırlarımızla eğitmiş oluruz. Bu konuda Dimitrov bizi uyarmaktadır:

“Bildiğimiz gibi kadrolar en iyi eğitimlerini mücadele süresince zorlukları yener ve sınavlara dayanırken ve de iyi ya da kötü tavır örneklerinden edinirler.”⁹ (abç.)

Mademki olumlu ya da olumsuz yanlarımızla kitlelere örnek olma durumundayız, o halde, hızla olumsuz yanlarımızı atmak zorundayız. Olumsuz yanlarımızın bilincine varmak, aynı zamanda, olumsuzluğa karşı savaş bayrağımızı açmak demektir, veya bu demek olmalıdır. İşte, yeni bir dünyayı savunurken, geriye bırakmamızın zorunluluğu budur.

II- AHLAK ÜZERİNE GENEL NOTLAR

A-İÇERİK, BİÇİM, KALINTI VE BENZERİ ÜZERİNE HATIRLATMALAR

Bireyin içinde bulunduğu dış koşullar, etkileşimleri, maddi yaşantısının özellikleri, sınıf mücadelesi içindeki yeri, bireyin iç çelişkileri vb. onun bilincinin biçimlenişinde içeriği oluştururlar. “Düşüncenin tek içeriği dünyadır ve düşünce yasalarıdır” diyor Engels. Düşüncenin içeriği değişince, insanın düşünce biçimi de değişecektir. Her insan, yaşadığı biçimde düşünür. İnsanı çevreleyen maddi koşullar onun düşünce biçimini de yaratacaktır. Ancak, düşünceyi de pasif bir unsur olarak ele almamak gerekir. Bilincin aktif bir karakteri ve görevi vardır.

Her toplum, bağrında bir takım objektif çelişkiler taşır. Belirli bir süreç içerisinde uzlaşmazlık kazanan bu çelişkilerin çözümlenmesine yönelik olan çabalar, o toplum içerisinde yeni düşünceler oluşturur. Bu düşüncelere sahip çıkan kişiler, toplumda egemen olan düşünce sisteminin dışına düşebilirler.

Yeni düşüncelerin savunucuları için, bu düşüncelere uygun davranışları engelleyen temel faktör, (özel çıkar sorununu bir yana bırakırsak) eski düşünce sisteminden bizde kalan düşünce kalıntıları ve alışkanlıklardır.

“Bir fikir, onun varlığını meydana getiren nesnel koşullar kaybolduğu halde varlığını sürdürdüğü zaman kalıntı vardır... Maddi temeli değişmekte olan bir toplumda, insanlar, ancak belli bir gecikmeyle bu değişikliklerin bilincine erişirler. Bu değişiklikler ortaya çıktıklarında, o zaman geçmişten saklamış oldukları eski fikir depolarında çözümler ararlar.”¹⁰

Kalıntılar varlıklarını sonsuza kadar sürdürmezler. Bunlar, objektif koşullardaki değişmelere uygun olarak (hızlandırıcı veya geriletici unsurların etkisine göre) ya silinip giderler ya da önem kazanırlar.

KÜÇÜK BURJUVAZİNİN SINIFSAZL ÖZELLİĞİ

Bu hatırlatmalar ile konumuz arasındaki bağlantı nereden kaynaklanıyor?

Ülkemizde sosyalist hareketin henüz sınıf temeli üzerine oturamaması, küçük burjuva aydınların elinden tam anlamıyla kurtulamaması, özellikle bu sınıfının düşünce biçiminin açıklanmasının kavranması sorununa önem kazandırıyor.

Bildiğimiz gibi burjuvazi tüm diğer sınıfları ezerek, onların üzerinde yükselir. Bu süreç içerisinde ara sınıflar yok olmağa mahkumdurlar. İşte bu süreçte;

“İşçi sınıfı hareketinin gelişmesi, zorunlu olarak saflarına bir takım küçük-burjuva unsurların karışmasına da yol açmıştır, ki bu unsurlar burjuva ideolojisinin etkisi altındadırlar ve sürekli olarak ideolojileri doğrulusunda ters yollara saparlar.” ¹¹

İşte bu unsurlar,

“Proletaryayı her yönden bir küçük-burjuva havası içine hapsederler, proletaryayı etkilerler, onun bilinçlenmesine engel olurlar; bunlar proletaryanın saflarında durmadan karakter yoksunluğu gibi, dağınıklık gibi, bireycilik gibi, büyük heyecandan umutsuzluğa geçiş gibi küçük-burjuvaziye özgü niteliklerin yer edinmesini sağlarlar.” ¹²

Proletarya hareketi içerisinde ortaya çıkan tüm sapmaların, bütün oportünist akımların kaynağının bu unsurlar olduğunu söyleyebiliriz. Burjuvazi, proletarya içerisindeki bu akımları körükler, bu akımlara destek olur.

DÜŞÜNCE VE EYLEM BİRLİĞİ

Devrimci harekette “kalıcı” olmayı amaçlayan kişi, devrimci teoriyi öğrenmekle kalmaz. Çünkü pratiğe geçirilmeyen bir teori, her şey olabilir ama Marksizm olamaz. Çünkü, Marksizm’in, diğer tüm felsefelerden ayrıldığı en temel nokta, onun değiştirici olmasıdır. Marks diyor ki:

“Filozoflar dünyayı türlü biçimlerde *yorumlamakla* yetindiler, mesele onu *değiştirmektir*.” ¹³

Marksizme militan bir karakter veren şey, işte bu kavramdır: *Değiştirmek*. Kendini, başkalarını, toplumu.

Teorinin pratiğe geçirilmesi, sözleriyle olduğu gibi mücadelesi ve davranışlarıyla da sosyalist olarak yaşamak demektir.

Teorinin pratiğe geçirilmesi, geçmişten gelen gerici, tutucu, harekete zararlı nitelikte ne varsa atılması demektir.

Teorinin pratiğe geçirilmesi, devrim için savaşmak demektir.

“Biz eski ile yeninin arasında bir mücadeleden, çetin, güç ve ardı arkası kesilmez bir mücadeleden geçmek zorundayız. Azimli isek yeni eskiyi yenecek ve kafa dürüstlüğü başarı kazanacaktır.” ¹⁴

B- GENEL OLARAK AHLAK VE SINIFSAK KARAKTERİ

İnsanlar, sahip oldukları dünya görüşüne göre şu veya bu olay karşısında şu veya bu biçimde davranır, tavır alırlar. Her insan davranışının belli bir anlamı vardır. Her ideoloji, kendine uygun bir davranışlar sistemi, davranış kuralları yaratmıştır ki, buna ahlak diyebiliriz. Toplumun ekonomik temeli (alt-yapı) kendine uygun düşünce biçimi ve kurumlarını da yaratır (üst-yapı). Ahlak, toplumun alt-yapısı tarafından yaratılan bir üst yapısal olgudur.

Sınıflı toplumlarda egemen sınıf, kendi sınıf çıkarlarının korunması doğrultusunda bir takım davranış kuralları koyar; bazı davranışları yasaklarken, bazı davranışların ise yerine getirilmesini zorunlu kılar. Zamanla yaygınlaşan bu kurallara karşıt davranışlar, toplum tarafından yadsınır ve egemen sınıfın çıkarlarını koruyan diğer üst-yapı kurumları (devlet, mahkemeler, yasalar vb.) tarafından suç olarak kabul edilir. Bu ilkelere uygun hareketler “meziyet”, “fazilet” olarak kabul edilmektedir. O halde, her ahlakın sınıfsal bir karakteri vardır.

“Madem ki iyi anlaşılmış çıkar, her ahlakın ilkesidir, şu halde her insanın özel çıkarının bütün insanlığın çıkarlarıyla uyumlaşması için çalışmalıyız.” ¹⁵

Sınıflı toplumlarda her sınıfın belirli bir ahlak anlayışı vardır. Ve buna uygun olarak da elbette davranış kuralları olacaktır. Bu ahlak, ya egemen sınıfın egemenliğini ve çıkarlarını, ya da sömürülen sınıfın çıkarlarını savunacaktır. Engels şöyle diyor:

“Ahlak, sürekli olarak sınıfsal ahlak olmuştur: o ya egemen sınıfın egemenliğini ve çıkarlarını haklı göstermiş, ya da ezilen fakat artık yeterli biçimde sağlamlaşan sınıfın bu egemenliğine karşı çıkmasını belirtmiş ve ezilenlerin gelecekteki çıkarlarını savunmuştur.” ¹⁶

Burjuvaziye karşı amansız bir mücadele vermek durumunda olan proletaryanın da kendine özgü bir ahlak anlayışı vardır. Burjuva ahlak anlayışı, mülkiyeti korunması, sömürünün sürdürülmesi doğrultusundaki ilkeleri “değişmez ahlaki ilkeler” olarak sunarken, proleter ahlakı, sömürüye karşı mücadeleyi, üretim araçları üzerindeki mülkiyetin kaldırılması mücadelesini savunmaktadır.

“Burjuva toplumundaki emekçi insan, doğumundan ölümüne dek egemen sınıflar için uygun olan düşünce, duygu ve alışkanlıkların sürekli etkisi altında bulunmaktadır. Bu, bazen güç seçilir biçimler olarak, sayısız yollar-yöntemler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Kilise, okul, sanat, basın, sinema, tiyatro, çeşitli örgütler hepsi birden kitlelerin bilincine burjuva dünya görüşünü, burjuva ahlakını, alışkanlıklarını vb. aşmak için silah görevini yükümlenmektedir...”

Ekim devrimine kadar Marksist ahlakın asıl içeriği ‘burjuvazinin eleştirisi, kitlelerde ona karşı nefret uyandırılması, sınıfsal bilincin geliştirilmesi, güçleri birleştirme becerikliliği’ (Lenin) idi. Yeni ahlak, işçi sınıfı ve emekçiler çevresinde adeta birbirleriyle karşılaşan iki yol yüzünden benimseniyordu.: Bir taraftan Marksist aydınların yürüttükleri propaganda, diğer yandan da gelişmekte olan kapitalizmin korkunç sömürüsü işçileri düşünmeye doğru itiyordu. Bu nedenle emek insanların çıkar ortaklığının algılanması ve uluslararası çağrılar, işçiler tarafından kolaylıkla benimseniyordu. Proletarya ahlakı işçi koşulları içinde... biçimleniyordu. Marksist propaganda yalnızca proletarya ahlakının anlayış ufkunu genişletiyordu...

Devrim hareketinin daha da gelişmesi, proletaryanın sınıf bilincinin uyanması, onun kendi kendine sınıf halinden, kendi işçi sınıfı haline gelmesi ile sınıfına karşı namuslu olma, disiplinli olma, karşılıklı yardım, savaşta kendini feda etme ve örgütçülük gibi manevi nitelikler biçimlendiriyordu. Proletaryanın manevi yüzünün bu çizgileri kapitalizm koşulları içinde burjuvazinin acımasız, yırtıcı... ilkeleriyle çelişen doğum halindeki sosyalist ahlakın temellerini oluşturmuştur.”¹⁷

Bildiğimiz gibi, burjuvazi biz sosyalistleri “ahlaksızlık” ile suçlamaktadır. Sosyalistlerin ahlak ilkelerini reddettiklerini, onların hiçbir ahlak ilkesi ile bağlı bulunmadıklarını iddia etmekte ve bunu kanıtlayabilmek için de her türlü sahtekarlığa girmektedir. Oysa,

“Biz, insanüstü, sınıflar üstü, olarak gösterilen bir ahlakı yadsıyoruz... Biz diyoruz ki, bizim ahlakımız tamamıyla proletaryanın sınıf mücadelesinin çıkarlarına bağlıdır. Bizim ahlakımız, proletaryanın sınıf çıkarlarıncı belirlenmektedir.

Ahlaktan söz edilince biz şöyle diyoruz: *Bir sosyalist için ahlak, birleşik, dayanışmalı disiplindir ve sömürücülere karşı bilinçli mücadeledir.* Biz sonsuz ahlaka

inanmıyoruz ve bu türlü ahlak üzerine söylenen bütün yalanları sergiliyoruz. *Ahlak, insan toplumunun fazla yükseltilmesine, bu toplumun sömürüden kurtulmasına hizmet eder.*" ¹⁸ (abç.)

Durağanlığı savunan idealist ahlak anlayışı, ahlaktaki her türlü değişmeyi "kötü" olarak adlandırır. Ona göre her değişme geri bir harekettir, çünkü var olanı yıkar.

Her şeyde olduğu gibi ahlakta da değişmez ilkelerin olmadığını savunan Marksist görüş ise, kişinin sürekli olarak kendisini aşmasını öğütler.

III- DEVRİMCİ TAVİR ÜZERİNE

Bu yazının kaleme alınışı sırasında, bizi en fazla düşündüren sorun, böyle bir yazının dogmatik bir anlayışla bir reçete gibi kabul edilmesi korkusuydu. Böyle bir algılama, sadece bu yazının yararlarını yok etmiş olmayacak ve hatta bu yazıyı zararlı bir yazı haline de getirecektir. Bu korkuya rağmen, böyle bir yazıya duyulan gereksinmeyi karşılamak amacıyla bu yazı kaleme alındı. Biz, sadece, Marksizm'in ustalarının proleter devrimcilerinden istedikleri bazı pratik davranış modellerini ülkemiz somutunu dikkate alarak aktarmaya çalışacağız. *Davranışlarımız için bir reçete vermek durumunda değiliz. Sadece, davranışlarımızı belirlemesi gereken genel ilkeleri aktarmaya çalışacağız. Burada amaçlanan şey, konuya sadece (ve iddiasız) bir bakış açısı getirmek, Türkiye somutunda ortaya çıkan bazı yanlış davranışların doğrularını ustalardan örneklemeye çalışmaktır.*

Bizler dogmatizmin ve her çeşitten tutucu düşüncelerin en tutarlı ve gerçek düşmanlarıyız. Çünkü Marksizm-Leninizm soyut bir ideoloji değil, yaşamın nesnel gerçeklerinden fıkkırmış bir eylem kılavuzudur.

“Marksist-Leninist teoriye hakim olmak, asla onun bütün formüllerini ve tezlerini ezberlemek demek değildir. Marksist-Leninist teoriye hakim olmak için, öncelikle, onun kelime örgüsüyle özünü ayırt etmeyi öğrenmeliyiz.

Marksist-Leninist teoriye hakim olmak, bu teoriyi *özümlemek* ve onu proletaryanın sınıf mücadelesinin değişen şartları içinde devrimci hareketin pratik sorunlarının çözümü için kullanmayı bilmek demektir.

Marksist-Leninist teoriye hakim olmak, bu teoriyi devrimci hareketin yeni deneyleriyle, yeni tezleri ve sonuçlarıyla zenginleştirmek demektir; eskimiş tezlerini ve sonuçlarını yeni tarihi şartlara uygun düşen yenileriyle değiştirmekte hiç tereddüt etmeden, onu –özünden hareket ederek- *geliştirmek ve ilerletmek* demektir.“¹⁹

Yazının başında açıklanması gereken ikinci bir nokta da şudur: Sosyalistler önceden programlanmış robot-insanlar değildir. Burada bazı ilkelerinin açıklanmaya çalışıldığı sosyalist ahlaki bir bütün olarak mücadelemizin içerisinde zenginleştireceğimizi bilmekteyiz. Bizim ahlakımız, mücadelemiz içerisinde biçimlenecektir. Biz, insanlığın özüne yaklaşmaya çalışıyoruz ve bugünün koşulları içerisinde bu eylemimizin başarıya ulaşabilmesinin engeli: sınıfların, sömürünün varlığıdır, yani kapitalizmdir.

“Bugün kapitalizme karşı mücadele edenlerin hepsi, bu mücadele yoluyla kendi öz bilinçlerini de değişikliğe uğratırlar. İnsanlıktan uzak bir rejime karşı mücadele ettikleri ölçüde insanlaşırlar.”²⁰

Devrimci ahlak, ne ayakları yere basmayan birkaç burjuva aydınının sırça köşlerde yarattığı bir yeni buluş, ne de tutucu küçük burjuvaların, davranışlarını haklı göstermek için kendileri için getirdikleri kurallar (ya da gerekçeler demek daha doğru olacaktır) bütünüdür. PROLETARYANIN AHLAKI, ONUN BURJUVAZİYE KARŞI VERMEKTE OLDUĞU DEVRİMCİ MÜCADELESİ İÇERİSİNDE BİÇİMLENİR. Bu nedenle, günümüz toplumunda tam olarak olgunlaşmış olan bir “sınıfsız toplum ahlakını” aramak, bizi hayal kırıklığına uğratabilir. Kapitalizm şartları içerisinde sınıf ahlakının aşılması isteği (bütün olarak böyle bir istek) şimdilik sadece uğrunda amansızca mücadele etmemiz gereken bir olanaktır.

“Henüz sınıf ahlakını aşmamış bulunuyoruz. Sınıf karşıtlıkları ve bu karşıtlıkların anısı üzerinde yer alan gerçekten insani bir ahlak, ancak sınıf karşıtlıklarının kalmadığı, ama yaşama pratiği bakımından unutulmuş da bulundukları bir toplum düzeyinde mümkün olabilir.”²¹

Bütün bu söylediklerimizi özetlersek: Burada yapmaya çalışacağımız şey, yeni bir İncil veya Kuran yaratmak değil –ve olamaz da- sadece, pratikte karşılaştığımız bazı sorunların çözümlerini araştırmak, görülen bazı yanlış davranışları (ustalara ve dünya devrim önderlerinin yaşantılarından edindiğimiz bilgilere dayanarak) eleştirmek olacaktır.

A) DEVRİMCİ LAFAZANLIK

Devrimcilik, birkaç tane “sol” kitap okuyup, bunlardan ezberlediğimiz “edebi” birkaç paragrafı papağan gibi tekrarlamakla olmuyor. En keskin “sol” sloganlarla ortaya çıkıp, kitleleri okul ve yurt kantinlerinden devrime davet etmekle de olmuyor. Hele, devrimciliği sadece “kavgacılık”la açıklamaya çalışan saçma ve orijinal (!) teorilerde sırtan sakatlık apaçıktır.

Aktif çalışmaya bizzat katılmayıp, aktif çalışmanın “önemi ve gerekliliği” üzerine yaldızlı nutuklar atmak tamamen boş gevezelik, hatta şarlatanlıktır. Bu kişileri, dolmuş duraklarındaki çığırkanlara benzetebiliriz: Arabayı doldurmak için en fazla bağırınlar, yırtınlar onlardır ama kendileri arabaya binmezler. Bizdeki devrim çığırkanları da aynen bunlar gibi bağırıp yırtınırlar, ancak, kendileri değiştirme eylemine katılmazlar. “Devrimci lafazanlık” olarak adlandırılan bu hastalık hakkında Lenin şöyle diyordu:

“Devrimci lafazanlık genellikle, dolaylı ya da dolaysız biçimde proleter ve burjuva unsurlarının birleşmesinden, ittifakından, kaynaşmasından oluştuıkları dönemlerde ve devrimci olayların büyük ve hızlı zikzaklar çizdiği dönemlerde görülen bir hastalıktır. Devrimci lafazanlık derken, olayların verilmiş bir dönüşümünde, o sıradaki verilmiş durumda ortaya çıkan objektif koşulları göz önünde tutmaksızın devrimci sloganları tekrar etmekten söz ediyoruz. Sloganlar çok iyi, parlak, soluk kesici olabilir, ama bunları söylemenin yeri ve zamanı değildir. İşte devrimci lafazanlık budur.”²² (abç.)

Yine, bunları eleştirirken Lenin şöyle devam edecektir:

“Devrim edebiyatına karşı savaşmalıyız, ne pahasına olursa olsun savaşmalıyız ki; sonradan bizim hakkımızda acı bir gerçeği açıklayan şu sözler söylenmesin: devrim edebiyatı, devrimi öldürdü.”²³

Bu tipleri hem yakın geçmişten hem de günümüzden çok bol sayıda örneklemek mümkündür. “Vatan, millet, Sakarya” nutukları atan burjuva politikacılarından farklı değildir bunlar. Ve bu nedenle de hemen kendilerini ele verir, açığa çıkarırlar. Çünkü düşünce ve eylem birliğini sağlamamış olan kişilere (tüm keskin görüşlerine rağmen) devrimci dememiz mümkün değildir. Biz bu tiplere Lenin’in o ünlü direktifiyle son sözümüzü söyleriz: “Daha az tumturaklı laf, daha çok iş!”

Bazı kişilerde de bu lafazanlık değişik bir biçimde, karamsar gevezelik biçiminde görülür. Bu “Gamlı Baykuş” tipleri, her şeyi eleştirirler, ancak düzeltmek için bir çabada bulunmazlar. Onlar eksiklikleri ve yanlışları sadece gevezelik konusu olarak araştırırlar. Bu nedenle sürekli olarak yanlış arar, en küçük eksikleri dahi abartarak eleştiri konusu yaparlar. Oysa, doğru olan hareket, yanlışları ve eksikleri dikkatlice saptamak ve bunların düzeltilmesi doğrultusunda gerekli her çabayı harcamak olmalıdır. Bunu yapmayan kişinin bu yanlışları eleştirme hakkı da ortadan kalkacaktır.

B) İNANÇ SAĞLAMLIĞI

Devrimcilik çok güç ve riskli bir uğraştır. Halkların özgürlüğü ve sosyalizm uğruna savaşacak olan proleter devrimcileri, bu çetin savaşta, amaçları uğruna birçok fedakarlığa katlanmak zorundadırlar. Fedakârlık gönüllülüğe, gönüllülük ise yapılacak işte ikna olmaya bağlıdır. Bir işi yaparken, yaptığımız için ikna olmalı, ikna olduğumuz için yapmalıyız. Devrimci mücadelenin gerekliliği ve halkların zaferinin kaçınılmazlığı konusunda yeterli şekilde ikna olmamışsak, “yarım inançlı devrimci”ler olarak kalırız. Böyle kişiler, uzun süre hareketin zorluklarına katlanamazlar, bir gün yol arkadaşlıkları bitiverir.

“Eğer devrimle birlikseniz, devrimin zaferi için ayaklanmanın gerekli olup olmadığından, (abç.) böyle bir ayaklanmayı aktif olarak desteklemenin gerekip gerekmediğinden, bu gereği kabul etmekten ve buna hemen olanca gücüyle hazırlanmaktan söz etmek gerekir.”²⁴

a) Mücadelenin gerekliliğine nasıl inanabiliriz? Çok kolay. Türkiye’de emekçi halklarımızın amansızca sömürölüşünden, yer altı ve yerüstü kaynaklarımızın emperyalizm tarafından yağma edilışinden, oligarşinin kanlı yönetiminden; Kürdistan’daki sömürge halkın çektiğı ızdıraptan, Kürt ulusu üzerindeki korkunç asimilasyon politikasından, insanlık dışı jenositte, her iki ulusun yoksul halkından, aç çocuklarından daha etkili bir ajitatör bulmamız olanaksızdır. Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm kavgasında işkence hanelerde zulmedilen, sokaklarda katledilen, cezaevlerinde çürütölmek istenen yoldaşlarımızın acısından daha etkili bir propagandisti nerede bulabiliriz?

b) Devrimin gerekliliğinin yanı sıra, halkların mücadelelerinin kaçınılmaz olarak, nihai olarak, zaferle sonuçlanacağına da inanmamız gerekir. Bu inanç, boş bir inanç değil, kanıtlanmış bir gerçekliktir. Halkların zaferinin kaçınılmazlığına nasıl inanabiliriz? Çok kolay. Dünya anlayışımız ve tek yol göstericimiz olan Marksizm-Leninizm bize bu konuda gerekli olan her türlü teorik kanıtı vermektedir. Dünya devrim ve bağımsızlık hareketlerinin yüzlerce örneğinin her biri ise, bu konudaki somut kanıtlarımızdır. Dünya halkları bize her gün bir müjde veriyor artık. Her yeni gün, yeni bir zaferle uyanıyoruz. Küba, Vietnam, Angola, Mozambik, Gine-Bissau ve benzerleri bu kaçınılmazlığı kanıtlayan en güçlü kanıtlar değil de nedir? Çağımız ezilen halkların, sömürge, yarı-sömürge ölkelerin ulusal kuruluş savaşlarının zaferleri çağıdır.

C) FEDAKARLIK VE GÖNÖLLÖLÖK

Bir devrimcinin çıkarları, bütün çıkarları ile, proletaryanın devrimci mücadelesinin çıkarlarıyla, kitlelerin çıkarlarıyla bütünleşmiş, onların içinde erimış, onlarla özdeşleşmiştir. DEVRİMÇİNİN KİŞİSEL ÇIKARI YOKTUR, DEVRİMÇİ HAREKETİN GENEL ÇIKARLARI VARDIR. Hiçbir kişisel çıkar devrimci hareketin çıkarlarından daha önemli değildir. Devrimci hareketin genel çıkarları ile çatışıyor, devrimciler, kişisel çıkarlarını feda etmek zorundadırlar. Fedakarlık ruhuna sahip olmayan kişi hiçbir zaman “DEVİRİMÇİ” unvanını kazanamaz.

Ancak, daha önceden de belirttiğimiz gibi, devrimci, bu fedakarlığı gönüllü olarak yapan kişidir. Kimse kimseyi devrimci olmaya zorlayamaz. Bu nedenle, devrimci mücadeleye karar veren kişi, elbette, daha bu kararıyla birlikte her türlü fedakarlığı kabullenmiş olacaktır.

Fedakârlık, sadece, bizim inisiyatifimiz dışında gelen güçlülere dayanmak, acılara katlanmak değildir. Fedakârlık, bunlarla birlikte, bağımsız kararımızla kendi özümüzü değiştirmek, eski gereksiz alışkanlıkları ve zevkleri atmak, olumlu alışkanlıklar edinmektir. Sarhoşluk (içki), kumar, gereksiz veya lüks harcama yapmak, küfür, gevezelik ve övüngeçlik, sululuk, kadına düşkünlük ve benzeri alışkanlıklardan hızla arınmak zorundayız. Bu alışkanlıklar, bugün için bize zararsız gibi gözükebilir. Oysa dikkatle incelediğimiz zaman, bunların bize ve harekete yapmış oldukları zararları açıkça görebiliriz. Kaldı ki, arkadaşlarımızın çoğu ve devrimci hareket bin bir maddi güçlük içindeyken, gereksiz harcamalarda bulunmayı (gereksiz giyecek almak, pahalı sigara kullanmak, içki içmek vb.) örnek olmamız gerekirken, sırf alışkanlığımızı bırakabilecek kadar iradeye sahip olmadığımızdan veya gerekli çabayı göstermediğimizden dolayı, birbirimizle ve kitleler arasında küfürle konuşmayı; ajitasyon ve siyasi propagandaya harcamamız gereken zamanı saçma ve boş gevezelik için ayırmayı hiçbir “devrimci” mantık açıklayamaz.

Devrimci fedakârlık anlayışı, gereksiz fedakarlığa karşı çıkar. Devrimciler, her türlü zevki bir yana atmış, dünya zevklerine kapılarını kapatmış olan eski Yunan Kinikleri veya Türk Dervişleri değildirler. Fakat devrimciler, kişisel zevk ve eğlencelerini toplumun duygu ve düşüncelerine, devrimci hareketin çıkarlarına bağımlı kılmışlardır. Devrimcilerin eğlenceleri de devrimci öze yaraşır şekildedir, kitlelere örnek olacak niteliktedir.

Yaptığımız fedakarlığı övünme konusu haline getiren veya geçmişte yapmış olduğu fedakarlıkları ayrıcalık, unvan, mevki vb. kariyerist amaçlar için bir araç olarak kullanan kişiler yok mudur? Elbette bunun (pasifizmin, revizyonizmin, devrim cambazlıklarının, tüm sapmaların, proletaryanın devrimci hareketine karşı yoğun bir saldırıya geçtikleri günümüz Türkiye’sinde) binlerce örneğini gösterebiliriz. Oysa dereye giren ıslanmayı göze alacaktır. Devrimcilik, kararlılık, yiğitlik, fedakârlık isteyen bir uğraştır. Devrimci direnme gücü, dayanıklılık, her koşulda sarsılmaz çelik irade, bir proleter devrimcisinin en başta gelen nitelikleridir. 12 Mart’ın aşağılık köpeklerine teslim olmayan ve vurularak ölen, idam sehparlarında dahi en küçük bir kararsızlık, pişmanlık göstermeyen, devrimin sloganlarını haykırarak ölmesini bilen, polisin işkence yuvalarında sır vermemek için ser veren ve tüm işkencelere yiğitçe bir direnişle cevap veren örnek devrimcilerimiz de var bizim. Bunlar, devrimciliğin ne demek olduğunu burjuvaziye en sert biçimde ve korku vererek göstermişlerdir.

Bütün bunlara karşılık, dar kafalı, yüreksiz, devrimci kişilik gücüne sahip olmayan, zayıf iradeli kaypak kişiler ne kadar bilgiçlik tasarlarsa taslasınlar, gevezelikleriyle, devrimci olmadıkları gerçeğini saklayamazlar. İşçi sınıfı davasına kesin bağlı proleter devrimcileri, saflarındaki bu nitelikteki zayıf kişilere karşı da – onları ayıklama, devrimci hareketten tecrit etme doğrultusunda- uzlaşmaz bir mücadele vermek zorundadırlar.

D) DİSİPLİN

Lenin’in tanımından da anlaşılacağı gibi sosyalist ahlakın en temel özelliği, “birleşik, dayanışmalı disiplin” olması ve sömürülenlerin yanında sömürücülere karşı mücadeleyi zorunlu kılmasıdır. Devrimcilik kavramı ile “mücadele” kavramını birbirinden ayırmak olanaksızdır. Ancak, hayatın her anı ve her dalında acımasızca süren bu mücadele (sınıf mücadelesi) önemli bazı niteliklere, unsurlara sahiptir ki, disiplin anlayışı bunların başında gelir. Devrimci mücadeleye aktif olarak katılma, devrimci disiplin ve devrimci dayanışma sosyalist ahlak anlayışının üç temel unsurudur.

Devrimci disiplin, örgütlü ve güçlü olan egemen sınıfların alaşağı edilebilmesi için gereklidir. Egemen sınıflar da kendi aralarında, kendi anlayışlarına uygun olarak disiplin kurmuşlardır. Ancak, onların disiplin anlayışı zora dayanan, körü körüne bir disiplin anlayışıdır. Oysa devrimci disiplin iki temel unsuru içerir: Birincisi, bu disipline uymak için gönüllü olmak gerekir. İkincisi, bu disiplini uygularken ikna yöntemine dayandırmak zorunludur.

Disiplin anlayışının kavranılmasında devrimci saflarda görülen yanlış eğilimlerden en önemlileri şunlardır:

Disiplin anlayışının kısmi olarak ele alınması:

Bu eğilim en yaygın olarak görülen eksikliklerdendir. Devrimciler, hayatın her dalında kitleler içinde ve özel yaşantılarında gün yirmi dört saat disiplin ilkelelerine kesinlikle uymak zorundadırlar. Oysa arkadaşlarımızdan bazıları hala, sadece belirli bir eylem anında, sadece teorik eğitim çalışması anında disiplin konusunda gerekli titizliği göstermelerine rağmen, kendi çevrelerinde, özel yaşantılarında bu ilkelere uyma konusunda aynı dikkati göstermemektedirler. Bu tipler, örneğin evlerinde düzensiz, savruk, tembel ve ciddiyetsiz davranış örnekleri vermektedirler. Bu anlayış, devrimciliği günün belirli saatleri içine sıkıştırmak anlayışıdır. Bu tavır proleter devrimciliği ile uzlaşmaz bir tavidir.

“Başına buyruk olmak” anlayışı:

Bireyci dünya anlayışı olan liberalizmin en tipik görünümüdür. “Bağımsızlığını koruyabilme, kuyrukçuluktan kaçınma” gibi birçok sahte gerekçe ile savunulan bu yanlış eğilim, sonuçları bakımından da daha tehlikeli bir eğilimdir.

Devrimci hareket bir anarşi değildir; teorisi ve pratiği ile kendini kanıtlamış ve hareket içerisinde bir takım sorumluluklar almış olan kişilerin önderliği ile yönlendirilen bir harekettir. Devrimci harekette hiç kimse kendi keyfine göre unvan veya rütbe dağıtamaz. Herkes kendi bileğinin hakkıyla hareket içerisindeki mütevacı yerini “söke söke” alır. Kendisini teori ve pratiği ile kanıtlamış olan arkadaşlarımızın direktiflerine uymak onur kırıcı bir davranış değil, aksine, harekete güvenlik sağlayan doğru bir davranıştır. “Ben kimseden emir almam” düşüncesi, liberalizmdir.

Buyrukçuluk ve aşırı demokrasicilik eğilimleri:

Bazı arkadaşlarımız disiplin konusunu ele alırken tamamen bürokratik, buyrukçu bir biçimde davranıyorlar ki bu çok yanlıştır. Buna karşılık bir başka yanlış eğilim de, “buyrukçuluk” olacak korkusu ile hiç kimseye görev vermemek, her işi bizzat yapmak, görev verirken çekingen davranmak veya gereksiz açıklamalarda bulunmak biçiminde görülmektedir.

Her iki eğilim de yanlıştır. Elbette ki devrim savaşı sırasında yetkili, güvenilir arkadaşlarımız görevler dağıtacaklardır. Elbette ki bu görev dağıtımları “buyrukçu” olacaktır. “Bizim disiplin anlayışım ikna yöntemine dayanır” diyerek her görevin gerekçesini açıklamak tehlikeli sonuçlar doğurabilir. Neyin açıklanıp neyin açıklanamayacağını sorumlu arkadaşlarımızın bildiğine güven duymalı ve ona göre davranmalıyız.

Devrimci saflarda disiplinsizlik örnekleri birçok biçimde görülebilir. Bunlardan birkaç tanesini hatırlatmakta yarar var:

Görev almaktan kaçınmak, alınan görevleri yeterince ciddiye almamak (küçük görev büyük görev; önemli iş önemsiz iş ayırımı yapmak vb.); görevin yerine getirilmesi için gerekli olan azami dikkati, çabayı ve diğer gerekleri yerine getirmemek (iş baştan savmak için yani yapmış olmak için yapmak; görevin üzerinde düşünmeden, onun daha az zamanda veya daha az maliyetle veya daha iyi bir şekilde nasıl yapılabileceği konusunda hiç düşünmeden yapmak vb.); buluşma yerlerine veya toplantılara zamanında gelmemek; her yerde her şeyi konuşmak, herkese her şeyi sormak; zamanını iyi değerlendirmemek, yirmi dört saatin her dakikasını Marksistçe kullanmasını bilmemek; yanlışları ve eksikleri görüp de

açıklamamak, yanlışların düzeltilmesinde eksiklerin giderilmesinde gönüllü olarak çaba harcamamak; sorumluları çeşitli konulardaki eksiklerinde uyarmamak; emir almayı onur kırıcı bir davranış olarak kabullenmek; gevezelik, palavracılık, dedikodu, çekememezlik, geçimsizlik, müsriflik, sarhoşluk, tembellik, acelecilik, hovardalık, kararsızlık, tutarsızlık vb. gereksiz ve zararlı alışkanlıklarda ayak diremek vs.

Devrimci disiplin demokratik merkezîyetçilik ilkesine dayanır. Somut koşullara göre iki yanından birinin ağır bastığı bu ilkeye göre, kararların alınışında demokrasi ilkeleri, kararların uygulanışında ise merkezîyetçilik uygulanır. Ancak her iki yanı da abartmamak, bu yanların önemlerinin değişik koşullarda değişiklik olacağını bilmek gerekir.

Duygusalılık sorunu:

Geçmişte de günümüzde de disiplin ve ciddiyet ilkelerinin çok yanlış kavranılan biçimlerinden birisi, “devrimcinin çelik gibi katı, duyguları olmayan bir kişi olduğu” biçimindeki yanlış kavrayıştır. Bu arkadaşlar, doğru bir başlangıç yapmalarına karşılık yanlış bir sonuca ulaşmaktadırlar.

Elbette proleter devrimcileri çelik gibi bir disipline, bükülmez bir iradeye sahip olmalıdırlar. Ancak bu, onların “duygusuz, robotlaşmış varlıklar” olmaları gerektiği anlamına gelmemelidir.

“Kim demiş ki, Marksizm, insani duygulardan, insan sevgisinden, saygıdan, arkadaş hatırından vazgeçmek demektir? Kim demiş ki Marksizm kalpsiz olmak, duygusuz olmak demektir? Tam tersine Marksizmi insan sevgisi yaratmıştır.”²⁵

Devrimci, duyguları olmayan kişi anlamına gelemmez; devrimci, alacağı kararlarda duygularının etkisini sıfıra indirip devrimin çıkarlarını egemen kılandır. Dünyada proleter devrimleri ve bağımsızlık savaşları vermiş veya vermekte olan ülkelerde, örneğin karşıdevrim saflarında yer alan oğlunu göz kırpmadan öldürebilen “baba”nın, sevgiden yoksun olduğunu düşünebilir miyiz? Asla. Tam zıddı, o kişi aslında sevgilerin en büyüğünü, “halk sevgisini, insanlık sevgisini” bağrında taşımaktadır. Ve (içi kan ağlasa da) parçayı bütüne feda edebilmektedir. İşte bizim “duygulardan sıyrılmak”tan anladığımız budur.

E) KOLLEKTİF VE BİREYSEL SORUMLULUK

Devrimci ahlakın unsurlarından önemli birinin de devrimci dayanışma (Kollektif davranış) olduğunu söylemiştik.

Devrimciler yığınlarla birlikte mücadele içerisine girer, yığınlarla birlikte savaşır. Bu arada daha önceden de önemle belirttiğimiz gibi, karşılıklı olarak ve sürekli, birbirlerinden etkileneceklerdir. Kolektif mücadele, sonuçları bakımından Kolektif sorumluluğu getirecektir.

Her işimizi olanaklar elverdiğince ortak kararlara göre yapmalıyız. Başkalarını ilgilendiren sorunlarda onların da görüşlerini almalıyız. Kararlarımızda, eylemlerimizde, yaşantımızda ortaklık kurmak zorundayız.

Bazen yaşantıda Kolektifliğin sağlanmasında güçlükler çıkmaktadır. Örneğin aynı evde birden fazla arkadaş kalıyor ve ayrı ayrı bütçeleri var. Oysa bu arkadaşlar, aralarında ortaklığı gerçekleştirip küçük bir komün kurabilirler. Böylece hem maddi olanaklar daha tutarlı ve daha artırımlı kullanılacak, hem de evin diğer işleri ve arkadaşların her birinin yaşantısı daha organize, daha disiplinli olacaktır. Bir başka örnek de, devrimci hareket içerisinde sorumluluk ve görev yüklenmekten kaçınmak, liberal bir davranışla her şeyi bizzat yapmak istemek eğilimi gösterilebilir. Bu arkadaşlar, kendileri ile devrimci hareketi özdeş tutmaktadırlar. Oysa devrimci hareket, tek tek bireylerin birbirinden bağımsız hareketlerinden değil, tersine birbirine eh sıkı bağlarla bağlanmış olan bütünlüklü bir harekettir. Bu nedenle atacağımız her adımdan önce şu soruyu kendimize sormak zorundayız: Bu davranışımızdan proletarya hareketi nasıl etkilenecektir? İşçi sınıfı hareketi içerisindeki görevlerin, sorumlulukların paylaşılmış, yeteneklere göre dağıtılmış olması bu sorunun sorulmasını zorunlu hale getirmektedir.; çünkü, bu görevlerden herhangi birinin yerine getirilmemesi, bununla bağlantılı olarak birçok görevin de aksamasına yol açar.

Kolektif sorumluluk anlayışının yanlış ve abartılı yorumu, bizi, bireysel sorumluluğumuzun önemini küçümsemeye götürmemelidir. Tersine, bu ikisi arasında diyalektik bir bütünlük vardır; biri yoksa, diğeri de olamaz.

Kolektiflik, hareketini proletaryanın devrimci hareketine bağımlı kılmayı, hareketlerinde ölçülü olmayı, hareketin getireceklerini ve götürceklerini hesaba katmayı gerektirir. Kolektif sorumluluk, düşüncede, kararlarda ve yaşantıda ortaklığın sağlanmasıdır. Yani Kolektiflik, bireysel sorumluluğu gerektirir, temelde ona bağımlıdır.

Devrimci hareket içerisinde kadrolar arasındaki bireysel sorumluluk eksikliği, harekete önemli darbeler indirir. Buna rağmen, en çok rastlanan eksikliklerden birisidir bu. Örneğin; bazı arkadaşlarımız, doğru olduğu apaçık olan konularda bile başkalarına danışma gereğini duymaktadırlar. “Şuradan bağış alabiliriz; alalım mı? Şurada teorik eğitim yapmak isteyen bir grup var; ilgilenelim mi? Bildiri dağıtılması gerekiyor; ne yapmalı?” vb. birçok soru ortaya çıkabilmektedir. Oysa

bu, kesin olarak yanlıştır.; her devrimci inisiyatif sahibi olmalıdır. Kendi başına yapabileceği her şeyi yapmalı, sadece çok önemli ve yetki sınırlarını aşabilecek konularda başkalarına danışmalıdır. Bireysel sorumluluk; önümüze çıkan fırsatlardan, elimizdeki olanaklardan devrimci hareket adına en iyi şekilde yararlanabilme, üzerimize düşen tüm görevleri eksiksiz bir şekilde gerçekleştirebilme yeteneğidir. Bireysel sorumluluk, devrim düşmanlarına karşı azami dikkati sarf etmek demektir. Bireysel sorumluluk, zamanı, devrimin yararına en iyi şekilde kullanmak demektir.

F) KENDİNE GÜVENMEK

“Ya yanlış yaparsam?” korkusu, bizi eylemsizliğe, inisiyatifimizi köreltmeye itmemeli, yanlış yapmaktan korkmamalıyız. Uzun sürecek çetin bir görev yüklenmiş durumdayız. Elbette ki, bu uzun süreç içerisinde, başarılarımızın yanı sıra başarısızlıklarımız; doğrularımızın yanı sıra yanlışlarımız da olacaktır. Lenin’in dediği gibi:

“Devrimciler, kendi içlerine kapanmamalı, burjuvazi temsilcilerinin işçileri etkileri altına aldığı yerlere sızmalı ve bunu sağlamak için de belirli fedakarlıklardan kazanmamalı, yanlış yapmaktan korkmamalıdır.

Yanlışla düşmek, her yeni ve zor işte kaçınılmazdır. Bunu anlamak ve nasıl yapılacağını öğrenmek istemeyenler, işçi çoğunluğunu kazanmayı bekleyemezler.”²⁶

Yanlış yapanlara karşı sekte davranmamak, onları cesaretlendirmek gerekir. Bunu yaparken yapıcı eleştiri ve özeleştirî yöntemi bize önemli bir yardımcı olmaktadır.

“Yanlışlardan korkmamak” demek, her türlü yanlışlığı haklı göstermek demek değildir. Hangi yanlışlar bizi korkutmamalıdır? Her türlü özen ve çabayı göstermemize rağmen ortaya çıkan yanlışlar, korku verici değildir. Bilgi eksikliğimizin veya yeteneksizliğimizin zorunlu sonucu olarak ortaya çıkan yanlışlar, daha fazla bilgilenme ve daha fazla pratik (deney) ile birlikte ortadan kalkarlar. Unutmamak gerekir ki:

“Görevlerin doğru olarak tespit edildiği ve bu görevleri yerine getirmek için çaba sarf edecek enerji olduğu anda, geçici başarısızlıklar, sadece küçük talihsizliklerdir. Devrimci tecrübe ve örgütlendirme ustalığı, edinilebilen şeylerdir, yer ki eksiklikler kabul edilsin: devrimci eylemle eksikliklerin kabul edilmesi, onların giderilmesi yolunda yarı yolun aşılmasıdır.”²⁷

Bazı arkadaşlar da sorumluluk yüklenmekten kaçınmaktadırlar. Kendilerine verilen görevleri: “Ben bunu beceremem, başkası yapsın” diyerek üstlenmiyorlar. Elbette ki, görev dağıtımı yapılırken bireylerin yetenekleri dikkate alınmak zorundadır. Ancak, karmaşık görevleri, önceden üzerine düşünmeden, “yapamam” gerekçesiyle reddetmek yanlıştır.

Kısaca, bir proleter devrimcisi karar vermede, görev yüklenmede, iş yapmada sorumluluktan kaçmamalıdır. Bireysel devrimci sorumluluk, yaşantımızın her anında ve her yerde (harcama yaparken, eğlenirken, konuşurken, çalışırken vs.) bizim ayrılmaz niteliklerimizden biri olacaktır.

G) LEGALİTE SORUNU

Bireysel sorumsuzluğun belirtilerinden ve sonuçları bakımından en önemlilerinden biri de legalite ile illegalitenin sınırlarını doğru bir şekilde saptayamamak, gereksiz gevezelik yapmak, nerede ne konuşulacağını düşünmemek biçimlerinde ortaya çıkmaktadır. Sonuçlarının neye varacağını düşünmeden konuşmak, devrim düşmanlarına istedikleri bilgileri vermek demektir. Çünkü bizim önemsemediğimiz bir bilgi (örneğin bir ev adresi, bir isim vb.) gereksiz bir yerde açıklandığı zaman birçok arkadaşımızın başını yakabilir. En güvendiğimiz kişiler de olsalar, arkadaşlarımıza kendilerini ilgilendirmeyen bilgileri vermemek gerekir. Bu, onlara karşı duyulan güvensizlik anlamında değil, hareketimize karşı duyulan sorumluluğun biçimlenişi olarak ele alınmalıdır. Devrim düşmanlarına ve onun ajanlarına karşı en iyi, en sağlıklı mücadele, “ne zaman, nerede, neyi, kime” anlatabileceğimizi iyi saptamak olabilir.

Başka bir yanlış davranış da gereksiz yere “öğrenme merakı”dır. Arkadaşlarımız kendilerini ilgilendirmeyen konularda da aşırı bir öğrenme isteği göstermektedirler. (Kim yaptı? Hangi sol grubun görüşünü savunur? Nerede oturur? vb.) Oysa bunları öğrenme isteği, bir çok arkadaşımızı tehlikeye sokabilecek bir sonuç verir. Görevimizi başarıyla yerine getirebilmek için bilmemiz gereken bilgileri zaten arkadaşlarımız bize yeterince vereceklerdir. Bununla yetinmek ve gereksiz bilgi edinmemek, devrimci hareketin güvenliğiyle birinci dereceden bağlı bir davranıştır.

Legalite ile illegalite arasındaki sınırın doğru saptanması konusu, her proleter devrimci hareketin can damarıdır. Bu sınırı saptarken ne abartılmış gizlilik, ne de aşırı açıklık, ama ikisini birlikte ve gerektiğinde kullanmak: İşte, sorun bu.

Bazı arkadaşlar her şeyi çok gizli “havasında” söyleme eğilimindedirler. Önemli konulara dahi (başkalarının gözü önünde, fakat) büyük gizlilik görünümü vermek, hem konuştuğumuz arkadaşın hem de konuşan kişinin durumunu hiç yoktan tehlikeye sokmaktan başka bir şey değildir.

Diğer bir yanlış eğilim ise her şeyin her yerde söylenmesidir. Bunun objektif olarak polise hizmet sonucuna kadar varacağını önceden söylemiştik. Gizlilik, bir işin herkesin gözü önünde ama fısıltıyla anlatılması değil, gerekli kişiler dışında hiç kimsenin o konu hakkında bir şey bilmemesi ile sağlanabilir.

H) ABARTILMIŞ DEVRİMCİLİK

Devrimci sorumluluk her birimize birçok görevler yüklemektedir. Görevlerimizi sıralamak yetmiyor; bunları çözüme ulaştıracak yöntemlerin saptanması da gerekiyor. Yöntemlerin saptanması da yetmiyor; hemen bu yöntemlerin uygulanmasına geçmek, aktif çalışmaya girmek gerekiyor. Bütün bunları yaparken de somut koşulları gözden kaçırmamak, bugün için gerçekleşmesi olanaksız olan, idealimizdeki soyut verilerden değil, olması mümkün olandan, somuttan hareket etmek gerekir.

Burada, “olması mümkün olandan hareket etmek gereklidir” sözünü, ekonomistlerin oportünist tezlerinden ayırınız. Ekonomizm, siyasi taleplerde bulunurken, alınabilecek hakların savunulması ya da istenmesi tezini savunur. Oysa biz şunu kastediyoruz:

“Gerçek devrimci için en büyük, hatta belki de tek tehlike, abartılmış devrimciliktir; devrimci yöntemlerin uygun olduğu ve başarıyla uygulanabileceği sınırları ve koşulları tanınamaktır.”²⁸ (abç.)

Abartılmış devrimcilik anlayışı, “mükemmelliyetçilik” diye de adlandırılabilir. Bu eğilimi hastalık olarak taşıyan arkadaşlar, hiçbir işi beğenmezler. “Mevcut koşullar” sözü onlar için bir anlam ifade etmez. Mevcut koşullar içerisinde gerçekleştirilmesi mümkün olabilen en iyi işler bile onlar için: “Eh işte, fena değil!” veya “berbat!”tır. Her şeyin en mükemmelini istemek gibi “iyi niyetle yapılan bu eleştiriler” (!) aslında devrimci hareketten uzaklaşmanın ilk tipik belirtileridir. Bu insanlar, her şeyin en mükemmelini ararken kendileri karamsarlığa düşerler. Daha sonra, “böyle devrimcilik olmaz; bunlar devrimci ise ben devrimci değilim” gibi yakınmalarla; bir müddet sonra da hareketteki yiğit devrimcilerin eylemlerini küçümseme ve onları karalamalara dönüşür.

Gerçek proleter devrimcisi, eksiklikleri karşısında paniğe ve karamsarlığa düşmez; bunları tamamlamak için aşka gelir, kamçılanır ve gerekli yöntemleri tespit edip harekete geçer.

İ) ENTERNASYONALİZME SIKI SIKIYA BAĞLILIK

“Sosyalist ideal, bir an için bile enternasyonalist olmadan varolamaz. Hangi ülkede olursa olsun, orada sosyalizm için mücadele edenler, dünyanın geri kalan kısmını unutamazlar. Dünyanın bir kısmında varolan yoksulluğu, fakirliği, cehaleti, acıyı ve sömürüyü asla unutamazlar. Biz inanıyoruz ki, dünya gerçeklerinin unutulmasına göz yumulursa, yığınlar gerçek enternasyonalist görüşü, gerçek devrimci görüşü aşılacak olanaksızdır.” 29

Şoven, ırkçı, milliyetçi duyguları hem oligarşi tarafından, hem de oligarşiye hizmette birbirini geçmek için –araba yarışçılarına taş çıkartan bir hızla- yarışan (ve aynı hızla da içinde yer aldıkları bataklığın dibine doğru, layık oldukları yere doğru göçen) oportünist ve revizyonist akımlar tarafından bilinçli olarak kamçılandığı günümüz Türkiye’sinde enternasyonalizmin kavranılması ve savunulmasının önemi çok büyüktür.

Türkiye’de bir Kürdistan sorunu vardır. Türkiye’nin sömürgesi durumunda olan Kürdistan’da sömürünün sürdürülebilmesi için, en aşağılık, en vahşi pasifikasyon, asimilasyon ve jenosit yöntemlerine başvurulmaktadır. Kürdistan gerçeğini – her ne nedenle olursa olsun- kitleler önünde açığa çıkarmayan, Kürt ulusunun bağımsız devlet kurma hakkını, Kürt ulusunun bağımsızlığını savunmayan Türk sosyalistleri (!) ancak alçak diye adlandırılabilir. (Bu nedenle, Türkiye’de demokrat olmanın temel unsurları olarak, anti emperyalist ve anti faşist olmanın yanında anti şovenist olmayı da getirmekteyiz.)

Enternasyonalizme sıkı bağlılık, ulusallığın reddi anlamına gelemmez.

“Proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesi, özünde ulusal bir mücadele olmamasına rağmen, öncelikle ulusal bir biçim taşır. Her ülkenin proletaryası, her şeyden önce, kendi burjuvazisiyle hesaplaşmasını bitirmek zorundadır.

İnsanın insan tarafından sömürülmesini ortadan kaldırın, bir ulusun diğer bir ulus tarafından sömürülmesini de yok etmiş olursunuz. Ulus içindeki sınıfsal antagonizma ortadan kalktığı anda uluslar arası düşmanlık da yok olacaktır.” 30

Her devrimin ulusal özellikleri ile enternasyonalist nitelikleri birlikte vardır ve bunlar birbiriyle çatışmazlar. Bu nedenle devrimciler mücadelelerinin ulusal yönünü abartırlarsa enternasyonalizme ters düşerler.

J) DEVRİMCİ ALÇAKGÖNÜLLÜLÜK VE HOŞGÖRÜ

Kitleler arasında çalışmanın öneminden söz ederken, Sovyet Devrimi'nin önderlerinden Kalinin, bu konu üzerine özellikle dikkatleri çekiyordu:

“Sizin pek çok hatanızı bağışlayabilirler. Fakat kibirlenmemizi hiçbir zaman bağışlamazlar.”³¹

Kitleler arasında çalışacak olan her devrimcinin alçakgönüllülüğe, devrimci hoşgörüye sahip olması gerekir. Kendisini herkesten daha akıllı, daha bilgili, daha tecrübeli olarak gören kişi, buna kesin olarak inanmış olan kişi, alçakgönüllülükten nasibini almamış olan kişi hiçbir zaman kendisini kitlelere kabul ettiremeyecektir. Kendini kitlelere kabul ettiremeyen kişi ise (gerçekte ulema bile olsa) devrimin önderlerinden olamaz.

“Sadece bizim deneyimimiz, önderlerin deneyi doğru önderlik yapmak için yetersizdir ve bu nedenle kişinin deneyi, önderlerin deneyi, yığınların deneyi ile, sıradan parti üyelerinin deneyi ile, işçi sınıfının deneyi ile tamamlanmalıdır.”³²

Bu nedenle devrimin ustaları ve diğer devrimci önderler kitlelerin öğretmeni olabilmek için önce onların öğrencisi olmak gerektiğini önemle vurgulamışlardır.

Devrimci alçakgönüllülük ile göstermelik, abartmalı ve ikiyüzlü alçakgönüllülüğü birbirinden ayırmak gerekir. Devrimci alçakgönüllülük hiçbir zaman, kendimizde var olan olumlu yanların yadsınması, gizlenmesi anlamına gelmez.

Devrimciler, kitlelere engin bir hoşgörü ile yaklaşmalıdırlar. Devrimin teorisini, ülkenin gerçeklerini, mücadelenin isteklerini yeterince bilmeyen kişilerin elbette birçok yanlışları, eksikleri olacaktır. Bu durumda onlara yapıcı, cesaret verici bir şekilde yaklaşılmalı, sabırla yanlışların düzeltilmesi için çalışılmalıdır.

K) SAPMALAR KARSİ AMANSIZ MÜCADELE

Devrimci hareket içerisinde her nasılsa yer almış zayıf iradeli, yüreksiz, kaypak kişiler, devrim dalgasının yükselmesi, hareketin ‘tehlikeli’ olması karşısında hareketi terk etmenin yollarını araştıracaklardır. Marksizm-Leninizm’e yürekten bağlı devrimciler, hareket içindeki bu kişileri saptamaya çalışmalı, bunların harekete getirebilecekleri zararlara karşı gerekli önlemleri almalıdırlar. Bu nedenle saflarımızdaki her türlü yanlış görüş ve davranışlara, her türlü sapmaya karşı Leninist bir uzlaşmazlık tavrı takınmak zorundayız. Ancak bu yoldadır ki (kangren olmuş organın kesilip atılmasıyla) ki), organizma kurtarılabilir.

Bir proleter devrimcisi, “belli bir ülkede sosyalist hareket ne kadar genç ise, sosyalist olmayan ideolojiyi yerleştirme çabalarına karşı o ölçüde çetin mücadelelere girişmelidir” diyor Lenin.³³

“Oportünizme karşı savaşta büyümüş ve güçlenmiş olan” Leninizm, “sermayeye karşı mücadelenin başarılmaması için zorunlu bir ön şart” (Stalin) olarak, her türlü sapmaya karşı amansız bir mücadeleyi kesin bir gereklilik olarak görüyordu.

“Proleter partilerin gelişme ve güçlenme yolu –diyor Stalin- oportünistlerden ve reformistlerden, sosyal emperyalistlerden ve sosyal şövenlerden saflarını arıtmaktan geçer.”³⁴

Aynı sözleri, “proleter devrimci hareketin gelişme yolu” diye tekrar etmek mümkündür.

L) ZAMANIN KULLANIMI ÜZERİNE

Bazı arkadaşlarımız sık sık “zaman kıtlığından” yakınır. Genellikle okumayı pek sevmeyen kişiler “okuyamamalarının gerekçesi” olarak “pratikten okumaya zaman bulamadıklarını” getirirler.

İstisnai durumları bir yana bırakırsak, “zaman kıtlığı” gerekçesinin ortaya çıktığı her yerde “tembellik” hastalığının küflü ve zehirleyici kokusunu duymak mümkündür. Devrimci pratik içerisinde bunun yüzlerce tipik örneğini görebiliriz. Oysa, günde sekiz dokuz saat uyuyabilen, veya arkadaşlarıyla tavla-satranç oynayabilen veya Ortaçağ düşünürleri gibi bir köşeye çekilip, saatlerce gereksiz şeyleri düşünebilen, sinemaya tiyatroya gidebilen, arkadaşlarıyla boş gevezelik yapabilen vb. bir kimsenin, “zaman kıtlığından” söz etmesi çok saçmadır.

“Zamanı iyi kullanabilmek” tüm devrimcilerin en önemli sorunlarından biridir. Faşizm hızla gelişirken, proleter devrimcileri zamanı çarçur edemezler. Zamanın her saniyesinin kullanılmasının hesabını proletarya hareketine vermek durumundayız.

Her günün sonunda, kendimizle de hesaplaşmalı, günün muhasebesini yapmalı ve sormalıyız kendimize: “Bugünün Marksistçe kullanıldığından emen miyiz? Neler yaptım; neler yapabildim? vb.” Maddi kayıpları, hatta insan kaybını dahi yeniden tedarik etmek mümkündür. Fakat zaman bir kere kaybedildi mi, artık hiçbir şekilde yenilenmesi mümkün değildir.

M) DİLİN KULLANIMI ÜZERİNE

Dil bir üst yapı kurumu değildir elbette. Ancak, sınıf mücadelesi içerisinde kullanılan, en etkili araçlardan biridir.

Burjuvazinin yararlandığı gibi, devrimciler de sömürüye karşı yapmakta oldukları devrim süreci içerisinde bu araca dört elle sarılmak zorundadırlar. Kitleler arasında siyasi ajitasyon ve propaganda çalışmalarımız sırasında, örgütlerken vb. çalışmalarımızda en büyük yardımcı olacaktır kelimeler. Bir konuyu en açık, en özlü bir biçimde anlatabilmek, kitlelerle olan ilişkilerimizde “anlaşılır” olmamızı sağlayacaktır.

“Yazarken ya da konuşurken, daima sıradan işçiye düşünmek gerekir –diyor Dimitrov- sıradan işçi seni kararlılıkla izlemelidir. Kime yazdığını ve kime konuştuğunu düşünmek gerekir.”

Fakat bu konuda da bazı sekter davranışlarla karşılaşabiliyoruz:

a) Bazı arkadaşlarımız “dilde halka inebilmek için” normal konuşmalarını bozmakta; alışık olmadıkları şiveleri taklit etmektedirler. Böyle bir davranış, ya-paylığını hemen belli etmekte, kişiye karşı kitlenin güvensizlik (samimi olmamak şeklinde yorumlandığı için) duymasını getirmektedir. Doğal konuşmamız ne ise öyle konuşmalıyız. Özellikle dilde taklitçilik çok zordur, hemen belli olmaktadır.

b) Taklitçiliğe karşı çıkan bazı kişiler ise, akademik konuşma tarzının dışına çıkamıyorlar. Bu kişilerde özellikle (belki de yeni öğrenmiş olduklarından) bilimsel terimleri sık sık kullanma hastalığı vardır. Bu tür kitabi konuşma eğilimi de kitlelerin bizi kendilerinden uzak görmelerini veya bizi kavrayamamaları sonucunu yaratır.

c) Özellikle Türkiye’de dilin özleştirilmesi çabasının kendine özgü yapısından olsa gerek, devrimciliğin veya ilericiliğin kanıtı olarak öztürkçeçiliği görmekteyiz. Bu eğilim, yanısıra dilin zorlanması da getirdiğinden, aydınlarla halkın arasındaki “dil bağı”nın kopması sonucunu yaratır. Bizler, dilin geliştirilmesi çabalarına karşı değiliz. Ancak, konuşurken veya yazarken bir zorlamayla “öztürkçe” kullanmaya çalışmak, göstermelik aydın züppeliğidir, devrimcilik değil. Bizim dilimiz, halkımızın genel olarak anlayabildiği dildir.

d) Bazı arkadaşlarımız da “Marksist literatürü işçilerimizin kavrayamayacağı” endişesi ile uluslar arası Marksist literatürde yer almış olan bazı terimleri kullanmaktan kaçınmaktadırlar. Türkçe’de tam karşılığı olan bazı terimler için bunu kabul edebiliriz. Örneğin “proletarya” yerine “işçi sınıfı” terimini kullanmak mümkündür. Ancak, örneğin bir “oligarşi” terimini Türkçe’de tek kelimeyle anlatmak mümkün değildir. Bu nedenle de böyle terimleri aynen kullanmakta yarar vardır. Bildirilerimizde, kitle çalışmalarımızda anlamını da birlikte verdikten

sonra, bu terimleri kitlelere kabul ettirmek mümkündür. Nitekim, emperyalizm, faşizm gibi terimleri, artık kitleler tarafından yadırganmadan kullanabilmekteyiz.

Ustalar, emekçilerin kavrama, öğrenme yeteneğine her zaman sonsuz güven duymuşlardır:

“Halk dilinde konuşma eğilimine fazla tavizde bulunmamak gerekir; işçilerimizin entelektüel yeteneklerini ve kültür derecesini küçümsemeyelim. En özet ve en kısa bir programın kendilerine sunabileceği şeylerden çok daha zor şeyleri işçilerimiz anlamışlardır.” 35 (abç.)

Burjuva kökenli çoğu aydınlar ise emekçilerin bu yeteneklerine güvenemediklerinden “normal bir konuşma dili” ile ona inebileceklerine inanamazlar.

Oysa emekçiler ve özellikle proletarya, “anlayamaz” diye göstermeye çalıştığımız birçok konuyu bizzat yaşamaktadır. Onun “anlayamadığından” değil, bizim “anlatamadığımızdan” yakınmak gerçeğe daha yakın düşünmek olacaktır. Sadece “anlamakla” da kalmazlar, ayrıca Marksist literatürün geliştirilmesi işinde de yer alırlar. Emekçilerin bu niteliğine Lenin de en az Marks-Engels kadar güven duymaktadır:

“Emekçilerin bu işte (teorinin geliştirilmesi işinde- İMA) daha sık başarı gösterebilmeleri için genel olarak işçilerin bilinç seviyesini yükseltmek yoluyla bütün çabalar gösterilmelidir; işçiler, ‘işçiler için literatür’ün yapma dar sınırları içine kendilerini hapsedmemelidirler; genel literatürden yararlanmayı gittikçe daha iyi öğrenmelidirler. Burada, belki de, ‘kendilerini hapsedmemelidirler’ yerine ‘hapsedilmemelidirler’ demek daha doğru olur; çünkü işçilerin kendileri, aydınlar için yazılmış olan her şeyi okumak ve daha çok okumak istemektedirler, ve ‘işçilere’ fabrika şartları hakkında birkaç söz söylemenin, herkesçe bilinen şeyleri tekrarlayıp durmanın yeterli olduğuna inananlar sadece birkaç (zavallı) aydındır.”36 (abç.)

Emekçilere “inebilmek” için en büyük çabayı gösteren Lenin böyle demektedir bu konuda. Ve Lenin Rusça’nın yeterli olarak karşılayamadığı (Marks’ta olduğu gibi) diğer dillerden alırdı.

Sade, açık, kesin bir anlatım, herkesin anlayabileceği bir dil, işte kitle çalışması sırasında bir proleter devrimcisinin en büyük yardımcısı.

N) DİN ÜZERİNE

Günümüzde, ama özellikle de yaygın olarak geçmişte görülen en olumsuz davranışlardan, belki de en önemli olanı, dine karşı sekter çıkışlardır.

Özellikle küçük kentlerde, “sosyalist” (!) olan herkes düzenle olan çelişkilerini dine küfretmekle çözümlayebileceğini sanmaktadır. “Materyalist” olduğunu kanıtlamanın tek yolunu dine küfretmekte görmektedirler. Marksist teoriyi “gerisinden” kavrayan bu sektör kişiler, bu davranışlarıyla, proletarya hareketine en büyük darbeleri indirdiklerinin farkında değildirler bile.

Burjuvazi, sosyalizmi kitlelere “din düşmanı” bir hareket olarak tanıtmak için elinden geleni yapar. Çoğu kasabada burjuvazinin ajanları: “Biz komünistler, bir şafak vakti hepimizi camilerde keseceğiz! Allah diyenin dilini koparacağız; din iman diyenin gözünü oyacağız” diye “Komünistler” imzalı sahte bildiriler yayınlamakta, veya sık sık, “camilere komünistlerin bomba atacağı” şeklinde dedikodular çıkarıp, yaygınlaştırmaktadırlar.

Din konusundaki tüm sektör davranışlar, burjuva ajanlarının bu karşı-propagandasını doğrular nitelikte olduğu için, bu kişileri, objektif olarak burjuvaziye hizmet etmekle suçlayabiliriz.

Leninistler, dini “kişisel bir sorun” olarak ele alırlar. Ve kendileri dışındaki-lerle ilişkilerinde sektörliğe düşmemek için bu konuya azami dikkati gösterirler. Genel olarak dini, kişisel “vicdan” sınırları içinde tutmak, oraya hapsedmek, din ile devlet işlerinin birbirinden ayrılmasını sağlamak için çalışırlar.

“Hiçbir zaman din sorununu ön plana almayacağız. Baş sorunumuz din değildir. Önemi üçüncü derecede kalan görüşler, bir takım hayaller adına gerçek devrimci mücadeleye atılan güçlerimizin bölünmesine izin vermemeliyiz. Bu dini görüşler politik değerini pek çabuk yitirir ve ekonomik evrimin akışıyla sürüklenip hurdalığa atılırlar...

Hatta, bir papaz, yanımızda mücadele etmek için bize gelir, Parti programımıza karşı çıkmaksızın, görevini bilinçli olarak kabul ederse, onu Sosyal Demokrasi (RSDİP – İMA) saflarına kabul edebiliriz.” 37 (abç.)

O halde, devrimci mücadele sırasında, devrim saflarında, “mevcut sömürü düzenine karşı” savaşılmaya kararlı, fakat henüz dini duygu ve düşüncelerini atamamış olan kişiler de bulunabilirler. Düzene karşı (üretim güçlerinin gelişmesinin üretim ilişkileri tarafından engellendiği tarihi dönemeçte yeni ve bir üst üretim biçimine geçişi sağlamak; üretim güçlerini ayak bağlarından kurtarmak amacıyla) savaşan her unsur devrimcidir. Dünya görüşü olarak Marksizmi benimsemiş olan devrimciler ise komünistlerdir.

Buraya kadar anlattıklarımızdan, “Marksistler, dini destekler” anlamını çıkarmamalıyız. Elbette biz, kitleleri uyutan, onları şükürcülük, kadercilik batağına saplayan dine karşı da mücadele vermek zorundayız. Fakat bu savaş, toplumun

maddi koşullarının değiştirilmesinden sonra, çok uzun zaman içerisinde (belki de birkaç nesil) başarıya ulaşabilecek bir savaştır. Proletaryanın hedefi siyasi iktidara geçmek ve bu iktidar vasıtasıyla üretim ilişkilerini, eski toplumsal yapıyı, sömürü ve sınıf temeli üzerine oturan yapıyı değiştirmektir. Kapitalizm şartları içerisinde, insanlığın, kendine yabancı olan düşüncelerin etkisinden tamamen kurtulması olanaksızdır. Marks'ın dediği gibi, madem ki insan düşüncesini maddi koşullar yaratmaktadır, insani olmayan düşüncelerden ayrılmak için önce bize insanca düşünebilme olanaklarını verecek olan "insanı" bir toplum yaratmalıyız, maddi koşulları değiştirmeli, onları "insanileştirmeli"yiz.

İkinci olarak, bizim önümüzdeki en önemli sorun, oligarşi ile halklarımız arasındaki çelişkinin çözümlenmesi sorunudur. Din ile insanlar arasındaki çelişki, şiddete dayanan bir devrimle çözümlenemez.

Ancak, din, yani sömürde egemen sınıflar tarafından bir araç olarak kullanılan bu idealist görüş, genellikle birçok yanlış davranış örnekleriyle veya haksızlıklarla arkadaşlarımızın karşısına çıkabilir. Çoğu zaman olduğu gibi, mistik, pasifist, şükürcü vaizleriyle kitleleri olumsuz olarak etkileyebilirler. (Bunun zıddının da mümkün olabileceğini unutmadan) bu durumlarda Lenin yine yol göstericimiz olacaktır:

"Dini haksızlıklarla savaşırken son derece dikkatli olmalıyız; bazı insanlar, bu mücadelede dini duyguları inciterek çok zararlı olurlar. Propaganda ve eğitim yöntemlerini kullanmalıyız. Mücadeleyi çok sivri bir uca, en uç noktaya getirirsek, sadece genel bir kızgınlık yaratmış oluruz; bu gibi mücadele yöntemleri, dini konularda halk arasında ayrılığı sürdürmek eğilimindedir, oysa bizim gücümüz birlikte olmakta yatar. Dini haksızlığın en derin kaynağı, yoksulluk ve cahilliktir; işte savaşmak zorunda olduğumuz bela budur." 38

O) KADINLARIMIZ ÜZERİNE

"Proletarya, kadınların tam özgürlüğünü gerçekleştirmediği sürece, kendisi için de tam bir özgürlük kazanamaz." 39

Dünya proleter devrimlerinin büyük önderi böyle diyor. Fakat ne yazık ki bu sorun, gerek feodal düşünce kalıntılarının henüz beynimizden atılamamış olması, gerek burjuva ideolojisinin sorunu çarpıtması, gerekse erkek arkadaşlarımızın ezen cinsiyetin rahatlığı ve şövenist duygularını atamamış olması nedeniyle arkadaşlarımız tarafından yeterince kavranamamıştır.

Bu sorun içerisinde, iki ayrı cinsiyet içerisindeki yanlışlar birbirinden farklı niteliktedir. Bir proleter devrimcisinin kadına bakış tarzı nedir? Evlilikte temel ölçümüz ne olmalıdır? gibi konularda genel anlamıyla uzun nutuklar atmak her arkadaşımızın yapabileceği bir iş. Ama asıl güçlükler, bu tezlerin uygulanması sırasında ortaya çıkmaktadır.

Sorunun önemi, cinsiyet konusunda yanlış bakışın hareketimizi bölücü, seketeye uğratici en önemli sorunlardan biri oluşudur.

Kadın, üretim araçları üzerindeki mülkiyet ilişkilerinin özelleşmesi süreci içerisinde üretimdeki önemini kaybetmeğe başlamıştır. İnsanlık tarihinin gördüğü ilk “ezen-ezilen” farklılığı cinsiyetler arasında görülmüştür. Toplumlarda yetkinleştikçe dışı cins üzerindeki sömür de gelişimini sürdürmüş, yetkinleşmiştir. Ulaşmaz sınıf ilişkilerinin olduğu toplumlarda kadın, çifte bir sömürü altındadır. Kapitalist toplumda kadının sömürü biçimi daha gelişmiş, daha gizlenmiştir. Bu toplumda kadın, tam anlamıyla mal niteliğine dönüşmüştür; fuhuş kurumları devlet kanalıyla yaygınlaştırılmıştır. Buna karşılık bu sömürüyü gizleyebilmek amacıyla bazı burjuva kurumlar “burjuva kadın hareketini” (feminizm) başlatmışlardır. Bu hareket, kadının erkeğe düşmanlık duymasını sağlayarak, kadının kurtuluşunun bu yolda olduğunu savunmuştur. Böylece toplumun nüfus olarak en az yarısını oluşturan kadınları sınıf mücadelesinden soyutlayıp, erkeklere karşı mücadelenin kısır döngüsü içerisine sokmak istemiştir.

“Kadınların hakları için mücadelenin, aynı zamanda temel amacımızla –yani iktidarı ele geçirmek ve proletarya diktatörlüğünü kurmak- birleştirilmesi gerektiğini” söylüyor Lenin. 40

Gerçekten de kadının özgürlüğüne kavuşması, erkeğin sömürsünden ve boyunduruğundan kurtarılması mücadelesi, anti-oligarşik demokratik halk devrimi sorunumuza bağlıdır, onun bir parçasıdır. Bu anlamda, kadınların kurtuluşu mücadeleleri, öncelikle oligarşiye karşı mücadeleden geçmektedir.

Devrimciler arası evlilik (veya bir devrimci arkadaşımızın evliliği) sırasında aranan temel ölçüt, eşlerin birbirlerini mücadeleden soyutlamaması, birbirinin gelişimini engellememesi olmalıdır.

“Kadının geriliği ve kocasının devrimci ideallerini anlama eksikliği, erkeğin kavgacı ruhunda, savaşmak için kararlılığında bir engel olarak karşısına çıkar. Bunlar, yavaş ama kararlı olarak farkedilmez biçimde kemiren ve mahveden küçük kurtlardır.”41

Önemsiz gibi görünen ev işleri, mutfak, çocuk bakımı vb. kadının aptallaşmasına, alçalmasına ve körelmesine yol açar. Üstelik bu işler kadının tüm zamanını kaplar.

“Kadının tam kurtuluşunu gerçekleştirmek ve onu erkekle eşit yapmak için, ev işlerinin sosyalleştirilmesi ve kadının da ortak üretici çalışmadaki yerini alması gereklidir.” 42

Bunun sağlanması (tam olarak sağlanması) ancak sosyalist toplumda mümkündür:

“Burjuva cumhuriyetinde... isterse bu en demokratik cumhuriyet olsun, dünyanın hiçbir yerinde hatta dünyanın en demokratik ülkelerinde bile kadınlar asla eşit haklara sahip olmamışlardır... Burjuva demokrasisi, lafta eşitlik ve özgürlük vaat eder, ama pratikte bir tek burjuva cumhuriyeti hatta en ileri olanlar bile kadınlara (insan soyunun yarısına) ve erkeklere kanun önünde tam eşitlik verememiş ya da kadınları erkeğe bağımlı oluşlarından ve erkeğin baskısından kurtaramamışlardır.” 43

Kadın arkadaşlarımızda görülen bu konudaki yanlış eğilimleri şöyle özetlemek mümkündür: Bazı arkadaşlarımız burjuva ideolojisinin etkisinde kalarak bu konuda pasif bir tutum içerisine girmektedirler. Bu arkadaşlar hatta bazen ileri giderek, erkeklerin kadın üzerindeki egemenliklerinin doğal bir şey olduğunu söyleyebilmektedirler. Bunun tam zıddı bir davranış da konuyu yanlış anlayıp, erkeklere karşı mücadele bayrağını açmak biçiminde görülmektedir ki, bu eğilim burjuva feminizminin etkisi altındadır. Öte yandan kimi arkadaşlarımız da konuyu idealize ederek, bu toplum içerisinde erkeğin sahip olduğu tüm haklara (erkeğin yaşantısına) sahip olmak istemektedirler. Bugünkü toplumun değer yargılarını hesaba katmayan bu düşünce biçimi sosyalist düşünce değildir. Çünkü sosyalizmin bilimi bize, alt yapıyı değiştirmeden toplumun düşünce yapısının değiştirilemeyeceğini söylemektedir.

Bu, günümüz koşulları içinde kadının özgürlüğü, onun demokratik haklarının sağlanması mücadelesini yadsımak anlamında alınmamalıdır. Biz, sadece konunun abartılmamasını, proleter devriminin en önemli sorunlarını bir yana atıp, kadının özgürlüğü sorununu temel sorun haline getirmenin yanlışlığından söz ediyoruz. Sosyalist eğitimimizde ve kitlelerin eğitiminde burjuva ideolojisinin bu konudaki sahte tavrını, iki yüzlü cinsel ahlak anlayışını da kapsamak şartıyla asıl olarak kapitalizmin eleştirisi ve proleter devriminin sorunları üzerinde ağırlıklı olarak durmalıyız.

Bazı erkek arkadaşlarımız da kadın yoldaşların demokratik içerikli taleplerine gerekli önemi vermemekte, konuyu savsaklamaktadırlar.

“Maalesef birçok yoldaşımız için hala şunu söyleyebiliriz: ‘Komünisti iyice kazı, altından bir filisten çıkar.’ –Buna- bir kadının kendisine ev işi gibi saçma, tek düze, gücünü ve zamanını tüketen işte harcamasını, ruhunun kurumasını, aklının donuklaşmasını, heyecanının azalmasını ve arzusunun durgunlaşmasını sa-kin sakın seyreden bir adamın genel görünüşünden daha açık bir delil olabilir mi?” 44

Lenin’in de suçladığı bu kişiler, kadınların gelişmesi sorunu karşısında tamamen vurdumduymazdırlar.

Proleter devrimcileri, evlilik denilince, “aşka dayanan proleter evliliği”nden söz etmektedirler. Eşler birbirinin hem eşleri hem de yoldaşlarıdır. Bir eş yoldaşın sahip olduğu tüm haklar diğeri için de söz konusudur.

Bu konuyla ilgili olarak çok önemli bir sorun da, burjuvazinin özel olarak saf-larımızda felsefi ahlaksızlığı yaygınlaştırmak için, sol görünümü ve adı altındaki sapık evlilik teorileridir.

Bazı kişiler, devrimcilerin, resmi evlilik kurumuna saldırıp, burjuvazinin zaten fuhuş kurumu durumuna getirdiği evliliği iyice yozlaştırmaya çalışmaktadırlar. Bu konuda hiçbir yoruma girmeden, Lenin’den uzun bir alıntı ile durumu açıkla-yalım:

“Komünist toplumda cinsel arzunun ‘bir bardak su içmek’ kadar basit ve önemsiz olduğu hakkındaki meşhur teoriyi şüphesiz ki duymuşsunuzdur. Bu ‘bir bardak su teorisi’ üzerinde gençliğimizin bir kısmı aklını kaçırmış, hem de tama-men aklını kaçırmış.

(Bu teoriyi-İMA) anti-marksist ve bundan da öte anti-sosyal olarak kabul ediyorum. Cinsel hayatta sadece doğanın vermiş olduğu şey değil, aynı zamanda kültürün yüksek ya da düşük düzeye gelmiş olması da rol oynar.

Gönül işlerini politikayla karıştıran kadınların ya da uçkuruna düşkün ve ken-dini her genç kadına kaptıran erkeklerin güvenilir ve dayanıklı olduklarını temin edemeyeceğim. Hayır, hayır bu, devrimle birlikte yürümez.

Cinsel meselelerde herkesle yapılan cinsel ilişki burjuvacıdır.” 45

Lenin proleter evliliği ile burjuva evliliğini birbirine karıştıran görüşlere karşı sabırla, “aşka dayanan proleter evliliği” tezini savunmuştur. Lenin’e göre kadının kurtuluşu, aşkın özgürlüğü:

“1-Aşkta maddi (mali) düşüncelerden kurtuluş

- 2- Hem de maddi tasalardan
- 3- Dini ön yargılardan
- 4- Ataerkil düzenin zorladığı yasaktan
- 5- Toplumun ön yargılarından
- 6- (Köylü, küçük-burjuva ya da entelektüel burjuva) çevrenin dar sınırlarından

7- Kanunun, mahkemenin ve polisin engellerinden”⁴⁶ kurtulma isteği demektir. Ancak bu istek hiçbir zaman:

“8- Aşkta ki ciddiyetten kurtulmak

9- Doğumdan [kurtulmak]

10- Zina vs. için özgürlük”⁴⁷

anlamına gelmez. Burjuvazi “serbest aşk”tan son üç maddeyi kasteder. Oysa devrimciler proleter anlamıyla aşkın özgürlüğü deyimini ilk yedi maddedeki ilkelere içerisinde değerlendirir.

Bu konuyu Lenin’in gençlere yapmış olduğu çok önemli bir uyarı ile kapamak istiyoruz:

“Genç insanlara manastırvari nefsi feragati ve iğrenç burjuva ahlakının kutsallığını öğütlemekten daha sahte bir şey olamaz. Bununla birlikte, fiziksel anlamda hala güçlü olarak hissedilen cinsiyet sorununun böyle bir zamanda genç insanların psikolojisinde bu kadar çok önem kazanması, hiç de iyi bir şey değildir...

Devrim, yığınların ve bireyler tarafından bütün soğukkanlılığın toplanmasını ve düzenlenmesini ister.

Enerjinin hiçbir şekilde zayıflatılması, boşa harcanması ve dağınıklığı olmamalıdır. Kendi kendini denetleme ve disipline etmek kölelik değildir; tabii ki aşk işlerinde de kölelik sayılmaz.”⁴⁸

P) DEVRİMCİ TASARRUF

Yazının başlangıcında da belirttiğimiz gibi, bir devrimci, bütün kaynaklarını, yeteneklerini, enerjisini ve zamanını devrime adanmak zorundadır. Genellikle bunlar ilke olarak kabul edilir, ancak pratik uygulamada pek uyulmaz veya kısmi olarak uygulanır.

Bir devrimci hareketin en önemli sorunlarından birisi, maddi kaynakların temin edilmesi sorunudur. Ve bu sorunun çözümlenmesinde en önemli görev bilinçli, tutarlı devrimcilere düşmektedir. Bütün devrimci arkadaşların bu sorunun çözümlenmesinde aktif görev alması gerekmektedir. Bu nedenle her türlü lüks ve gereksiz harcamanın engellenmesi gerekmektedir.

Elbette biz devrimciler de tüketim nesnelerinin en iyilerine, en kaliteliyelerine layık kişileriz. Ancak hareketimizin büyük miktarda paraya ihtiyacı varken, bizlerin gereksiz harcamalara mevcut kaynaklarımızı çarçur etmemiz devrimci düşünceye uygun olmayan bir davranış biçimidir.

Basit bir hesap dahi mantığımızın doğru olduğunu gösterecektir. Filtreli sigara yerine örneğin Bafra sigarası içmiş olsak, ayda en az yüz elli lira tasarruf etmiş oluruz. On arkadaşımızın böyle davranması sonucunda elde edilen tasarruftan ise en az (hiçbir gelir kaynağı olmayan) bir proleter devrimcisini n aylık geçimini sağlayabiliriz.

ÖZETLERSEK: Yazımızın bu bölümünde bazı yanlış eğilimleri ve bunlara karşı alınması gerekli doğru tavırları anlatmaya çalıştık. Baştan beri söylediğimiz gibi, bütün bu hastalıkları tek tek incelemek, her birinin beliriş biçimleri konusunda kesin bilgiler vermek olanaksızdır. Böyle bir davranış bizi reçeteciliğe götürür.

Bu biçimlerin bazılarında hastalık açıktan açığa sırtır, baştan beri rahatça gözlenebilir; bazılarında ise varlıklarını gizliden gizliye sürdürürler, uygun bir ortam bulduklarında ortaya çıkarlar. Bireycilik, kariyerizm, pasifizm veya dar pratikçilik, popülizm, entelektüel hava, bürokrasi ve kırtasiyecilik, lümpenlik vb. olumsuz niteliklerden saflarımızı ve kendi özümüzü kesinlikle arındırmak zorundayız. Bilinçli ve yöntemli bir şekilde, sabırla uğraşmak, üzerine üzerine gitmek zorundayız tüm bu pisliklerin. Bu konuda en önemli silah, eleştiri ve özeleştiri yöntemidir.

IV – ELEŞTİRİ – ÖZELEŞTİRİ ÜZERİNE

Devrimci olmak gerçekten çok zor bir iştir. Zorluğu; devrimciliğin, sadece yiğitlik, fedakarlık, cesaret, kararlılık ve benzeri nitelikler istemesinde değil, özellikle kişinin kendine karşı savaşmasını, kendini eleştirmesini istemesindendir.

Tutucu ideolojiler özeleştiriye ya gurur kırıcı bir olgu olarak koymuşlar, ya da teorik olarak eleştiri-özeleştiri yöntemini kabullenip pratikte ise uygulamamışlardır. Onların “değiştirmek” gibi bir kaygıları olmadığı için, kişinin gelişiminde, değişiminde çok önemli bir yeri olan eleştiri-özeleştiri yöntemine başvurmamaları doğaldır. Fakat toplumu değiştirmeyi amaçlayan devrimcilerin, kendilerini değiştirme çabasına girmemeleri, bu konuda kendilerine yardım edebilecek tek bilimsel yöneme sahip çıkmamaları anlaşılır olmaktan uzaktır.

Devrimciliğin, devrimci gelişimin en güçlü itici gücü eleştiri özeleştirmedir, diyebiliriz. Elbette bunu teorik bilgilenmeden ve pratikten ayrı olarak ele alamıyoruz. Ama yanlışlardan arınma çabası olmadan, olumsuzlar yerine olumlular konulmadan, sözün kısası gerici yanımız süreç içerisinde bilinçli bir çabayla parçalanıp yok edilmeden, kendimizi değiştirmekten söz edemeyiz. Kendimizi değiştirmeden de toplumu değiştirme gibi önemli bir görevi yerine getirmek, tutarlı bir devrimci olarak devrimci hareket içerisinde kalabilmek olanaksızdır. Değişmemizin yolu ise, öğrenmek, uygulamak, yanlışlardan sıyrılmak, yeniden öğrenmek, yeniden uygulamak süreçlerinden geçer.

“Sosyalizm davası için yaşamak isteyen yaratır, hayatı değiştirir, savaş yürütür, eskiyi kırıp döker, yeniye yaratıp kurar. Biz yalnız eskiyi yıkmıyoruz, biz yenisinin de kurucusuyuz.”⁴⁹

Eleştiri-özeleştiri yöntemi, ancak doğru kullanıldığı zaman olumlu sonuçlar verebilir. Aksi halde, başta bu yöntemin yozlaşması olmak üzere birçok olumsuz etki de ortaya çıkabilir. O halde, önce bu yöntemin genel ilkelerine kısaca bakmakta yarar vardır. Fakat çok önemli bir noktayı, altını çizerek hatırlatalım: Bu yazı bir reçete olarak veya değişmez ilkeler getiren bir yazı olarak kabul edilmemelidir. Sağlıklı bir eleştirinin yapılabilmesi için ilk akla gelen bir takım ilkeleri burada sıralıyoruz.

A) ELEŞTİRİ YÖNTEMİNİN GENEL İLKELERİ

Eleştiri nasıl yapılmalı, hangi ilkelere dayandırılmalıdır?

“Elbette ki yapıcı eleştiri, kurucu eleştiri, özendiren, yardım eden eleştiridir. Yoksa tandanslı, kişisel amaçlı ve kariyerist çıkar gruplarına hizmet eden eleştiri değil.”⁵⁰

“Eleştiri tam anlamıyla delillere dayanmalı, tahlilci ve inandırıcı olmalıdır: sert, bürokratik, metafizik ve dogmatik olmamalıdır.”⁵¹

O halde bu ilkeleri basit olarak şöyle maddeleştirmek mümkündür:

1) Eleştiri kesinlikle maddi delillere dayandırılmalıdır.

Dedikodu ile gerçek birbirine karıştırılmamalı, dedikodu niteliğindeki haberler önceden araştırılıp incelenmeli ve doğruluğu kesin olarak saptandıktan sonra eleştiri olarak muhatapına götürülmelidir. Eleştirinin muhatabı, eleştiri konusu olan olayın niteliğine göre, bir kişi, grup veya örgüt olabilir. Fakat, bir kişiyi hareketinden dolayı (ve kendisini eleştirme olanağımız varken) başka birini eleştirmek ilke olarak yanlıştır.

2) Eleştiri, anında yapılmalıdır.

İş işten geçtikten sonra yapılan eleştiri, yapıcı görevini yerine getiremez. Bu konuda görülen yanlışlardan birisi; henüz, zararsız bir düzeyde iken görüp, önemsememek. Yanlışlar zarara neden olduktan sonra ise ortaya çıkıp: “Ben zaten böyle olacağını biliyordum, baştan beri aksaklıklar vardı” diyerek konuyu eleştirmektir. Diğer bir yanlış ise, yanlış ortaya çıktığı halde eleştirmemek, ama bunu bellekte depolayıp, tartışma açıldığında konuyu eleştirmektir. Her iki davranış da yanlıştır.

Eleştirinin anında yapılması denince, zaman unsurundan çok, yarar unsurunu dikkate almaktayız. Mademki eleştiriden, sonuçta bir yarar beklenmektedir, o halde eleştiriye, o yararı sağlayacak koşullar içerisinde yapmak gerekir. Aksi halde, eleştiriden beklenen yarar elde edilemez. Bu konuda temel ilkeyi şöyle formüle edebiliriz: Yanlış, başka yanlışlara ve zararlara yol açmadan eleştirmek gerekir. Eleştiri ondan beklenen yararı maksimum miktarda elde edebileceğimiz koşullarda yapılmalıdır. Bu koşullar, eleştirenin ve eleştirilenin sağlıklı düşünebilecekleri sağlıklı koşullardır.

3) Yanlış ve karşı (doğru) açıkça konulmalı, yanlışın kaynağı araştırılmalıdır.

Genellikle görülen uygulama, sadece yanlış saptamak şeklinde ortaya çıkıyor. Oysa asıl sorun, yanlışın doğduğu kaynağı bulup, burayı kurutmaktır. Bu nedenle çabalarımız bu konuda yoğunlaşmalıdır. Bu kaynağı kurutmadan, sadece yanlış yok etmeye çalışırken aynı kaynağın başka sızıntılar verebileceğini de unutmamak gerekir. Örneğin, “öğrenmeye karşı ilgisizlik” eleştirilirken bununla yetinmemek ve liberalizmin diğer olgularını, belirme biçimlerini de bildiğimiz kadarıyla belirtmeye çalışalım. Böylece, eleştiri yüzeyde kalmamış, yanlışın kaynağı bulunmuş, ileride bizde ve başkalarında çıkabilecek birçok yanlış önceden engellenmiştir.

4) Eleştiride asıl olan kişinin suçlanması değildir.

Bir davranışın veya düşüncenin yanlış olduğu konusunda ikna edilmesi ve doğru hareket biçimi konusunda yol gösterilmesidir. Böylece eleştiri, geliştirici, yapıcı olacaktır. Ancak bu yapılırken bürokratik bir anlayışla hareket etmemeliyiz. Eleştirilen kişinin içinde bulunduğu koşullar dikkate alınmalı ve eleştiri sadece yanlışın eleştirisi değil ama aynı zamanda genel ortamın, nesnel koşulların açıklanması doğrultusunda bir analiz olmalıdır.

Eleştirin esas görevi siyasi ve örgütsel hataları göstermektir. Devrimci mücadelenin öncülüğünü çekecek, yükünü, sorumluluğunu üstlenecek ciddi bir örgütün olmadığı dönemlerde ise eleştirinin, bu örgütün yaratılması doğrultusundaki çabaları geliştirme niteliği ağır basmalıdır. Eleştiriler, bu çabaları hızlandırıcı, organize edici, disiplin sağlayıcı bir nitelikte olmalıdır.

5) Eleştiri dogmatik olarak kavranılmamalı; esneklik, yöntemimizin temeli olmalıdır.

Bir devrimci sempatzan ile kadro niteliğindeki bir kişinin eleştirisinin dozları elbette farklı olacaktır. Birisine amansız davranırken, diğerine (henüz teorik ve pratik olarak yetersiz bulunan bir sempatzana karşı) daha hoş görülü olmalıyız. Bu ölçütün yanı sıra, yanlışın proletarya hareketine verdiği veya verebileceği zararın büyüklüğü de esneklik ölçümüzü etkileyecektir. Ama, ne olursa olsun, siyasi ve örgütsel görevlerde görülen yanlışlar çok ciddiye alınmalıdır.

6) İlke olarak tüm eleştirilerde sert olmaktan kaçınmalıyız.

Eleştiri, moral bozucu, cesaret kırıcı bir şekilde veya rekabetçi bir anlayışla değil, dostça, ileriye götürücü olarak yapılmalıdır.

Elbette, biz rekabeti yadsırken, burjuva anlamda rekabetten söz ediyoruz. Yoksa, saflarımızda yeni ahlak anlayışımızın sonucu olan, yeni bir öze sahip olan sosyalist rekabeti yadsırmıyoruz., hatta teşvik ediyoruz. Ancak, bu iki rekabet anlayışı arasında temelde büyük farklılıklar vardır. İlki, kişisel çıkarların korunması veya artırılması için yapılan, yok etmeye, yıkmaya, ezmeye dayanan rekabettir. İkincisi ise, toplumsal çıkarları artırmak için, işçi sınıfının mücadelesinin bayrağını biraz daha yükseltmek için, başkalarını da geliştirerek yapılan rekabettir. Öğrenmede, çalışmada, devrimci mücadele içinde kahramanlık, yiğitlik örnekleri göstermede her proleter devrimcisi diğerinin amansız rakibi olmalıdır. Ama başkalarını da kendisi ile birlikte sürükleyen, başkalarını da geliştiren, başkaları için bir rekabet.

7) Eleştiri ile suçlama birbirine karıştırılmamalıdır.

Her eleştiri, içinde bir suçlama niteliği taşır. Ama her suçlama bir eleştiri değildir. Kişiliğe dokunan, kırıcı, yaralayıcı, yıkıcı eleştiriden kaçınmalıyız. Eleştirmek hakkı ile saygısızlığı birbirine karıştırmamak, eleştirilerimizde saygılı bir dil kullanmak zorundayız. “Bazen tek bir deyim, bir fıçı balın içerisindeki bir kaşık katran olmaya yeter” diyor Lenin. Devrimciler ne kimseye saygısızlık yapmalı, ne de başkalarının kendisine saygısızlık yapmasına izin vermelidir.

8) Özeleştirisi yapılan konu, o güne kadarki süreç içerisinde tekrar edilmemiş ise, hiçbir şekilde yeniden eleştiri konusu yapılmamalıdır. Kişinin geçmiş, bugünkü yanlış düşünce ve davranışlarının dayanağını oluşturuyorsa, geçmiş gün-deme getirmek söz konusu olabilir. Ama burada amaç bütünsel bir tahlildir.

9) Önemli sorunlar dururken önemsiz sorunları tartışmak gereksiz ve yanlıştır. Bu durum, eleştiri-özeleştirisi yönteminin yozlaşmasına, bayağılaşmasına neden olur. Bunu kesin olarak önlemek gerekir. Yöntemi karikatürize etmek; olur olmaz yerde kullanmak; onu eğlence, espri konusu durumuna sokmak onu yozlaştırmak demektir. Yöntemi sadece gerektiği yerde kullanarak bu aksaklıkları önleyebiliriz.

10) Eleştiriye idealize etmemek gerekir.

Objeyi (eleştirilen kişi veya konuyu) çevresinden soyutlayarak ele almak, değişimin süreç içerisinde olacağı gerçeğini görememek, sihirli birkaç sözle, onlarca yıldır devam eden birçok alışkanlığın bir anda yok olacağını düşünmek,

eleştiriyi idealize etmektir. Eğer böyle olsaydı, bizim için işler çok kolay olurdu. Bir liste yayınlayıp, “şu hareketler yanlıştır; bir daha hiç kimse bu hareketleri yapmasın” derdik ve her şey hallolurdu.

Oysa gerçek hayatta sorun bu kadar basit değildir. Alışkanlıkların sabırla ve soğukkanlılıkla olumlu bir yönde değiştirilebileceğini unutmamak gerekir. Eleştirilen konunun niteliğine göre (harekete zarar vermemesi veya bu konuda gerekli önlemlerin alınması şartıyla) kişilere, değişimleri için belirli bir zaman tanımak zorundayız. Yanlışların üzerine korkmadan ama sabırla, yılmadan gitmek gerekir.

11) “Bizden daha büyüktür, daha eskidir” vb. saygı ilişkileri bizi, başkalarını eleştirmekten alıkoymamalı. Ancak, bunu yaparken de dikkatli davranmak, saçma eleştiriler ve saygısızlık gibi yanlışlara düşmemek gerekir.

B- ÖZELEŞTİRİ YÖNTEMİNİN GENEL İLKELERİ

Devrimci partilerde özeleştirin öneminde şöyle söz ediyor Lenin:

“Bir siyasi partinin kendi yanlışları karşısındaki tutumu, bu partinin ciddi olup olmadığını, kendi sınıfına karşı görevini gerçekten yerine getirip getirmediğini tespit edebilmemiz için, yanlışını açıkça teslim etmek, sebeplerini arayıp bulmak, bu yanlışta meydan veren durumu tahlil etmek, yanlışta doğrultma yollarını dikkatle incelemek: İşte ciddi bir partinin işaretleri bunlardır.”⁵²

Gerçekten de, hem devrimci kadrolar için hem de devrimci partiler için eleştiri-özeleştiri yokluğu, onların çalışma biçimlerini tamamen değiştirecek, devrimci olmayan davranış modellerine sarılmalarını getirecektir. Ancak, eleştiride olduğu gibi, özeleştiri de bazı kurallara, ilkelere uymak zorundayız. Aksi halde, eleştiride olduğu gibi özeleştiri de olumsuz sonuçlarla karşılaşabiliriz.

Özeleştiri ile ilgili ilkeleri şöyle sıralayabiliriz:

1) Yanlış, “özeleştiri yaptık” diyebilmek için, veya “meseleyi uzatmamak için kabullenmiş olmak için; laf olsun diye” kabullenmek, yeni bir yanlış demektir. Yanlış, bilerek, görerek, anlayarak yadsımalı, doğruya inanarak sahip çıkmalıdır. Sorun küçük burjuva anlamda “gurur” sorunu durumuna getirilmemelidir. Bizi eleştirenler kim olursa olsun, kendisine büyük bir saygı dahi duysak, yaptıkları eleştirileri düşünerek kabul veya reddedelim.

2) Bir başka yanlış davranış olarak da, yanlış körü körüne savunmayı, yanlışın “yanlış olmadığı” konusunda inatçı bir direniş göstermeyi görüyoruz. Oysa Lenin şöyle diyordu:

“Yanılışı en büyük hacmine ulaştırabilmek için, onu haklı göstermek için derinleştirmek yeter.”⁵³

Eleştiriyi düşünmeden yadsımak veya yanlış küçük burjuvaca bir gurur sorununu yapıp savunmaya geçmek dürüst devrimcilerin izleyeceği bir yol olamaz. Davranışlarımızın doğru olduğu konusundaki bireysel inancımız (haklı olsak dahi) eleştirileri dinlememek için bir neden sayılamaz. Eleştiri haksız da olsa sabırla dinlenilmeli, tartışılmalı ve olumlu bir sonuca ulaşılmalıdır.

O halde, önce eleştirinin yararına inanmalı, onu benimsemeliyiz. Ve özeleştiri, yanlış açıkça görerek, ondan olumlu bir sonuca vararak yapmalıyız.

“Ben eleştiriye dayanıklıyım; eleştiriye açığım” demek yetersizdir. Arkadaşlarımıza, bizi eleştirebilme olanaklarını da sağlamalıyız. Eleştiri karşısındaki yanlış tutumumuz, arkadaşlarımızın bizi eleştirebilme cesaretlerini, güçlerini kırabilir. Bir hakkın soyut olarak verilmesi ile, o hakkın somut olarak (kullanılabilme koşullarıyla birlikte) verilmesi ayrı şeylerdir.

3) Yanlışın kabullenilmesi, tek başına yetersizdir. Yanlışın kaynaklandığı ortamı, koşulları, nedenlerini araştırıp bulmak gerekiyor.

4) Nerede bir problem varsa, orada çözüm de var demektir. Çözumsuz problem olamaz. Ancak, farklı çelişkiler farklı yöntemlerle çözümlenirler. Yanlış, yanlışın nedenlerini, kaynağını saptadıktan sonra, o yanlış bir daha tekrarlamamak için yapacağımız çalışmaları, kullanacağımız yöntemi de saptamalıyız. Doğru bir yöntem kullanılıyorsa ve o yöntemi kullanabilmek için gerekli koşullara ve yeteneğe sahip isek, en zor problemleri dahi kolayca çözümleyebiliriz. Unutmamak gerekir ki, tüm zorluklar inançlı, sabırlı ve yöntemli bir çalışmayla mutlaka yenilirler.

5) Özeleştiri yapmak için başkalarının bizi eleştirisini beklememek gerekir. Yanılığımızı fark ettiğimiz en, eğer bu yanlışın sonuçları başkalarını da ilgilendiriyorsa, o kişilere karşı özeleştirimizi hemen yapmalıyız. Böylece kendi deneylerimizi onlara aktarmış oluruz.

“Bolşevikler, gerçekten Bolşevik olmak istiyorlarsa, kendilerinde açıkça yanlışlarını kabul etme, yanlışlarının nedenlerini açıklama, bu yanlışları düzeltme yollarını belirtemeye yeterli yürekliği bulmak ve böylece Parti kadrolarına doğru eğitim ve doğru siyasal öğrenim vermek zorundadırlar. Çünkü yalnız bu

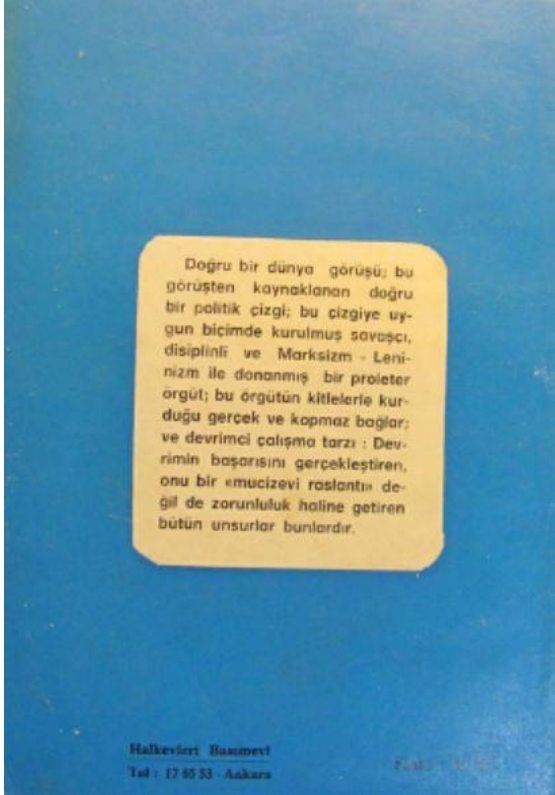
yoldan, yalnızca açık ve dürüst özeleştiri koşullarında Bolşevik kadrolar gerçekten eğitilebilir, gerçek Bolşevik önderler eğitilebilir... Yanlışlarını örtbas ederek kadroları esirgemek ve korumak, bu kadroların kendisini kesinlikle mahvetmek demektir.”⁵⁴

İşte devrimci mücadelede kitlelere örnek olmada, kitlelerle bağ kurmada ve kişisel gelişimimizi sağlamada başarının sırrı budur.

KURTULUŞ SOSYALİST DERGİ YAYINLARI

SOSYALİST EĞİTİM DİZİSİ

- 1- TEORİK EĞİTİMİN ÖNEMİ VE YÖNTEMİ ÜZERİNE
 - 2- SOSYALİST AHLAK, DEVRİMCİ TAVIR VE ELEŞTİRİ-ÖZELEŞTİRİ ÜZERİNE NOTLAR
 - 3- DİYALEKTİK MATERYALİZM
 - 4- TARİHİ MATERYALİZM
 - 5- EKONOMİ POLİTİK
 - 6- EMPERYALİZM
-

Kitabın ilk basımında arka kapak.

BİR FAŞİSTİN AHLÂK ÜZERİNE AHLÂKSIZLIĞI

“Biz faşist canavarlara karşı nefreti kutsal saymaktayız.”

M.İ.Kalinin.

“Avrupa’da bir dehşet hüküm sürüyor: Komünizm dehşeti. İhtiyar Avrupa’nın tüm gözleri, Papa ve Çar, Metternich ve Guizot, Fransız radikalleri ve Alman polisleri bu dehşeti bertaraf edebilmek için hepsi bir ‘Kutsal İttifak’da birleştiler” diye başlıyor 1848 Şubat’ında yayınlanmış olan Komünist Manifesto.

Ve sözü edilen bu Kutsal İttifak her yenilgisinde yeni yöntemlere başvurarak, daha gelişerek varlığını günümüze dek sürdürmüştür. İşçi sınıfının devrimci mücadelesini bastırabilmek, bağımlı halkların özgürlük mücadelesini boğabilmek için uluslararası sermaye klasik iki yöntemini daima kullanmıştır: Zor ve yalana dayalı propaganda.

Zor, özellikle devlet eliyle sürdürülürken “hekim, hukukçu, din adamı, şair, bilgin, hepsi burjuvazinin ücretli hizmetkârları haline getirilen sözde aydınlar da sistemin (burjuva egemenliğinin) propagandasını üstlendiler. “Burjuvazi, o zamana değin itibar gören ve saygıyla karşılanan tüm faaliyetlerin saygınlığını yıktı attı.”

Burjuvazi, feodallere karşı egemenlik savaşı verirken, feodallerin, tüm gerçeklerin üzerini örtmüş olan “doğaüstü perdesini” kaldırmaya çalıştı. İktidara gelene kadar yalnız kendisi için açık tuttuğu bu perdeyi, iktidara geldikten hemen sonra tekrar kapattı.

Ancak bir kez perde aralanmış ve “doğaüstü perdesi” arkasında yatan gerçekleri şu ya da bu oranda, feodal sistemi yıkmak için kendisiyle birlikte yola çıkmış olan diğer sınıf ve tabakalar da görmüşlerdir. Ne var ki artık iktidarda olan burjuvazi ideolojik propagandasını sadece (ve genellikle) dine dayandırarak yapmıyordu. “İktidarı ele geçirdiği her yerde feodal ataerkil ve ruhani ilişkileri yok etti, feodal insanı doğal efendilerine bağlayan karmaşık ve çeşitli tüm bağları acımasızca kopararak insanla insan arasında soğuk çıkar ilişkisinden, peşin ödeme’nin katı kurallarından başka bir ilişki bırakmadı. Dini inancın, şövalyelik

ruhunun ve küçük burjuva duygusallığının kutsal heyecanlarını soğuk, bencil hesaplar denizinde boğdu; kişisel değeri basit bir değişim değeri haline getirdi; bin bir güçlkle kazanılmış özgürlüğün yerine (biricik) ve insafsız ticaret özgürlüğünü koydu. Kısacası, dini ve siyasal aldatmacaların maskeleydiği sömürünün yerine, açık, unutulmaz, yalın sömürüyü yerleştirdi.”

Ancak bu azgın sömürüye karşı gelişen muhalefet yükseldikçe, dinden bilime kadar her şey burjuva çıkarlar doğrultusunda çarpıtılarak burjuva propagandaya malzeme haline getirildiler. Ve elbette ahlâk da bu sonuçtan sıyrılamadı ve zaten ileride açıklayacağımız nedenlerle sıyrılamazdı da.

Emperyalizm aşamasına varan kapitalizm bu gelişim sonucu yarattığı tekelci burjuvaların azgın ve doymak bilmeyen kâr hırsıyla nitelenmekteydi. Ancak, işçi sınıfı da artık serbest rekabet koşullarının cılız, deneysiz ve örgütsüz sınıfı değildir. En önemlisi, dünya 1917 Ekim’ini yaşamış ve toplumlar tarihi kalıcı bir başarıya ulaşmış ilk proleter devrimine altın sayfalarını ayırmıştı. Ancak bu tarihlerden sonra burjuva devlet biçimlerinden en azgını olan faşizm de tarihin sahnesinde görünmeye başlayacaktır. Ve faşizmin yalan ve demagojiye dayanan propagandası diğer burjuva devlet biçimlerinde görülemeyecek ölçülerde geliştirecektir. Örneğin Nazi Almanyası’nda faşist propagandaya verilen önem, Hitler’i bir Propaganda Bakanlığı kurmaya ve en iyi adamını bunun başına getirmeye kadar götürcektir.

Faşist propagandanın temel taşı antikomünizm teması idi. Sovyet halkları ile Türkiye halkları arasında düşmanlık körüklemek, sosyalizmi Türkiye halklarına bir umacı gibi göstermek, komünizm öcüsünü yaratmak bütün faşist propagandistlerin çabalarının ortak odakları idi. Bunun yapılabilmesi için de “halklarımızın kutsal bildikleri, değer verdikleri her şeyi komünistlerin yok edeceği” geleneksel yalanına sarılmakta ve hatta bu yalanı kanıtlayabilmek için zaman zaman komünist maskesi altında cami basıp, kurşunlamaktadırlar. Böylece kitlelerin nefretlerini komünistlerin üzerine teksif etmeye çalışmaktadırlar.

İşte geçtiğimiz günlerde Hergün adlı faşist gazetede baştan aşağı yalan ve iftiraya dayalı böyle bir7 çarpıtma okuduk. Yazarın adı Taha Akyol. Kendisi belli başlı Hitler çömezlerinden bir faşisttir, ancak itiraf etmekten de ödün kopar. Yazının adı: “Lenin Ahlâkı İnkâr Ediyor”

“Politikada Şiddet” isimli hayli bilimsel (!) bir uzun yazının 19. bölümünü teşkil eden bu ahlâk yazısı, ahlâk kavramını iğdiş ederek başlıyor söze ve şöyle diyor: “Bolşevizm’in ahlâk anlayışını belirtmeden önce, ‘ahlâk’ hakkında birkaç şey söylemek gerekli. Ahlâk nedir? Bazıları ‘ahlâk’ deyince yalnız ‘cinsiyet’ ahlâkını anlarlar. Ahlâkı ‘ifet’ ten ibaret zannederler. Hâlbuki ahlâk çok geniş bir kavramdır daraltıldıkça da ahlâksızlık genişletilmiş olur. Ahlâk, insani ilişkilerdeki bütün ‘iyi’ler7i ifade eder. İnsanın Allah’la, insanın insanla ve insanın tabiatla ilişkilerinden tamamı ahlâkın sahasına girer.”

Elbette ahlâk pek dar bir kavram değildir. Ancak yazar, ahlâk kavramını bu kadar genişletmekle ve hele ahlâkın sınırları içerisine insanın Allah’la olan ilişkilerini (ve ne olduğu belli olmayan insan ve doğa arasındaki ilişkileri) de sokarak yüzyıllardan beri idealistlerin ve son yüzyıllarda da burjuvazinin sık sık oynadığı senaryoyu yenilemekten başka bir şey yapmamıştır. Ve tanrıyla pek sağlam bağlar oluşturmamış olan materyalistler böylece “ahlâklılar” safından kolayca kovulmuşlardır. Dinin getirdiği ahlâk ilkeleri ile dinin kendisini kasıtlı karıştırmının başka bir amacı yoktur.

İnsanın doğayla olan ilişkilerinin ahlâk sınırları içerisine alınması ise, kavramı biraz daha karıştırmaktan başka bir amacı yönelik olamaz. Örneğin doğayla başbaşa ve bir başına bir insanın doğayla olan hangi ilişkilerinin “ahlâklılı” hangilerinin ise “ahlâksız” sayılacağını saptamak anlamsız ve olanaksız olacaktır. Bu tek insan, örneğin karnını doyurmak için bir hayvanı öldürdüğünde, su içmek için bir kuyu açtığında, ya da yağmurdan kaçtığında bu eylemini hangi sıfatla adlandıracğız.

O halde ahlâk konusu tartışılırken, öncelikle ahlâkın insanlar arasında, yani toplumsal bir olay olduğunun kabulüyle başlamalıyız söze. Ve bundan hareketle de şu noktaya gelmek zorundayız: Mademki ahlâk ilkeleri toplumsal yaşantıyla birlikte vardır ve mademki toplumlar ezelden gelip ebede giden sonsuz varlıklar değildir, o halde ahlâk, sonsuz bir zamandan beri var olagelmış “mutlak hakikatler”, “evrensel ve ilahi kurallar” da değildir.

Yazar, “ahlâk insani ilişkilerdeki bütün ‘iyi’ler ifade eder” diyor. Ve böylece eski Yunan’ın hazcılık, Epikürosculuk, Stoacılık gibi felsefi akımlarından başlayıp

günümüzde modern kapitalist toplumun faydacı (pragmatist) akımına kadar birçok düşüncenin içinden kaynaklandığı “iyilik ahlâkı” ekolü içerisinde yer almaktadır.

Ancak bilinmektedir ki, “ahlâkın muhtevası nedir?” sorusuna cevap olarak, “iyi olan her şey”i getiren bu ekolün her akımı “iyi” kavramını farklı yorumlamıştır. Yazar, Bolşeviklere bir an önce küfredebilme kaygısıyla olsa gerek (!), ahlâk felsefesinin, (ahlâkın tanımını belirleyecek olan) bu en önemli sorusunun cevabını es geçmiştir. Yazar her ne kadar cinsiyetle ilgili konulardan ahlâk adına bir kaçış göstermişse de, aynı ahlâk ekolü içerisinde yer alan bazı “iyi”ciler her türlü zevkte bulmuşlardır “iyi”yi. Faydacılık ise en üstün “iyi” olarak bireysel yararı kabul etmiştir.

Nedir “iyi” olan? Bir babanın çocuğunu dövmesi iyi midir kötü müdür? Bir işçinin patronuna karşı direnmesi iyi midir, kötü müdür? “Yalan” iyi midir kötü müdür? Örneğin, amaca ulaşmak için başvurulacak her yöntemin doğru ve iyi olduğunu savunan Makyavelizm de ahlâkî davranış olarak iyiyi odak noktası olarak ele almaktadır. Ve faşistlerin kullandıkları yöntemin ta kendisidir bu. O halde, ya baba faşist Taha Akyol ülkücü-MHP’li faşistlerin ahlâk anlayışını tasvip etmemektedir, ya da kendisi yalan söylemektedir. İşte burada ikinci iddiamızı kanıtlamak için elimizde bol kaynak var.

Faşistlerin temel kitabı olan Necdet Sevinç’in “Ülkücüye Notlar”ı, faşist propagandanın temel prensiplerini anlatırken, şöyle diyor: “İddia, tekrar, konu seçimi, düşman tespiti, istihbarat, yalan ve isimlerin değiştirilmesi propagandanın en önemli kuralları arasındadır.”⁵⁵ Kıbrıslı eski dönem Hüseyin Feyzullah, ismini değiştirip A. Türkeş koymakla, kendisine bu konuda düşen görevini yerine getirmiştir. Yalan ise, her faşistin günlük tayınıdır.

Yalan o kadar kanlarına işlemiştir ki, kendi cinayetlerini dahi komünistleri suçlamayı alışkanlık haline getirmişlerdir. Örneğin faşistlerin ahlâk anlayışının en güzel örneklerini sunan Necdet Sevinç, adı geçen kitabının başında “Komünistler tarafından öldürülen ülkücülerin isimlerini sıralamış ve katillerden hesap sorulacağı vaadinde bulunup, kitabını da bu “şehitlerin” anısına adanmıştır. Şehitlerin (!) arasında, Ankara Hacettepe Üniversitesi’nde öldürülen Dr. Necdet Güçlü’nün adı da geçmektedir. Oysa Necdet Güçlü, İbrahim Doğan ve Ali Güngör isimli namılı iki faşist tarafından öldürülmüş ve Ankara 1. Ağır Ceza Mahkemesi bu iki

faşiste on ikişer yıl hapis cezası vermiştir. İbrahim Doğan Ülkü Ocakları Genel Başkanlığı da yapmış bir faşisttir.

İşte ülküdaşlarına yalan söylemelerini öneren örnek bir faşistin örnek bir yalanı. Belgesi, bizzat kendi kitabında. Ve bu yönteme Taha Akyol da yazısında hemen her paragrafta başvurmaktadır.

Akyol, terörün kaynağını da ahlâksızlığa bağlıyor: “Terörün de kaynağı budur. Teröristler hiç kimsenin ırzına tecavüz etmemiş olabilir. Bankayı şahsi servetleri için soymamış olabilir. Ama mücadelesinde ahlâkı reddettiği için terörizmin bir kaynağı da ahlâkın inkârıdır.”

Akyol bu paragrafta bazı kavram ve tanım kargaşaları yaratarak faşistleri aklamaya çalışmaktadır.

Bir kere, Türkiye’de “anarşi” ya da “terör” yok, faşist terör, faşist katliamlar vardır.

İkincisi, eğer terörist diye sözünü ettiği (daha doğrusu açıkça söylerse ikna edici olamayacağını bilinciyle ima etmeye çalıştığı) sol ise; bunlar hakkında “ahlâksızlık” nitelemesi kesinlikle yanlıştır. Eğer kast edilen faşist katliamcılar ise, bu nitelemede kesinlikle haklıdır.

Üçüncüsü, ikincisiyle de bağlantılı olarak, devrimciler elbette ırza geçmeye kalkmamışlardır. Ama ülkücü faşist komandolar erkeklerin ve hatta kendi arkadaşlarının ırzına geçecek kadar soysuzlaşmışlardır.

Dördüncü nokta ise şudur: Yazısının genel kapsamından da belli ki Akyol terörist diyerek solu kastediyor. Ve solcuların ırza geçmemiş olmalarına, bankaları da şahsi çıkarları için değil de bir ideale hizmet etmek amacıyla soyduklarını zorunlu olarak kabullenmekte. Fakat antikomünizm şartlanmasının bağnaz tavrıyla, “amla yine de bu solcular ahlâksızdır” sonucuna ulaşmaktadır. O halde şöyle bir sonuç çıkarmak da mümkündür: Irza geçmeyenler ahlâksız ise, ırza geçenlerin ahlâklı sayılmaları gerekir. Ve bu mantık haklı ki birçok ülkücü faşist bu suçtan yargılanmaktadır.

Taha Akyol çirkef kokan ağzına Lenin’in adını alabilme yürekliliğini de gösterip yalan ve demagojisini sürdürmeye devam ediyor. Ve diyor ki: “Lenin önce ‘burjuva ahlâkı’ diye bir kavram uydurarak, ahlâkı ortadan kaldırmış ve böylece hiçbir ahlaklılık kaydına bağlı olmayan her türlü ahlâksızlığı devrim için gerekli

sayan bir anlayış ve davranış ortaya çıkmıştır. ‘Tek ölçü devrimin başarısı’ olunca varılınca sonuç budur.” Akyol, camiye sadece ayakkabı çalmak için giden hırsızların durumuna düşmüş, günahın büyüüğünü camide işlemiştir. Ahlâk konusu tartışılırken, bu kadar ahlâksızlık yapabilmek, bu kadar utanmazca yalan söylemek, gerçekleri bu kadar alçakça tahrif etmek ancak bir faşistin davranışı olabilirdi zaten.

Bir kere “burjuva ahlak” kavramı sadece Lenin tarafından kullanılan bir deyim değildir. Lenin öncesi Marksistlerin tamamı ve hatta Marksist olmayan birçok toplum bilimci de bu deymi kullanmaktadırlar.

İkincisi, “burjuva ahlâkı” bir uydurma değil, nesnel bir gerçekliğin ifadesidir. Zira ahlâk her zaman bir sınıf ahlâkı olarak var olagelmıştır. Çünkü ahlâkın nesnel gerçekliği “iyi anlaşılmış çıkardır.” Hiçbir ahlâk ilkesi, din hikâyelerinde aktarıldığı gibi gökten meleklerle indirilmemiştir. Ve hiçbir ahlâk ilkesi de değişmezlik niteliğine sahip değildir. “ahlâk sürekli olarak sınıfsal ahlâk olmuştur; o ya egemen sınıfın egemenliğini ve çıkarlarını haklı göstermesi, ya da ezilen fakat artık yeterli biçimde sağlamlaşan sınıfın bu egemenliğe karşı çıkmasını belirtmiş ve ezilenlerin gelecekteki çıkarlarını savunmuştur.” (Engels). 1780’li yılların Fransız burjuvalarının ağızlarından düşürmedikleri ve bayraklaştırdıkları “özgürlük, kardeşlik, eşitlik” gibi sloganların 1800 başlarından itibaren (yani burjuvazi iktidara geçtikten sonra) niçin unutulduğunu ve soysuzlaştırıldığını ancak sınıf anahtarını kullandığımızda çözebiliriz.

(Devamı var.)

(Kurtuluş Gazetesi. 12 Aralık, 1979. Sayı 96.)

♦♦♦

(Geçen haftadan devam.)

Ahlâk nedir? Sorusunu yeterince doğru olarak cevaplayabilmek için elbette önce toplum biçimleri ve toplumların ekonomik temelini yansıması olarak ortaya çıkan altyapı kurumlarını incelemek gerekecektir. Ancak bu kısa yazıda buna olanak yok.

En genelinde ahlâkı şöyle tanımlamak mümkündür: “Bir toplum içerisinde yaşayan insanların gerek birbirleri, gerekse toplumsal olgular karşısındaki pratik

davranışlarını yönlendiren, birbirlerine ve topluma karşı ödevlerini belirleyen, töresel ilkeler, değer yargıları ve bir arada yaşama kurallarının bütünü tarafından oluşturulan; toplumsal ve tarihsel yönden şartlanmış toplumsal bilinç biçimine ahlâk diyoruz.”

Töresel kuralların elbette nesnel dayanakları vardır. Toplamlar, nesnel dayanakları olmayan, belli bir amaca hizmet etmeyen davranış ilkeleri getirmez. Ama ilkelerin dayandığı nesnel dayanaklar ortadan kalkınca bu davranış ilkeleri de geçerliliklerini yitirir. Zamanla toplum üzerindeki etkileri tamamen silinir ve yerini yeni ilkelere, yeni davranış kural ve anlayışına, yeni değer yargılarına terk ederek yok olur.

Eskiye ahlâk ilkelerinin yok oluş süreci uzun ya da kısa olabilir; ama yok oluş eskinin kaçınılmaz sonucudur. Bütün bir sınıflı toplamlar sürecinde geçerli ahlâk ilkeleri olabileceği gibi, sınıflı toplamların şu ya da bu biçiminde geçerli olup diğer biçiminde ortadan kalkacak ilkeler de vardır. Örneğin hırsızlık, özel mülkiyetin v ar olduğu bütün toplamlarda, olumsuz bir etki uyandıran sosyal bir olgu olarak var olacaktır. “Herkesten yeteneğine göre alınacak, herkese ihtiyacına göre verilecek” ilkesinin uygulandığı bir toplumda hırsızlığa elbette ihtiyaç kalmayacaktır. Ve böyle bir toplumda da hırsızlık olgusu (insan hafızasından da silinecek biçimde) ortadan kalkacaktır. Ama bu çok uzun bir süreç istemektedir. Buna karşılık, örneğin “kadınların ev dışı çalışmaları” olgusu henüz sadece kapitalizme özgü bir davranıştır. Feodal toplumdan kapitalizme geçişte bu ilke değişikliğe uğrayacak ve kadının sanayi vb. üretim dallarında çalışmaları “ayıp” olmaktan çıkacaktır.

Taha Akyol, Lenin’in hiçbir ahlâk ilkesini savunmadığını, ahlâksızlığı benimseydiğini söylemektedir. Buna cevabı Lenin’in sözleriyle verelim: Burjuvaların ve tüm gericilerin, komünistlerin bütün ahlâkı reddettiklerine dair iddialarına Lenin kocaman bir “hayır!” ile karşılık verip şöyle devam ediyor: “Biz, insanüstü, sınıflar üstü olarak gösterilen bir ahlâkı yadsıyoruz... Biz diyoruz ki, bizim ahlâkımız tamamıyla proletaryanın sınıf mücadelesinin çıkarlarına bağımlıdır. Bizim ahlâkımız, proletaryanın sınıf çıkarlarına belirlenmektedir.

Ahlâktan söz edilince biz şöyle diyoruz: Bir sosyalist için ahlâk; birleşik, dayanışmalı, disiplindir ve sömürücülere karşı bilinçli mücadeledir. Biz sonsuz ahlâka inanmıyoruz. Ve bu türlü ahlâk üzerine söylenen bütün yalanları sergiliyoruz.

Ahlâk, insan toplumunun fazla yükseltilmesine, bu toplumun sömürüden kurtulmasına hizmet eder.”

Lenin’in savunduğu ahlâkın iki temel faktörü, görüldüğü gibi disiplin ve (Taha Akyol’un çarpıtmasının tam zıddı olarak kişisel fayda değil) toplumun genel çıkarlarının, hatta giderek sadece kendi toplumu değil, insanlığın genel çıkarlarının savunulmasıdır. Nitekim Marksizm’in ahlâk felsefesini şekillendirenlerden Engels bu konuda şöyle diyecektir: “ Mademki iyi anlaşılmış çıkar ahlâkın ilkesidir, şu halde, her insanın özel çıkarlarının bütün insanlığın çıkarlarıyla uyumlaşması için çalışmalıyız.” Ahlâk felsefesi için kabul edilebilecek bundan daha yüksek bir ideal düşünülebilir mi acaba? Kesinlikle hayır!

“Çıkar kavramı ahlâkın temelini, nesnel dayanağını oluşturur” derken, mutlaka kişisel maddi çıkarları ele almamak gerekir.

Bir kere, hiçbir kişisel çıkar, bütün bir topluma egemen olacak davranış kuralları, “iyi ve kötü” yargıları getiremez. Tek başına insan için ahlâktan söz etmenin bu nedenle anlamı yoktur. O halde ahlâk, toplum içerisinde çıkarları benzer olan insanların kişisel çıkarlarının bileşkesidir, kesişme noktasıdır, ama hiç de onların tek tek kişisel çıkarlarının aynısı değildir. Kısaca ahlâk, daima çıkarları benzer olan, toplumsal görev ve rolleri benzer olan insan topluluklarının yani sınıfların ahlâkı olagelmıştır. Ve bu sınıf içerisindeki fertler, o sınıfın ahlâk ilkeleri içerisinde kendi çıkarlarını bulmuşlardır.

Bu nedenle belli bir sınıfın ahlâkı daima uluslararası niteliktedir. Aynı sınıfın fertleri dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun aynı ahlâkî ilkeleri savunacaktır. Örneğin tekeli burjuvazinin savunduğu ilkeler gerekli NAZI lideri Hitler tarafından, gerekse başbuğ Türkeş tarafından özde aynı biçimde savunulacaktır. Biçimsel farklılıklar olsa da, özde aynı çıkarın etrafında birleşecektir bu ahlâkî ilkeler hattı.

Faşistlerin ahlâk anlayışları bu nedenle her yerde aynıdır. Ancak, örneğin Alman faşistleri ırkçı düşüncelerini “Alman ırkının üstünlüğü” tezine dayandırırken, Türk faşistleri ise “Türk ırkının üstünlüğü” tezi üzerine görüş işleyeceklerdir.

Bolşevik ahlâkı son derece ilkel ve dardır”” diyen Taha Akyol’un iddiasının tersine sosyalist ahlâk, bireyi, bireysel olanı aşmış, tüm insanlığın çıkarlarını birleştirmeyi hedefleyen en yüce ahlâktır.

Taha Akyol'un Bolşevik ahlâk ve Bolşevik önder Lenin'e saldırıda öyle gözü kararmış ki kırmızıya saldıran boğalar gibi, akıldan yoksun iddialarla, düşünce-sizce, komedi-tezlere sık sık başvurabilmektedir. İşin ilginç yanı, bütün iddiala-rında tek bir kaynaktan söz etmektedir.

Akyol, Lenin'den şu alıntıyı aktarıyor ve böyle düşündüğü için de Lenin'i ayıp-lıyor. Alıntı şöyle: "Parti üyeleri aşağılık burjuva ahlâkının, dar ilkeleriyle yargı-lanmamalıdır. Bir alçak da partimize yararlı olabilir, alçak olduğu için!" Bu alıntı-nın ikinci cümlesi ile başlayalım söze: Alçaklar ancak burjuva partilerinde ve par-lamentolarında görülür. Seçmenine ihanet edip parayla satılan milletvekilleri, kaçakçılıkta yakalanan senatörler bu alçakların en güzel örnekleridir. Örneğin MHP Senatörü iken eroin kaçakçılığı yaparken yakalanan ve halen Fransız ceza-evlerinde hapis yatmakta olan alçak faşist MHP senatörü Kudret Bayhan gibi se-natörler vardır bu burjuva renkli partilerde. Kaçakçılık yaptığı için hakkında so-ruşturma açılan MSP'li milletvekilleri halkların alın terinden gasp edilen vergiler-den oluşan devlet kaynaklarını biraderlere, yeğenlere, baldızlara yediren na-mussuz alçaklar vardır bu partilerde.

Devrimci partiler içerisinde böylesine yer yoktur. Partiye sızabilmiş olan olumsuz nitelikli insanlar varsa, bunlar da yine eski düzenin kalıntılarıdır.

Alıntının ilk cümlesine gelinci: Elbette devrimci bir partinin üyeleri devrimin ilkeleriyle, devrimci mücadelenin çetin koşulları içerisinde şekillenen devrimci ilkelerle değerlendirilip, yargılanabilirler. Elbette burjuva ahlâkı aşağılık bir ahlâk anlayışıdır. Ve bu nedenle de aşağılık bir ahlâkın ilkeleriyle yüksek ideal adamları yargılamaz. Örneğin bir devrimci, idealini gerçekleştirmek için işkenceye baş-vuramaz, insan onurunu zedeleyecek hiçbir eyleme giremez. Onun ahlâk ilkeleri bunu yasaklar. Oysa bir faşist için bu böyle değildir. Örneğin faşist Necdet Se-vinç, Ülkücüye Notlar isimli kitabında şunu savunuyor: "Çok tehlikeli ve çok nazik bölgelerden haber alabilmek için gerektiğinde bir kadını kiralamak bile müm-kündür." ⁵⁶ Eroin satışı ve kaçakçılığından (K. Bayhan) kadın ticaretine kadar her yöntemi meşru kabul eden bir ahlâk felsefesi (!) yalan ve demagojiyi propagan-dasının temel ilkesi olarak benimseyen doğru bir ideoloji (!) : Faşizm.

Yeri gelmişken Taha Akyol'un mensubu olduğu faşist düşüncenin bazı konu-lardaki düşüncelerini de sergileyelim.

Örneğin “kadınlar” konusunda, Alman faşistleri ile Türk faşistlerinin görüş benzerliğine bakalım. Hitler şöyle diyor: “Liberalizmin kadınların eşitliği için birçok amacı vardır. Kadınlar için NAZI Programı’nın yalnız bir amacı vardır: O da çocuktur.” Kadının bu derece aşağılık bir duruma düşürülmesi, sadece çocuk üreten bir nesne olarak değerlendirilmesi, aynen Türk faşistlerinin başbuğunun düşüncelerinde de yer alır. Türkeş şöyle diyor bu konuda: “Kadın ruhen ve bedenen erkekten çok başka ve erkeğe pek zıt vasıflar taşır. Bunun için erkeğin üzerine aldığı vazifeleri yapamaz. Yapabilirse bile bu onu o hayattan ve çocuk yapmak vazifesinden uzaklaştırır. Hâlbuki kadının cemiyete en mühim işi çocuktur... Bu bir kanundur. On binlerce seneden beri bu kanun değişmemiştir. Değişemez ve değiştirilemez.”

“Türk törelerine saygı”dan söz eden Türkeş, Türk törelerinin geçmişini bilmemektedir. Bilseydi kadının sosyal statüsünün, toplum içerisindeki yerinin, hakkındaki değer yargılarının bugünü ile dünü arasında çok büyük farklar olduğunu görecekti. Zira geçmişte kadın, hiç de sadece çocuk üretme aracı olarak değerlendirilmiyordu. Toplum içerisinde pek büyük etkinliği ve saygınlığı vardı. Ve kadın toplumun yönetiminde de Han’ların yanında yer alıyordu.

Kadını böyle aşağılayan Türkeş, somut bir öneri ile istikbale ilişkin görüşlerini de sergiler: “Resmî olan umumî evlerden gayrı yerlerde fuhuş yapanlar cezalandırılmalıdır.” Gayrı yerlerde “fuhuş yapanlar” cezalandırılmalıdır ama resmî olan evlerde fuhuşun durumu ne olacak? Bu sorunun cevabı, Türkeş’in şu önerisi ile açıklık kazanacaktır: “Her Türk kızı en az beş çocuk doğurmalıdır. Yaşasın 100 milyonluk Türkiye.” Bu görüşlerin pratik tek sonucu ise Hitler’in Almanya’da sergilediği pratik sonuç ile aynı olacaktır: Yani dört milyon Alman kadınının sadece çocuk yapmaları için kapatıldıkları devlete ait cinsel birleşme evleri (İnsan Harası-Lebensborn) kurulmalıdır.” İşte Almanya’da ve Türkiye’de faşist ahlâk anlayışının ulaştığı nokta. Faşistleri ayrı ama ahlâkları aynı.

MHP Genel başkanı faşist Türkeş şöyle diyor: “Kızlarımızı, kadınlarımızı ahlâksızlığa, fuhuşa alıştırırlar ve teşvik edenler, gençlerimizi uyuşturucu zehir iptilâsına sürükleyenler vatan haini sayılmalıdır. Yani ya idam edilmeli yahut malı mülkü, parası müsadere edilerek hudut dışına atılmalıdır.”

“Bülbülün çektiği, dili belasıdır” diye özlü bir söz vardır. Ve çok konuşan Türkeş milliyetçi-ülkücü hareketin ahlâksızlığını bizzat kendi ilân ediyor. Ve bizzat kendi adamlarını ihbar ediyor. Zira fuhuşu teşvik eden bizzat MHP ve yandaşı

örgütlerdir. Örneğin Necdet Sevinç'in Ülkücüye Notlar'ındaki "kiralık kadın kullanmak" önerisi nedir? Bu hem fuhuşu teşvik, hem de Makyavelizm'in en iğrenç aşaması değil midir? Nereden bulunacaktır bu "kullanılacak" kadınlar? Elbette milliyetçi, fedakâr (!) Türk kızlarından. Biz sosyalistler böyle bir yoruma gitmeyi bile kendimiz için suç saymaktayız. Böyle bir şeyi düşünmek ise, insanlığımızı (devrimciliğimizi değil, insanlığımızı) kaybetmek anlamına gelir. O halde kadın kullanmayı, yani fuhuşu yöntem olarak düşünenler, Türkeş'in deyimi ile, "vatan haini"dirler. Ve bu öneriye evet diyen tüm ülkücüler elbette insanlık düşmanı ve "vatan haini" alçaklardır.

Yine Türkeş'in sözleri esrar kaçakçısı MHP'lileri de vatan haini olarak ilân etmektedir. Mafya ile güçlü bağları olan MHP silah kaçakçılığının yanı sıra beyaz zehir kaçakçılığını ve ülke içi zehir pazarını da kendi elinde tutmaktadır. Bunun örneği MHP senatörü Kudret Bayhan'dır. Fransa'ya yarım milyar lira değerinde eroin kaçırırken yakalanan bu faşist, faşist hareketin finansmanının yanı sıra kendi "avantasını" da almaktaydı.

Faşist ahlâk anlayışı, bazı sosyal değerleri göstermelik olarak kullanır. Gerçekte ise bu değerlerin tümüne ters davranır. Örneğin onlar milliyetçilik, ideal, fedakârlık gibi bazı kavramlar adına gerçekleştirdikleri soygunlarda pay almaktadırlar. Buna pek bol örnek vermek mümkündür. Birkaç tane gösterelim.

Faşist katillerden Veli Can Oduncu (Hürriyet gazetesinde de yayınlanan) ifadesinde: "1978 Martında Fatih'teki Buket Kuyumcusu'na gittik. Kuyumcu di- rendi, arkadaşım ve ben ateş ettik. Bu soygundan bana 20 bin lire verildi" di-yordu.

İş-Demir Baş Hukuk Müşaviri Bilge Seçilmiş'in eline geçen bonolardan anla- şıldı ki Çelik-İş Sendikası başkanı Ali Ulukanlıgil faşist katillere her cinayetleri için bir prim veriyordu. Faşist katillerden İzzet Kuraç: "9 Nisan 1979'da Çelik-İş Sen- dikası başkanının fabrika yöneticilerini öldürmesi için kendisine 500 biner liralık 3 bono verdiğini" söylüyordu.

Abdi İpekçi'nin katili M. Ali Ağca'nın bu eylemi için 100 bin lira aldığı da ka- muoyunca bilinmektedir.

Taha Akyol'un mensubu olduğu faşist hareketin mensupları eylemlerinde ırza geçme gibi sapıklıkların da müptelâsıdır. Örneğin 1979 Haziran'ında Etlik

Katliamı'nı düzenleyerek 7 yurtseveri öldüren faşistlerin, eyleme giderken kullandıkları arabanın şoförünün ırzına geçtiklerini bütün basın yazdı. Kadıköy, Erenköy ve Göztepe'de yaptıkları soygunlar sırasında birçok masum kadın ve genç kızın ırzına geçen faşist çete (İbrahim Kabalak ve arkadaşları) henüz unutulmadı. (Bu ırz düşmanı faşist çetenin elebaşlarından İlyas Ekşi, garip (!) bir biçimde Gebze'de ölü olarak bulundu.)

Bunlara birçok örnek daha vermek mümkündür. İşte, komünistleri ahlâksızlıkla suçlayan ahlâk "düşkünü" faşistlerin hali pür melali.

Sosyalist düşünce faşist ahlâkın tümüne karşıdır, onun baş düşmanıdır. Çünkü sosyalizme göre faşizm insanlık düşmanı bir doktrindir. İnsanlık onuru onun kanlı ellerinde aşağılanmaktadır. Bu nedenle insanlık faşizmi tarih sahnesinden silmek zorundadır. Onurunu kurtarması için bu gereklidir. Ve bu görev, çağımızın en kararlı devrimci sınıfı olan proletaryaya düşmektedir.

Proletaryanın ahlâkı onun sömürücülere karşı verdiği devrimci savaşın ateşi ile yoğrulmuştur. Bu nedenle de insanlığın gördüğü, insanlık adına en yüksek ideallerden oluşur. Ve bu nedenle de bu karanlık ağızlardan çıkan çirkeflerle sosyalist ahlâk ilkelerinin bulandırılması mümkün değildir.

(Kurtuluş Gazetesi. 19 Aralık 1979. Sayı 97)

Genç Kurtuluş'tan Arkadaşlara Mektup

Değerli Yoldaşlar,

istediğiniz broşürü size göndereceğim. Fakat bilgisayarda kayıtlı olmadığı için arşivimdeki örnekten kopyayı yapıp posta ile göndermem gerekecek. Bu nedenle bana bir posta adresi iletebilirsiniz sevinirim.

Broşürün uzunca bir adı olduğu için tamamını hatırlamanız mümkün değildi zaten. Ama bu broşürü hatırlamış olmanıza gerçekten çok şaşırdım. Ve sevindim elbette. Brosürün uzun adı şöyle:

"Sosyalist Ahlak, Devrimci Tavrı ve Eleştiri Özeleştirisi Üzerine Notlar"

Kısaca bu broşürün öyküsünü de hatırlatmak istiyorum. Broşürü o zamanın Ankara Komitesi bana öneri olarak getirdi. Zaten böyle bir çalışmam vardı. Hemen bu çalışmayı yeniden düzenledik. Aslında bir alıntılar tomarından başka birşey değildi. Komite broşürün basımı için para veremiyordu. İnşaat Mühendisleri Odası Merkezine gittik. Rica ettik ve onların olanaklarını kullanarak 1000 tane DİNA-4 formatta ve kapağı da kartondan olmak üzere kendimiz bastık. Bunların tanesini 20 liradan sattık. Elbette bedava verdiklerimizle birlikte düşünülürse, şöyle böyle bir 15-16 bin lira para kazandık. Buradan broşürün masraflarını ödedik. Geri kalanı ile bir matbaaya gidip kitabı baskıya verdik. Kurtuluş imzasıyla 10 bin adet basıldı ve çok kısa bir zaman içinde bitti.

Kitap, bugünün koşulları içinde çok önem ifade etmeyebilir. Teorik derinliği yoktur. Fakat, yayınlandığı tarihlerde, kendisinden beklenen misyonu fazlasıyla yerine getirdi sanırım. Kurtuluşçular akıllı başında, ağır başlı, güvenilir insanlardır gibi bir kanaatin gerçekleşerek gelişmesinde haylice rol üstlendi. Bu bizim mutluluğumuz oldu.

Daha sonraki yıllarda kitabın ikinci baskısını hazırlama görevi de bana verildi. Üstelik bu kez kitap isimli olarak¹ basılacaktı. Yeni baskı için hazırlıklara başladım. (Yeniden yeniden okumak.) Sonra eskisinin ELEŞTİRİSİ daha fazla ilgimi çekmeye başladı. Bazı konularda yüzeysel, bazılarında ise fazla kalıpcı düşündüğümüzü farkettim. Bu eleştirel perspektif üzerinden yeni bir kitap çıktı ortaya. Eskisiyle aynı adı taşımasına rağmen, birinci baskının hiçbenzemezi olan bu yeni kitap ahlak sorununu tarihsel materyalist perspektifle ele almaktaydı. Uzunca bir bölüm felsefede ahlak öğretileri ve eleştirileri üzerinde duruluyor;

¹ « Yazar adıyla »

sonra ilk kitabın eleştirisi yapılıyor ve yenisi sunuluyordu. Kişisel düşüncemce bu yeni hali çok güzel olmuştu.

12 Eylül geldiğinde kitap Kurtuluş redaksiyonundan geçmiş ve basılmak üzere matbaaya verilmişti. Sanırım dizgisi de bitmişti ki Evren “kurtarıcı” olarak geldi. Kitabın öyküsü matbaa aşamasında bitti. Aslında bir örneğini depomuza kaldırmıştık. (Üç özel kitaplık ile birlikte.) Sonra İstanbul operasyonunda yakalanan depo sorumlusu depoyu açık edince, bu kitabın, kalan son yazılı örneği de polisin eline geçmiş oldu.

İstediğiniz kitabın kopisini yaptırdıktan sonra hemen postaya vereceğim.

Arada bir genel ahval üzerine yazışırsak sevinirim.

Devrimci selamlarımla.

9 Ekim 2012 Salı.

Metin Ayçiçek.

Sevgili Ayça, güzel insan, merhaba!

“En kısa zamanda cevabını bekliyorum” diye özellikle yazmana rağmen yanıt ancak bugüne kaldı. Oysa hemen yazmak istemiştım, fakat yaşamın programsız akan bölümleri bazen bütün programları alt üst edebiliyor. Neyse ki tembel olmadığımı bildiğini biliyorum ve bu bilgi anlayışının genişliği içinde korunmama yardımcı oluyor.

Notlarını keyifle okudum. “Düşüncelerindeki dağınıklığı” keşfetmeme fırsat tanımadan kendin itiraf ederek kurtulmuşsun dara çekilmekten. Doğaçlama yazdığın belli ama her mektubun doğaçlama olanı daha samimidir. Kelime kullanımında fazla zorlandığımız mektuplarda daima “öteki” tarafından yanlış anlaşılma korkusu vardır ki bu duygu sadece insanı en fazla yoran değil, ama aynı zamanda dostlukların en fazla zorlandığı duygu türüdür. Bu nedenle doğaçlama halinle kal mektuplarında, duygularının doğallığını bozmadan ilet ki kızımı anlayabilmem kolay olsun.

Önce bir soru: “Yaklaşık 10 gündür İstanbul’dayım. Çok iyi bir tiyatronun seçmesine girdim. Olursa benim için çok iyi olacak. Onun sonucunu bekliyorum stresle!” Eee, ne oldu sonra? Gelişmeye ilişkin bir bilgi aktarmadın bunca zaman. Biz de mi stresle bekleyelim yani, bunca stresin tam ortasındaiken? Lütfen yanıtla.

Şimdi mektuplarında söz konusu ettiğin konulara kısa kısa yanıtlarımı vermeye çalışacağım. Senin dediğin gibi: Sonuçta bunlar benim düşüncelerim ve doğru ya da yanlış diye sınıflandırılması görelilik kuramı gereği mümkün değildir: Ancak Metin Baba’mın düşünceleri bunlarmış diyebilmene yardımcı olabilirler. Çünkü sen de doğal olarak kendi düşüncelerini üretebilme yeteneğine sahip bir insan olarak kendi özgününü yaratmaktasın.

Yanıtlarım derli toplu olsun diye başlıklar altında toparlamak istiyorum:

★ ★ ★

“Buradaki arkadaşları geldiğimden beri göremedim. Yoğunum biraz, gidemedim partiye. Bir de; biraz dışarda kalmak, dışardan bakmak istediğim bir süreçteyim.”

“O halde ben de azıcık uzağında ama hep içinde, içimde.. Yeni yöntemler bulmak için keşfe çıkarım.”

Değerli yoldaşım, “içeride mi dışarıda mı” tartışması tanıma göre değişebilen ve çoğunlukla sonuçsuz bir tartışma olabilir. Politik bir devrim elbette örgütlü güçlerle gerçekleştirilebilen; “bir gücü örgütleme ve gücü kullanma” çabalarını içeren bir irade dayatması olayıdır ve ancak örgütlü olarak gerçekleştirilebilir. Ama “örgütlülük” sözü her zaman ve mutlaka belli bir siyasal parti içerisinde yer almakla özdeş bir kavram değildir. Sonuç itibarıyla her örgüt, amaca ulaşmak için var edilen bir araçtır. O halde amaç-araç uyumsuzluğunun düşünüldüğü ya da yanlış araç değerlendirmesi yapıldığında kimse belirlenmiş bir araçta (örgüte) kalmaya zorlanamaz. Böylesi bir dayatma, Cumhuriyet tarihindeki tek partililiğe dayalı yani İttihat-Terakkici anlayıştan farksız olurdu.

Bugün ben de kendince nedenlerle bir örgüt içerisinde organik bir ilişkiye sahip değilim. Ama aynı anda birden fazla (ve gerçekten hepsi birbirine zıt söylemlerde olan) örgütlerle gayet iyi ilişkiler içinde, gayet üretken çalışmalar çıkarabiliyorum.

Elbette en yakınımda yer alan (çoğunda kurucu da olduğum) örgüt yapılarında “devrimcilik” tanımımızı yakınlığa taşıyan birçok düşünsel ortaklık söz konusudur. Ama ben örneğin içerisinde Sosyalist Parti gibi bir çizgiyi barındıran SYKP denen örgüte hiç yakınlık duymadım. Üstelik bu “yakınlık-uzaklık” sözcükleri politik programlarıyla uyuşup uyuşmamamla ilişkili bir tutum da değil.

Peki, sorun nedir?

Neden tarihsel, kültürel ya da ideolojik farklılıklarım büyük olmasına rağmen MLKP (ESP), TİKKO ya da PKK ile ya da tarihsel olarak eski bir ortaklığı taşıdığım SDP ile iyi ilişkilere sahibim de, yine en eski politik ortaklarımın içinde olduğu SYKP ile bu sıcaklığı yaşayamıyorum?

Değerli dost, yoldaş, güzel çocuk, genellikle önemli sorulara yanıt veren bir düşünür pozu (işaret parmağımızı alnımıza götürüp kafamızı göğe doğru dikerek düşünüyor gibi yaparak) takınarak insanları yanıltmaya hakkımız yok sanırım.

Her insan gibi kendine özgü yetenek ya da zaafıya sahip bir insanın, 65 yıllık ömrünün 47 yılıyla oluşturduğu **“değerler sistemi”** içerisinde bakıldığı takdirde, yanıtın sadeliği karşısında şaşırıp kalırız: Benim için insan olmakla eş değer bir takım değerler var ki bir bireyde bunları bulamazsam sosyalist olarak onunla

diyalog oluşturabilmem mümkün değildir: Yaşamın içinde kendini gösteren her şeyi kucaklayan büyüklükte bir sevgi ve emeğe saygı ve bunları tamamlayan bir güven ilişkisi. Bunları yaşam içerisinde ilkeler olarak formüle ederek yaşam anlayışımızı ve yaşam pratiğimizi belirleriz.

★ ★ ★

Ben de senin gibi aklıma gelen şeyleri yazıyorum. Konuların ya da paragraflarımın birbiriyle bağlantısı var mı yok mu, buna bile bakmıyorum. Ama aktarmaya çalıştığım şeyler günümüzde özde olanı doğrudan açığa çıkaran olmasa da, özü yansıtan sendromlar değil midir?

Buraya kadar sıkılmadıysan devam edeceğim. Tamam, devam etmek için kendine bir çay koyabilirsin.

Ben de “sevgi, emeğe saygı ve güven” kavramlarına öncelik veren bir değerler dizini yarattım kendimce.

Örneğin “sevmek” ile “devrimcilik” arasında bir ilişki var mıdır?

Sevmeyi bilmeyen, yüreğinde büyük bir coşkuyla sevgiyi taşımayan, sevgiyi büyütmeyen bir insanın “dünyayı değiştirmek” gibi bir iddiası neden olsun ki?

İyiyi istemek, güzeli istemek, mutluluğu, refahı istemek, huzuru istemek insanın en doğal istekleridir. Ancak duygulara sahip olan insanlar iyiyi, güzeli, mutluluğu, refahı, huzuru bütün insanlığa pay etmeden kendine saklayanlara öfkelenebilir hatta düşman olabilirler. İnsanı ve insanlığı sevmeden devrim için onca bedel göze alınabilir mi?

Ama yaşadığımız sorun “sevgisizlik” sorunu değil, “sevgi bilincinden yoksunluk” sorunudur. Hani çoğumuzu örnek alarak o ünlü sözü uyarlarsak: Ayı da yavrusunu bizim gibi sever. Ayı, yavrusunu acıtarak sever, çünkü sevgi duygusunu taşıırken sevgi bilincinden yoksundur. Çoğumuz kasap gibi sevdiğimiz deriyi yerden yere vururuz. Çünkü “değerli” bulduğumuzu değerli bir mala dönüştürmeye çalışırız.

Devrimcilik ile yaşam arzusu yani devrimcilik ile sevgi birbirine zıt kavramlar değil, tersine birbirini üreten ve birbirini tamamlayan kavramlardır. Sevgi esastır, özgürleştirilmiş bilinçli sevgi hedeftir ve devrimcilik onun gerçekleştirilmesi çabasıdır.

Marksizm'in savunduğu sevgi, salt insana yönelik sevgiyle de sınırlanamaz. Ya da metafizik kavramlarla içi doldurulmaya çalışılan kutsallaştırılmış bir inanç değil, ete kemiğe bürünmüş, çırıl çıplak bir yaşam dinamiğidir.

Neden “yeteneği kadar alıp ihtiyacı kadar verilen” bir dünya yaratma çabasındayız?

Hızla gelişen teknolojinin insanlığa sunduğu olanakları kâr için değil de insan için kullanmayı hedeflerken tembelce yaşayacağımız bir dünyayı mı yoksa en aza inmiş çalışma saatleri dışında bilime, sanata, spora, dinlenmeye, sevişmeye bolca zaman verecek bir dünyayı mı yaratma çabasındayız?

Ben uğruna mücadele ettiğim böyle bir dünyayı, sevmeye, aşık olmaya, doğayla, insanla, sanatla sevişmeye, resim yapmaya, flüt çalmaya daha çok zaman kalacak diye savunuyorum.

Devrim yolunun zorluğu ve dayattığı şiddet, sevmenin önünde engel değil.

Harp ve Sulh ya da benzerlerinde, cephede ateşli silahlarla birbirini öldüren insanların bile birbirini sevebildiğini gördükten sonra, bir devrimcinin “duygusallık” ya da sevgi duygusunu reddetmemizi ya da bastırmamızı emreden o tabu yaratıcı kötü güç kimindir?

Savaşan bir gerilla ya da devrimci sevmeyi reddedebilir mi? İşte bir gerilla önderinin yanıtı.

“Kim demiş ki, Marksizm, insani duygulardan, insan sevgisinden, saygıdan, arkadaş hatırlardan vazgeçmek demektir? Kim demiş ki Marksizm kalpsiz olmak, duygusuz olmak demektir? Tam tersine Marksizm'i insan sevgisi yaratmıştır.” (F. Castro'dan aktaran, Che Guevara. Siyasal Yazılar.)

★ ★ ★

Bir yazıya Marx'tan ya da Lenin'den ya da birkaç düşünürden yazıyı destekleyen alıntılar koymayınca, kendini üretemeyen küçük insanın nezdinde ne yazık ki yazı önemini kaybeder.

Çünkü kendimiz kendi değerlerimizi tanımlama ve yorumlama yeteneğimizi kaybettik ve bir Alman olan Marx'ın değerler sistemini, bir Rus olan Lenin'in değerler sistemini ve sadece mevcudu kanıtlama çabası içerisinde bilinçsizce kullanmak çok daha kolayımıza gelmektedir.

KURTULUŞ tarihinin “Sosyalist Ahlak Devrimci Tavrı ve Eleştirisi Özeleştirisi Üzerine Notlar” başlıklı ilk broşürünü ben yazmıştım. Sol’un farklı kesimlerinde de oldukça fazla ilgi uyandırmıştı. Ama 53 alıntı içeren bu broşürde yaşadığımız toplumlar üzerinden tek bir kaynak aktarımı yoktur. İlginç değil mi? Yazılan broşür Türkiyeli sosyalistlere sosyalist ahlakı, devrimci tavrı anlatacak ama verdiği bütün kaynaklar Rus, Çin ya da Bulgar devrim süreçlerinden alınma kaynaklar?

Şablonlarla öğrenilen devrim anlayışı, yaşamın her alanına ilişkin şablonlarla tanımlanmaya çalışıldı. Bu tutum bizi kendi üretkenliğimizi ortaya çıkarma ve geliştirme yeteneğinden mahrum bıraktı. Ve “duvarların yıkılması” ile birlikte çoğu insanın kafasında çöken şey sadece devrime ilişkin politik teoriler değil, bunun yanı sıra yaşamın her alanına yanıt olacak aktarma modellerimiz, hatta ilkelerimizdi. Ve ilkesizlik çoğumuzu pragmatizmin kucağına fırlattı.

Böyle bir sürecin hemen devamında gündeme gelen devlet politikası ise gençliğin depolitizasyonu idi. Özal ve 12 Eylül ile birlikte artık resmi politika olan bu uygulamanın (gençlik duygularıyla beslenen coşkulu bir söylemle) tutmadığını yazdıktan birkaç yıl sonra, özeleştirisi yapmak zorunda kaldım: Okuma alışkanlığı edinmemiş; özgüven duygusundan yoksun olduğu için geçmişten kopma konusunda korkak; ulus kimliğini dört taraftan düşmanla kuşatılmışlık tezleriyle oluşturmuş bir toplum olarak biz devrimciler de her şeyi değiştirecek bir devrimden söz ederken bile, giderek değiştirmek istediğimiz toplumumuza daha çok benzedik.

Bugün sol harekette gördüğüm tutumların önemli bir kısmını Marksistlik ile tanımlamak benim için mümkün değil. O ideoloji kendisinin bir dogma olmadığının altını ısrarla çizdi, bizi buna ikna etmeye çalıştı, yaşamın değişen koşullarına uygun olarak teorilerin de değişeceğinin anlattı ama biz fanatizmde, dogmatizmde ısrarlı olmayı Marksizm’e rağmen sürdürdük.

(Bir not: Yukarıda sözünü ettiğim broşürün ayrıntılı eleştirisini de içeren ve beni de tatmin eden yeni bir “Sosyalist Ahlak Devrimci Tavrı” kitabı hazırlamıştım. DINA 4 kâğıt ile sınırim 235 sayfa idi. Ne yazık ki 12 Eylül geldiğinde matbada olan bu kitaba polis el koydu. Gidiş o gidiş.)

Devrimciliği sadece “savaşmak” ve “proletarya demokrasisini” bütün insanlık için özgürleştirici bir politik sistem olarak değil de sadece devletin sömürüyü sürdürmek isteyen öteki sınıflar üzerindeki “diktatörlük” yüzü üzerine inşa edince, her adımda sınıftan biraz daha kopan, orta sınıfların (başta küçük burjuvazinin) sisteme tutarsız tepkisini sürekli olarak yansıtan “ses getiren” ama “kısa zamanda” örgütlenebilen “basit” eylemler bütün eylem tarzımızı biçimledi.

Devrimcilik eylemsiz olmaz sevgili yoldaş. Eylemi mahkûm etmemek gerekir ama eylemin her şey olduğunu düşünmek de teoriyi mahkûm etmektir. Devrimci teori olmadan devrimci pratik olamaz sözü bu gerçeğin vurgusudur.

İşte Devrimci Halk Cephesi’nin “fuhuş” operasyonu! Tam anlamıyla “karşı-devrimci” bir eylem. Neden mi? Geçen haftaki yazım oydu: Çünkü burjuvazinin üretimi olan ve her gün sistemi yeniden üretmekle görevli olan çekirdek aile ya da kutsal aileyi savunmak sistemi savunmaktır. Çünkü çekirdek aile sokakta yapılan seks işçiliğinin ev ile meşruiyet kazandırılmış halidir. Ve Marx bu nedenle sosyalizmin teorisini yazmaya Kutsal ailenin (burjuva çekirdek ailenin) eleştirisi ile başlamıştır. Kutsal ailenin eleştirisi sistemin eleştirisidir çünkü.

Okumanın önemi burada belirgin olarak ortaya çıkıyor. Bir komünist eğer Komünist Manifesto’yu okuyup onu kendine yaşam ve eylem kılavuzu olarak temel almıyorsa (belki devrimci olabilir ama...) komünist olamaz.

Yine Komünist Manifesto’ya dönmek gerekir. Orada senin yanlışların da yer alıyor!

Nasıl mı? Her devrimcinin, hatta her sosyalistin komünist (Marksist) olmadığını biz daha ilk manifestomuzda (sanırım 1845) öğrendik. Örneğin Ütopik sosyalistler de Ouvrierciler de, Chartistler de sosyalist hareketlerdir ama Marksist (Komünist) değildirler.

Devrimcilik ise daha geniş bir kavramdır. Devrimci, mevcut yönetimi daha özgürlükçü bir yönetimle değiştirmek için devirmek isteyen her akımın adıdır. Bu anlamda birçok küçük burjuva devrimci akımdan öz etmek mümkündür. Her komünist devrimcidir ama her devrimci komünist değildir.

İşte bu ayrımı gözeterek bu savaşı sürdürmek gerekir. Komünistler her türden devrimciyle birlikte mevcut sistemi kökten değiştirmek için mücadele ederler. Ve bu nedenle de daha çok okumak, bilimi, sanatı, edebiyatı, politikayı bilmek, insanı tanımak zorundadırlar.

Komünistler de eylemsiz olamazlar. Marks'ın 11. Tez'inin iddiası bu değil midir? Yorumlamakla yetinmemek; değiştirmeye çalışmak. Ama Komünistler bu değiştirme eyleminde ilkeden sapmazlar, sevgiden, emeğe saygıdan sapmazlar.

Okumayan kişinin tutarlı bir komünist olmasını beklemek zordur. Böyleleri komünizme fanatik bir inanç gibi sarılırlar ve onu bir din haline getirirler. İşte bu noktada zaten komünist ideolojiyi öldürerek metafizik bir inanç haline getirirler.

★ ★ ★

“Benim devrimcilikten anladığım ne biliyor musun yoldaşım; Sevmek! İnanmak! Vazgeçmemek!” diyorsun mektubunda. Bence de öyle. Hatta sadece ilki bile yeterlidir. Çünkü seven insanın mücadelesinin haklılığına inanacağından ve bundan vazgeçmeyeceğini biliyorum.

Sevmeye nereden başlamak gerekir? Kendimizden!

Narsist ya da egoist gibi kavramların ulaşamayacağı bir yerden söz ediyorum. Bana söyleyebilir misin, tadına bakmadığın bir pastayı bana sunduğunda, bunun sevgi olduğuna nasıl inandırabilirsin beni? İkramın başım üste ama “sence” bunun bir değeri olamaz. Çünkü kendin benim için neyi feda ettiğinin farkında bile değilsin; çünkü bana sunduğun pastayı sadece kafadaki sana öğretilmiş bir “pasta” olarak sundun. Ama sunduğun şeyin gerçekten güzel ya da kötü, değerli ya da değersiz olduğuna karar verebilme şansın yok. Benim için neyi feda ettiğini bilmen bu koşullarda mümkün değil. Oysa pastadan ilk dilimi kendin yesen ve düşünsen ki “ne de güzel pastaymış, bu tadı sevdiğimle paylaşmalıyım; bunu mutlaka sevdiğim de yemeli!” Bak şimdi ne için neden vazgeçtiğini biliyorsun demektir.

Yani eğer kişi kendini sevmekle, kendine saygı duymakla, kendi emeğine değer vermekle, kendini önemli görmekle başlamazsa başkalarına göstereceği sevginin bilinçli bir sevgi olduğundan söz edemeyiz. Bana Gezi'deki günlerini anlatan bir kadın arkadaş şöyle demişti: “Metin hoca, bir hafta boyunca makyaj yapmadan orada kaldım. Zor oldu ama buna değdi!” Evet, bence de. Ve bu nedenle de Gezi herkesin değerlendirmesi içinde değeri büyük bir eylemdi. Çünkü herkes kendinden değerli bir şeylerle katıldı bu eyleme. Kimisi banyosundan duşundan feragat etti, kimisi makyajından, kimisi canından, kimisi okulundan. Çok mu basitleştirdim sorunu? Neden basitleştirmek olsun ki sorunu böyle koymak?

Önemli olan herkesin kendince bir şeyler katması değil midir bu üretime. Devrimci yaşamı böyle görmek daha paylaşımcı, dana adil değil mi? Herkesten aynısı istemek, sistemin değerler arası takas yöntemi değil midir? O zaman bu beklenti bir anlamda sistem değerleri içinden düşünmek olmaz mı? Komünizmin “Herkesten yeteneğine göre almak, herkese ihtiyacına göre vermek” anlayışı da zaten sistem anlayışıyla tanımlanan takas yönteminin reddi değil midir?

★★★

"Şefler" soruna gelince...

Yorma beni... Gelecek'teki son yazımı oku ne olur. Yetmezse daha sonra üzerine yine uzunca yazarım, söz.

"Ezgi, Bebek, Rojava, Direniş, Havva" başlıklı yazı üzerine sorularına geçmek istiyorum:

"Kafamda soru işareti yaratan bir kaç nokta var, onları netleştirmeni, hatta üzerine kısa çaplı tartışmayı isterim ilk uygun vaktimizde. Şimdilik bir kaç soru ile soru işaretlerimi paylaşacağım seninle.

1- Israrla "bebeğimi kaybettim başlıklı yazıyı okumayın" demenin sebebi psikolojide yeri olan bir metottan mı kaynaklı. (Olumsuzluk cümleleri merak uyandırır ya o bakımdan mı yani?) Bu tamamen Ayça merakıyla ilgili bir soru."

Evet psikolojide böyle bir yöntem var, pedagojide de. Ama benimkisi daha fazla bir ironi yapma, bir çelişkiyle oynama, toplumun ilgisizliğiyle biraz alay etme gibi istekleri içeriyor.

Düşünmek istemiyorlar. Kendi yaşamına bu kadar ilgisiz bir toplum, tam bir sürü hissi uyandırıyor bende. Onlara "koyun" derken gerçekten çoban-koyun ilişkisindeki formlar geliyor aklıma. Bir kadını polis tekmesiyle çocuğunu düşürüyor ve o toplumdaki protesto anlamında bir gık çıkıyor.

Daha başka türlü de ifade edilebilirdi belki. Ama yüksek tansiyon hastası bir insan olarak bunları okurken de yazarken de sık sık ağladığımı söylersem, "yazarken alay etme" gibi bir söylemin tansiyon düşürücü etkisini kullanma isteğimden de söz edebiliriz belki.

"2- Yazı inanılmaz vurucu noktalara değiniyor, ancak paragraflar parçalı, birleştirmekte yaşanan zorluk yazının kolay okunabilirliğini kırıyor bence."

Bu konuda sanırım haklısın. Ben aslında kendimi bir yazar olarak hiç tanımlamadım. Sanırım biraz, “yazar” olarak yanıtlayamayacağım eleştirilerden kaçabilmek için kolay bir yolu seçmek için bunu yapıyorum. Ama sanırım biraz da, bu konuda kendimi fazla yetenekli görmediğim için.

“3- Yazının bütünü, sondaki 3 cümleye hizmet ediyor bir bakıma bana göre. Anlatılan her şey, sondaki o ürkütücü ama olabildiğine gerçek çağrıya hazırlıyor. İşte, benim asıl derdimde burada başlıyor: korkutucu bir gerçekliği, bu kadar açık yazmak; bahsettiğin o gencecik "korkusuz" yürekleri afallatabilir mi baba? Yazının sonuna geldiğimde, içim ürperdi biliyor musun?. Ama..... yaşanan savaş o kadar gerçek, o kadar gerçek, o kadar gerçek ki lanet olsun..!!!! Ve biz burada, evlerimizde, birahanelerde, sokaklarda, parti bürolarında, tatil köylerinde tüm bu olanlardan o kadar bağımsız yaşamaya devam ediyoruz ki.. Orada savaş- burada yaşam devam ediyor. Ben burada gece sıcağın dem vuruyorum, oradaki mermilerden, toplardan.. Ve senin yazın çıkageliyor, bir çözüm var diyor. Üstelik Rojava’yı kaybedersek, umutlar yıkılacak bitecek diyor.”

Senden bu uzun alıntıyı gururla yerleştirdim buraya. 2. başlıkta kendime ilişkin yaptığım tanımlardan sonra senin bu paragrafın benim için bir “yazarlık ödülü” etkisi yaptı.

Sevindim.. Yazım bir kişiyi etkilemiş. Tam da düşündüğüm gibi düşündürmüş. Eğer bu bir kişiye benzer etkilenen birkaç kişi daha bulabilmişse, bu yazı çok güzel olmuş demektir. O halde hiç olmazsa bu yazıda yazarlığı başardım. Sağol.

“Korkutucu bir gerçekliği, bu kadar açık yazmak; bahsettiğin o gencecik "korkusuz" yürekleri afallatabilir mi baba?” Sevgili Ayça, canım kızım, evet afallatsın diye yazıyorum. Oraya gidip gitmemeleri mesele değil, afallamaları ve orada onların yaşamıyla-burada bizim yaşamımız empatisini yapsınlar yeter benim için.

Son bölüm için son aktarma: “Bunu okuduğumda şunu hissettim Ayça geleceğe dair yaptığın tüm planlar, tiyatro, aile, şehirde verilen alan faaliyetleri vs.ler, hepsi boş mu, tek bir şey mi şu an yapılması gereken?”

Bu dünyada insan için yapılan hiçbir eylem boş yere olamaz. Bak verdiğim örnek İspanya İç Savaşı’na ilişkin bir örnek idi: “Enternasyonal Tugaylar” O tugaylarda can veren insanların hiçbirini tanımıyorum. Ama onlar bana geleceğin umudunu aktarmaya devam ediyorlar. Onların İspanyol faşistlerinin ateşiyle kitlesel olarak öldürüldükleri tarihten tam 78 yıl sonra ve henüz 64 yaşındaki bir

delikanlı olarak, onların dayanışmasının bıraktığı umut ile “İnsan ölmedi!” diyebiliyorum.

Yani verdiklerimiz kişisel olarak bizden çıkıp toplumun olacak. Ve gelecekte özgürlük adına bir milimetre daha ileriye yürüme gerçekleştirilecekse bu ülkede, dün kaybettiklerimiz ve bugün vermekte olanların emekleri üzerinden elde edilecektir.

Ben buna eminim ve hiçbir zaman “boş muydu?” diye düşünmedim.

Seni çok seviyoruz, kendine iyi bak, sıkça yaz.

Sevgiyle yaşa, sevgiyle kal.

Metin Ayçiçek

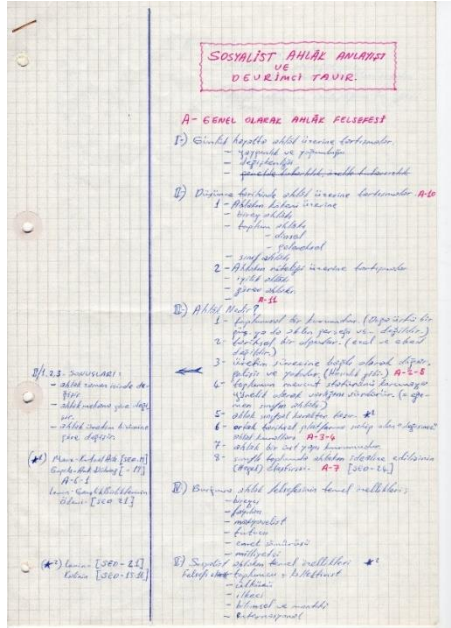
BEKAA'DA (Beyrut), KURTULUŞ Kampında yaptığım Sosyalist Ahlak Anlayışı ve Devrimci Tavrı” Seminerinin Notları

1981 Mayısından sonra Lübnan'da yaşarken, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün bileşenlerinden biri olan, Dr. Semir Goşe liderliğindeki Cephe-t-ül Nidal saflarında çalışırken, yaşadığımız kamplarda bu konuyu “çadırlarımızda” da yoldaşlarımıza eğitim olarak vermeye devam ettim. Bu eğitimlerde, söz konusu kitabın kaybettığımız 2. Baskısından aklımda kaldığı kadarıyla, yeni bir içerik oluşturmuştum.

Olanaksızlığının yarattığı darlığa rağmen aklımda kalması için “Sosyalist Eğitim Anlayışı ve Devrimci Tavrı” başlığıyla el yazısıyla hazırladığım taslak notlarını orijinal olarak bugüne kadar kişisel arşivimde saklamıştım. Daha sonraki yıllarda birkaç kez kitabın genişletilmiş baskısını yeniden yapmaya yönelik niyetlensem de pratik çalışma yoğunluğum nedeniyle bunu bir türlü gerçekleştiremedim.

Ama bu notların kitabın tarihinin bir parçası olduğunu bugün de düşünerek buraya notları elimdeki orijinaline bire bir uygun olarak aktarmak istiyorum:

SOSYALİST AHLÂK ANLAYIŞI
VE
DEVRİMCİ TAVİR

A – GENEL OLARAK AHLÂK FELSEFESİ

I) – Günlük hayatta ahlâk üzerine tartışmalar

- Yaygınlık ve yoğunluğu
- Değişkenliği
- ~~Genelde tutarlılık, özelde tutarsızlık~~

II) – Düşünce tarihinde ahlâk üzerine tartışmalar. **(A-10)**

1 - Ahlâkın kökeni üzerine

- Birey ahlâkı
- Toplum ahlâkı
 - dinsel
 - geleneksel
- Sınıf ahlâkı

2 - Ahlâkın niteliği üzerine tartışmalar

- İyilik ahlâkı
- Görev ahlâkı **(A-11)**

3 – Ahlâk zaman içinde değişir

Ahlâk mekâna göre değişir

Ahlâk üretim biçimine göre (üretim ilişkilerine göre) değişir.

III) – Ahlâk Nedir?

1 - Toplumsal bir kurumdur (Doğa üstü bir güç ya da aklın gerçeği vb. değildir.)

2 – Tarihsel bir olgudur (Ezel ve ebed değildir).

3 – Üretim sürecine bağlı olarak doğar, gelişir ve yok olur. (Hırsızlık gibi.)
(A- 2-5)

4 – Toplumun mevcut statüsünü korumaya yönelik olarak varlığını sürdürür. (= Egemen sınıfın ahlâkı.)

5 – Ahlâk sınıfsal karakter taşır.

*1 Marx-Kutsal Aile. [SED 19]

Engels. Anti-Dühring. [SED 19] (A-6-1)

Lenin. Gençlik Birliklerinin Ödevi. [SED 21]

6 – Ortak tarihsel platforma sahip olan “değişmez” ahlâk kuralları (A-3-4)

7 – Ahlâk bir üst yapı kurumudur.

8 – Sınıflı toplumda ahlâkın idealize edilmesinin (Hegel) eleştirisi. (A-7)
[SED 24]

IV – Burjuva ahlâk felsefesinin temel özellikleri

- Bireyci
- Faydacı
- Makyevelist
- Tutucu
- Emek sömürüsü
- Milliyetçi

VI – Sosyalist ahlâkın temel özellikleri

*2 Lenin. [SED 21]

Kalinin. [SED 15-16]

Felsefi olarak:

- Toplumcu
- Ülkücü
- İlkeci
- Bilimsel ve mantıkî

- Enternasyonalist

Pratik olarak:

- Emeğe saygı duyan

- Çalışmayı zevk haline getirmiş

- Her tür ayrımcılık (ırk, milliyet, cins vb) ayrımcılığının zihinsel kirliliğinden arınmış

- Dünya halklarının kardeşliğini benliğine geçirmiş.

EĞİTİM İÇİNDE AKTARILACAK NOTLAR

A-1. “Bugün bize hangi ahlâk öğütleniyor? Önce, esas olarak ... geçmiş yüzyılların iman kalıtı Hristiyan feodal ahlâk. Bunun yanında modern burjuva ahlâkı, sonra hemen bunun yanında da geleceğin, proletaryanın ahlâkı bulunur; öyle ki, sadece Avrupa’nın en ileri ülkelerinde, geçmiş, bugün ve gelecek, birbiri yanında aynı zamanda geçerli üç büyük ahlâk teorisi grubu sağlar. Öyleyse hangisi gerçek ahlâktır bunların. Kesin ve mutlak anlamında hiçbiri; ama süre vadeden öğelere en çok sahip bulunan ahlâk, kuşkusuz, bugünün alt üst oluşunu, geleceği temsil eden ahlâktır, yani proleter ahlâk.” (Engels, Anti-Dühring. (1878). Sol Yayınları. Çev. Kenan Somer. 2. Baskı. S. 175.)

A-2. “ Modern toplumun, feodal soyluluk, burjuvazi ve proletaryadan oluşan üç sınıftan her birinin kendi öz ahlâkına sahip bulunduğunu gördükten sonra, bundan ancak, insanların, ister bilinçli ister bilinçsiz olsun, ahlâk anlayışlarını, son çözümlemede, sınıf durumlarının üzerinde dayandığı pratik ilişkilerden -içinde üretim ve değişimde bulundukları iktisadi ilişkilerden- aldıkları sonucunu çıkartabiliriz. “ (age. 175).

A-3. “ Bununla birlikte, yukarıda sözü edilen üç ahlak teorisinde, her üçünde de ortak olarak bulunan birçok şey var ... Bu ahlâk teorileri, aynı tarihsel evrimin üç ayrı aşamasını temsil ederler. Öyleyse, ortak bir tarihsel arka plana

(plâtforma -İMA), ve bunun sonucu, zorunlu olarak, birçok ortak ögeye sahip bulunurlar.

A-4. “ Dahası var. İktisadi gelişmenin benzer, ya da aşağı yukarı benzer aşamalarında, ahlâk teorilerinin, zorunlu olarak aynı amaçları gütmeleri gerekir. Taşınır malların özel mülkiyetinin gelişmiş bulunduğu andan başlayarak, bu özel mülkiyetin hüküm sürdüğü bütün toplumlarının şu ahlâk buyruğuna ortaklaşa sahip bulunmaları gerekiyordu: Çalmayacaksın.” (age. 176.)

A-5. “ Hırsızlık güdülerinin ortadan kaldırıldığı, öyleyse, zamanla, hırsızlıkların ancak, deliler tarafından yapılabildiği bir toplumda: çalmayacaksın! ölümsüz doğruluğunu ciddi ciddi ilan etmek isteyen bir ahlâk vaizine ne kadar gülünürdü.” (age.176.)

A-6. “ Bu nedenle, ahlâk dünyasının da, tarihin ve ulusal farklılıkların üstünde bulunan sürekli ilkeleri olduğu bahanesiyle, herhangi bir ahlâk dogmatizmini, bize ölümsüz, kesin, bundan böyle değişmez bir ahlâk yasası olarak kabul ettirme yolundaki her savı yadsıyoruz. Tersine, geçmişin her ahlâk teorisinin, son çözümlemede, o zamanki toplumun iktisadi durumunun bir ürünü olduğunu ileri sürüyoruz. Ve nasıl toplum, şimdiye kadar sınıf karşıtıları içinde gelişmiş bulunuyorsa, ahlâk da aynı biçimde her zaman bir sınıf ahlâkı olmuştur; bu ahlâk ya egemen sınıfın egemenliğini ve çıkarlarını doğruluyor, ya da ezilen sınıf yeteri kadar güçlü bir duruma geldiği andan başlayarak, bu egemenliğe karşı başkaldırmayı ve ezilenlerin gelecekteki çıkarlarını temsil ediyordu.” (age. 176.)

A-7. “ İnsan bilgisinin bütün öbür dalları için olduğu gibi, ahlâk bakımından da esas olarak bir ilerleme olduğundan kuşku yok. Ama henüz sınıf ahlâkını aşmamış bulunuyoruz. Sınıf karşıtıları ve bu karşıtıların anısı üzerinde yer alan gerçekten insani bir ahlâk, ancak sınıf karşıtılarının sadece yenilemekle kalmadığı, ama yaşama pratiği bakımından unutulmuş da bulundukları bir toplum düzeyinde olanaklı olabilir.” (age. 177.)

A-8. Dühring'in görüşü:

"Ahlâk dünyası, tıpkı evrensel bilgi dünyası gibi ... kendi sürekli ilkeleri ile kendi yalın öğelerine sahiptir, [ahlâk ilkeleri] tarihin üstündedir ve aynı biçimde ulusal karakterlerin güncel ayrımlarının da üstündedir... En tam ahlâk duygusunun ve -deyim yerindeyse- vicdanın evrimi sırasında meydana geldikleri özel doğruluklar, son temellerine kadar bilinmiş oldukları ölçüde, matematik kavrayış ve uygulamaların değer ve önemine benzer bir değer ve bir önem savında bulunabilirler. Gerçek doğruluklar hiç değişmezler..." (age. 164.)

A-9. Feuerbach'ın eleştirisi:

"Feuerbach'ın ahlâk öğretisi kendinden öncekilerin tümünden farksızdır. Bütün dönemlerde, bütün halklara ve bütün koşullara uydurulmak için tasarlanmıştır ve işte kesinlikle bu nedenle, hiçbir zaman ve hiçbir yerde uygulanma olanağı yoktur. Gerçek dünya söz konusu olduğunda ... güçsüz kalır. Gerçekte, her sınıfın, hatta her mesleğin kendine özgü bir ahlâkı vardır ve bu ahlâk bile, ceza görmeden çiğnenebildiği her zaman çiğnenir." (Engels. Ludwig Feuerbach. (1888). (s. 36-41)

A-10. Ahlak teorisi, ahlâkın özünü, kökenini ve gelişmesini, ahlâk standartlarını, bu standartların tarihsel karakteristiklerini belirleyen kanunları ele alır.

♦ **Normatif etik**; iyi, kötü, faydalı vs... problemlerini inceler, ahlâkî bir davranış kuralı ortaya koyar, neyin yapılması gerektiğini, hangi davranışın iyi olduğunu, neyin hayata anlam kazandırdığını gösterir.

♦ **Etik**; ahlâk bilimi. Normatif etiki ve ahlak teorisini içine alır.

Ahlâk --- İlkel Komünal Toplum

Etik ----- Köleci toplum

A-11.

* Evrimsel etik --- Spencer: vülger, mekanist bir akım: “İnsanın ahlâki davranışı, tabii çevrenin bir fonksiyonu olmalıdır ve ona uymalıdır; biyolojik süreç (evrim) ahlâkın ölçütüdür; bu süreci ilerleten soy ‘iyi’dir, ona aykırı olan şey ise ‘kötü’dür.

Holt (ABD) ---- “kavramsal ile biyolojikin insanda sosyal kısıtlamalardan kurtulması gerekir” = antisosyal bir görüş.

* Özer etik ----- “Ahlâk kanununun temelinin, ahlaki biçimde hareket eden süjenin bizzat kendisinde bulunduğu” görüşünden kaynaklanır. “İnsan kendi ahlâk kanununun yaratıcısıdır ve her türlü dış etkiden (sosyal çevre dahil - İMA) tamamıyla bağımsızdır.” ----- Kant ----- Anti-sosyal.

* Özer olmayan etik ----- Etik, süjenin iradesinden bağımsız nedenlere dayanır. (Pozitif hukuk, dinsel buyruklar, kişisel çıkarlar ve bunun gibi) anti sosyal-dir.

* Etiksel rölativizm. Rölativizm, bilimsel etik yaratmak imkânının inkârı anlamına gelir.

* Teolojik etik.

A-12.

Ahlâk, davranış standartlarından ibaret değildir. İnsanın ruhsal fizyolojik yapısının, bir sınıfın, sosyal bir tabakanın ya da halkın ideoloji ve psikolojisinin spesifik bir çizgisidir.

Ahlâk, insanların gerek birbirlerine, gerekse topluma karşı ödevlerini belirleyen insan davranışları ile bir arada yaşama kurallarının, standartlarının bütünüdür.

Ahlâk, tarihsel gelişmenin sesini duyurduğu zaman ilerici olur.

A-12.

Sosyalist ahlâkın temel ilkeleri

-- sosyalizm davasına gönülden bağlılık

- sosyal refahın çalışma ile arttırılması
- kamu ödevi duygusu
- kolektivizm
- enternasyonalizm

DİPNOTLAR

¹ Kurtuluş Kendini Anlatıyor. Fırtınalı Bir Denizdir İçimiz. 3. Kitap, sayfa 62’den aktardığım bu alıntıda bu cümle “batık.” Diye bitiyor. Kitap basım için redaksiyondan geçmiş, matbaa aşamasında 12 Eylül polisi tarafından ele geçirilmişti. Bu nedenle bu cümlenin fiilini “yazdım” olarak değiştirdim.

² Lenin. Ne Yapılmalı? S. 43-44

³ Kautsky ’den aktaran: Lenin. Ne Yapılmalı? S. 55.

⁴ Stalin. Pratik Üzerine.

⁵ Stalin. Bolşevik Partisi Tarihi. S.432

⁶ Mao Tse-tung. Seçme Eserler. 1. Cilt, 2. Kitap. S. 180.

⁷ Lenin. İki Taktik. S.29

⁸ Lenin. Kadınların Kurtuluşu, s. 83

⁹ Dimitrov. Kadrolar Üzerine

¹⁰ Politzer. Felsefenin Temel İlkeleri. 4. baskı. S.223.

¹¹ Lenin. Revizyonizm Üzerine.

¹² Lenin. “Sol” Komünizm. Bir çocukluk Hastalığı. S. 38. (1. Baskı.)

¹³ Marks. Feuerbach Üzerine Tezler. No XI. Felsefe İncelemeleri.

¹⁴ Ho Şi Minh. Seçme Yazılar. S. 129.

¹⁵ Marks. Kutsal Aile.

¹⁶ Engels. Anti-Dühring. S. 167

¹⁷ M.İ. Kalinin. Devrimci Eğitim, Devrimci Ahlak. S. 79, 138, 139.

¹⁸ Lenin. Gençlik Birliklerinin Ödevleri.

¹⁹ Bolşevik Partisi Tarihi. S. 424

²⁰ Politzer. age.

²¹ Engels. age.

²² Lenin. Sağ ve Sol Sapmalar Üzerine. S. 173

²³ Lenin.

²⁴ Lenin. İki Taktik. S. 76.

-
- ²⁵ F. Castro'dan aktaran, Che Guevara. Siyasal Yazılar. S. 145.
- ²⁶ Lenin. Sağ ve Sol Sapmalar Üzerine.
- ²⁷ Lenin. Ne Yapmalı? s. 47.
- ²⁸ Lenin. Sağ ve Sol Sapmalar Üzerine. S.230
- ²⁹ Castro. Çekoslovakya Sorunu Üzerine. S.22
- ³⁰ Marks-Engels. Komünist Manifesto. Evren Yay. S. 50-59
- ³¹ M. İ. Kalinin. Age.
- ³² Stalin. Pratik Üzerine.
- ³³ Lenin. Ne Yapılmalı? S. 110.
- ³⁴ Stalin. Leninizmin İlkeleri. S.110.
- ³⁵ Engels. Erfurt Programının Eleştirisi.
- ³⁶ Lenin. Ne Yapmalı? s. 56.
- ³⁷ Lenin. Proletarya Kültürü.
- ³⁸ Lenin. Kadınların Kurtuluşu. S. 82.
- ³⁹ Lenin. Age. S. 82.
- ⁴⁰ Lenin'den aktaran: Clara Zetkin. Kadınların Kurtuluşu. S. 140.
- ⁴¹ Lenin'den aktaran. Clara Zetkin. Age. S. 150.
- ⁴² Lenin. Age. S. 98.
- ⁴³ Lenin. Age. S. 101.
- ⁴⁴ Lenin. Age. S.150.
- ⁴⁵ Lenin. Age. S. 137-140
- ⁴⁶ Lenin. age.s.51.
- ⁴⁷ Lenin. Age. S.51.
- ⁴⁸ Lenin. Age. S. 140.
- ⁴⁹ Kalinin. Age.
- ⁵⁰ Dimitrov. Düşünceler Aforizmalar. S. 142.
- ⁵¹ Mao Tse-tung. Başkan Mao'nun Sözleri.
- ⁵² Lenin. Sol Komünizm... s. 56.
- ⁵³ Lenin. Age.

⁵⁴ Stalin. Pratik Üzerine.

⁵⁵ Sevinç, Necdet. Ülkücüye Notlar. s. 45.

⁵⁶ Sevinç, Necdet. Ülkücüye Notlar. s. 32.